

Η

ΑΡΧΗ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

6ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στην έδρα της την 2^α Ιουλίου 2019 με την εξής σύνθεση: Μαργαρίτα Κανάβα Πρόεδρος-Εισηγήτρια, Ειρήνη Αψοκάρδου και Απόστολος Σιαπέρας Μέλη.

Για να εξετάσει την από 24.5.2019 με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) ΑΕΠΠ 629/28.5.2019 Προδικαστική Προσφυγή της ένωσης οικονομικών φορέων: 1. «.....» και με διακριτικό τίτλο «.....», 2. «.....», 3. «.....» και με διακριτικό τίτλο «.....», 4. «.....» και 5. «.....» και με διακριτικό τίτλο «.....» (εφεξής ο «προσφεύγων»), όπως εκπροσωπείται νόμιμα.

Κατά του ..... (εφεξής η «αναθέτουσα αρχή»), όπως εκπροσωπείται νόμιμα και κατά της με αριθμό πρωτ. Α/ΣΥΠ084/ΣΤ/οικ.2470/16.05.2019 απόφασης περί έγκρισης του από 16.04.2019 Πρακτικού αποσφράγισης –ελέγχου δικαιολογητικών συμμετοχής και οικονομικών προσφορών της Επιτροπής Διαγωνισμού (εφεξής η «προσβαλλόμενη») και

Κατά της παρεμβαίνουσας ένωσης οικονομικών φορέων : 1. «.....» με διακριτικό τίτλο «.....» και 2. «.....» με διακριτικό τίτλο «.....» (εφεξής ο «παρεμβαίνων»), που εδρεύει κατά δήλωσή του στη ....., επί της οδού ....., αριθμ. ....., όπως εκπροσωπείται νόμιμα.

Με την προδικαστική προσφυγή, ο προσφεύγων αιτείται να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη.

Με την παρέμβασή του ο παρεμβαίνων επιδιώκει την απόρριψη της προσφυγής και τη διατήρηση της ισχύος της προσβαλλόμενης πράξης.

Η συζήτηση άρχισε αφού άκουσε την Εισηγήτρια Μαργαρίτα Κανάβα
Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφτηκε κατά τον Νόμο

1.Επειδή για την άσκηση της κρινόμενης προσφυγής έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο σύμφωνα με τα άρθρα 363 του Ν. 4412/2016 και 5 του Π.Δ. 39/2017, ποσού 4.967 ευρώ (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό ....., την από 24.5.2019 πληρωμή στην ..... και την εκτύπωση από τη σελίδα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών με την ένδειξη «δεσμευμένο»), το οποίο και υπολογίζεται με βάση την προϋπολογιζόμενη δαπάνη της σύμβασης, εκτιμώμενης αξίας 993.307,61 ευρώ μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ.

2.Επειδή με την από 5.02.2019 διακήρυξη, η αναθέτουσα αρχή προκήρυξε δημόσιο ηλεκτρονικό ανοικτό διεθνή διαγωνισμό με αντικείμενο «Παροχή τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών για την υποβοήθηση της Ειδικής Υπηρεσίας Δημοσίων Έργων Κατασκευής και Συντήρησης Συγκοινωνιακών Υποδομών σε θέματα απαλλοτριώσεων των έργων αρμοδιότητάς της», με κριτήριο κατακύρωσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, αποκλειστικά βάσει τιμής, προϋπολογισθείσας συνολικά δαπάνης 993.307,61 ευρώ, μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ.

3.Επειδή η προκήρυξη της ως άνω σύμβασης απεστάλη με ηλεκτρονικά μέσα για δημοσίευση στις 6.02.2019 (.....) στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ το πλήρες κείμενο της διακήρυξης καταχωρήθηκε στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ την 11.02.2019 με ΑΔΑΜ ..... καθώς και στη διαδικτυακή πύλη του ΕΣΗΔΗΣ, όπου ο επίμαχος διαγωνισμός έλαβε αύξοντα αριθμό ΕΣΗΔΗΣ .....

4.Επειδή ο διαγωνισμός που προκήρυξε η αναθέτουσα αρχή ως εκ του αντικειμένου του, της προϋπολογισθείσας αξίας της σύμβασης και του χρόνου εκκίνησης της διαδικασίας, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου IV του Ν. 4412/2016, σύμφωνα με το άρθρο 345 του Ν. 4412/2016.

5.Επειδή η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή: α) έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα καθόσον κατατέθηκε στις 24.5.2019 στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού, λαμβανομένου υπ' όψιν ότι η προσβαλλόμενη απόφαση κοινοποιήθηκε στους προσφέροντες μέσω της «επικοινωνίας» του ΕΣΗΔΗΣ

Αριθμός απόφασης: 786/2019

στις 17.5.2019, β) ασκήθηκε με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος Ι του Π.Δ. 39/2017 και γ) κοινοποιήθηκε στην ΑΕΠΠ από τον προσφεύγοντα αυθημερόν με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 361 και τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 362 του Ν. 4412/2016, και την παρ. 1 εδ. α) του άρθρου 4 και την παρ. 2 του άρθ. 8 του Π.Δ. 39/2017.

6. Επειδή ο προσφεύγων ως προσφέρων, θεμελιώνει πρόδηλο έννομο συμφέρον για την άσκηση προδικαστικής προσφυγής κατά της επίμαχης απόφασης, ως προς το μέρος που αφορά στην απόρριψη της προσφοράς του. Σύμφωνα, δε, με τα προσφάτως κριθέντα (βλ. ΕΑ ΣτΕ 408/2018) η διαπλαστική ενέργεια της ακυρωτικής απόφασης της ΑΕΠΠ αποτελεί μία από τις κύριες συνέπειες αυτής και επενεργεί *erga omnes* σε αναδραμόντα χρόνο και, ως εκ του διαπλαστικού της χαρακτήρα, ενεργεί υπέρ και κατά πάντων. Η ακυρωθείσα πράξη θεωρείται ως μηδέποτε εκδοθείσα και κατ' αυτόν τον τρόπο επαναφέρεται αυτοδικαίως η πραγματική και νομική κατάσταση που υπήρχε πριν από την έκδοσή της. Με τη διαπλαστική απόφαση συντελείται η μεταβολή μιας έννομης σχέσης, δημιουργείται μια νέα νομική κατάσταση, το δε γεγονός της συντελεσθείσας αυτής νομικής μεταβολής πρέπει, κατά νομοθετική βούληση, να αναγνωρισθεί ως γεγονός αναμφισβήτητο. Το αναγνωριστικό-διαγνωστικό αυτό πόρισμα της ακυρωτικής απόφασης ανευρίσκεται στις αιτιολογίες της απόφασης και μάλιστα αποτελεί «προδικαστικό ζήτημα» του κυρίου ζητήματος, που είναι η ακύρωση της προσβαλλόμενης πράξης. Ως εκ τούτου, με βάση τα κριθέντα στην απόφαση ΕΑ ΣτΕ 408/2018 σε περίπτωση, που με απόφαση της ΑΕΠΠ ακυρωθεί η απόρριψη της προσφοράς του προσφεύγοντος, χωρεί η μετ' εννόμου συμφέροντος προβολή εκ μέρους του προσφεύγοντος και νόμιμη εξέταση εκ μέρους της ΑΕΠΠ των λόγων που βάλλουν κατά της συμμετοχής του έτερου συμμετέχοντος, χωρίς να απαιτείται να εκδοθεί νέα απόφαση της αναθέτουσας αρχής σε συμμόρφωση προς την απόφαση αυτή.

7.Επειδή την 27.5.2019 η αναθέτουσα αρχή προέβη σε κοινοποίηση της υπό εξέταση προσφυγής προς όλους τους συμμετέχοντες, ήτοι σε κάθε ενδιαφερόμενο τρίτο, μέσω της «επικοινωνίας» του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού, σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 1 α του ΠΔ 39/2017.

Αριθμός απόφασης: 786/2019

8.Επειδή με την υπ' αριθμόν 792/2019 Πράξη της Προέδρου του 6^{ου} Κλιμακίου, ορίσθηκε Εισηγητής και ημερομηνία συζήτησης και κλήθηκε η αναθέτουσα αρχή να υποβάλει τις απόψεις της επί της υπό εξέταση προσφυγής.

9. Επειδή στις 6.06.2019 ήτοι εμπροθέσμως ο παρεμβαίνων κατέθεσε στο διαδικτυακό τόπο του διαγωνισμού, την με αριθμό ΑΕΠΠ ΠΑΡ 523/2019 παρέμβασή του, ο οποίος με προφανές έννομο συμφέρον αιτείται τη διατήρηση ισχύος της επίμαχης απόφασης με την οποία ανακηρύχθηκε προσωρινός ανάδοχος.

10. Επειδή η αναθέτουσα αρχή απέστειλε στις 7.6.2019 μέσω της «επικοινωνίας» στο διαδικτυακό τόπο του διαγωνισμού στην ΑΕΠΠ τις απόψεις της επί της προσφυγής.

11. Επειδή, σε συνέχεια των ανωτέρω, η προσφυγή νομίμως εισάγεται ενώπιον του 6^{ου} Κλιμακίου της ΑΕΠΠ σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 346 και 360 του ν. 4412/2016 και του άρθρου 3 του Π.Δ/τος 39/2017.

12. Επειδή στον εν θέματι διαγωνισμό συμμετείχαν έξι οικονομικοί φορείς μεταξύ των οποίων ο προσφεύγων και ο παρεμβαίνων, οι οποίοι υπέβαλαν τις με αριθμό συστήματος 114624 και 114814 προσφορές. Μετά δε τον έλεγχο από την Επιτροπή Διαγωνισμού των δικαιολογητικών συμμετοχής των συμμετεχόντων και τον αποκλεισμό των διαγωνιζομένων των οποίων τα δικαιολογητικά συμμετοχής δεν πληρούσαν τις απαιτήσεις της διακήρυξης, ο παρεμβαίνων κατετάγη στην πρώτη θέση του πίνακα μειοδοσίας με ποσοστό έκπτωσης 53,11%, ο δε προσφεύγων στη δεύτερη θέση με ποσοστό έκπτωσης 51%.

13. Επειδή την 29.03.2019 η Επιτροπή Διαγωνισμού κάλεσε, μεταξύ άλλων, τον προσφεύγοντα και τον παρεμβαίνοντα να υποβάλλουν προς διευκρίνιση των δηλωθέντων αναφορικά με τον 19.2 (α) της διακήρυξης αναλυτικό πίνακα με τον μέσο ετήσιο κύκλο εργασιών ανά έτος για τις τρεις τελευταίες εκκαθαρισμένες οικονομικές χρήσεις. Επίσης, ως προς τον όρο 19.3 (β) της διακήρυξης η Επιτροπή Διαγωνισμού αιτήθηκε αφενός μεν προς τον προσφεύγοντα να διευκρινίσει την προεκτιμώμενη αμοιβή της μελέτης κτηματογράφησης (τοπογραφικές εργασίες, σύνταξη κτηματολογίου και πράξεων αναλογισμού) για κάθε σύμβαση, αφετέρου δε προς τον παρεμβαίνων τον/τους προϋπολογισμό/ους του/των έργου/ων για το/τα

Αριθμός απόφασης: 786/2019

οποίο/α εκπονήθηκε η μελέτη κτηματογράφησης. Κατόπιν δε παροχής των σχετικών διευκρινίσεων, σύμφωνα με το από 16.04.2019 Πρακτικό η Επιτροπή Διαγωνισμού εισηγήθηκε, μεταξύ άλλων, την απόρριψη της προσφοράς του προσφεύγοντος και την ανάδειξη του παρεμβαίνοντα ως προσωρινού μειοδότη. Ειδικότερα, η προσφορά του προσφεύγοντος απορρίπτεται διότι διαπιστώθηκε ότι «το Μελετητικό Γραφείο της ένωσης ..... δεν διέθετε την Οικονομική και Χρηματοοικονομική Επάρκεια και για τα δυο κριτήρια του άρθρου 19.2 της διακήρυξης. Από τον έλεγχο των διευκρινιστικών στοιχείων που υποβλήθηκαν διαπιστώθηκε ότι δεν κάλυπτε την απαιτούμενη εμπειρία του κριτηρίου της παραγράφου (α) του άρθρου 19.2 της διακήρυξης να έχει τις τρεις τελευταίες εκκαθαρισμένες οικονομικές χρήσεις μέσο ετήσιο κύκλο εργασιών από εκπόνηση μελετών και παροχή τεχνικών και λοιπών συναφών υπηρεσιών από το 50% της προεκτιμώμενης αμοιβής της σύμβασης χωρίς ΦΠΑ δηλαδή ποσό μεγαλύτερο ή ίσο των 497.000 για κάθε έτος. Ειδικότερα το Μελετητικό Γραφείο της ένωσης ..... δήλωσε ότι το ύψος του κύκλου εργασιών του ήταν : το 2015 890.242,43€ το 2016 : 459.751,35€ και το 2017 : 224.451,12 και συνεπώς δεν κάλυπτε την απαίτηση της διακήρυξης (άρθρα 19.2^α και 22.2.2α)ως προς την ειδική εμπειρία που έπρεπε να διαθέτουν οι προσφέροντες (άρθρα 22-10^ι παράγραφος». Με τη δε προσβαλλόμενη απόφαση η αναθέτουσα αρχή ενέκρινε το Πρακτικό της Επιτροπής Διαγωνισμού και απέρριψε την προσφορά του προσφεύγοντος, ανακηρύσσοντας προσωρινό μειοδότη τον παρεμβαίνοντα.

14.Επειδή ο προσφεύγων με την υπό κρίση προσφυγή του αιτείται την ακύρωση της προσβαλλόμενης απόφασης για τους ακόλουθους λόγους :«[...] 2.1 Σύμφωνα με το άρθρο 19.2 α της διακήρυξης «Κάθε προσφέρων πρέπει να διαθέτει: (α) να έχει τις τρεις τελευταίες εκκαθαρισμένες οικονομικές χρήσεις μέσο ετήσιο κύκλο εργασιών από εκπόνηση μελετών και παροχή τεχνικών και λοιπών συναφών υπηρεσιών μεγαλύτερο ή ίσο από το 50% της προεκτιμώμενης αμοιβής της σύμβασης (χωρίς ΦΠΑ)».

Η ρύθμιση αυτή αποτελεί υλοποίηση εκ μέρους της Αναθέτουσας Αρχής της διακριτικής ευχέρειας που της παρέχει το άρθρο 75 παρ. 3 το ν. 4412/2016 να θέσει τέτοια κριτήρια επιλογής στην ανάδειξη του αναδόχου της προκηρυσσόμενης σύμβασης, σύμφωνα με το οποίο (άρθρο) «Όσον αφορά

Αριθμός απόφασης: 786/2019

την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν απαιτήσεις που να διασφαλίζουν ότι οι οικονομικοί φορείς διαθέτουν την αναγκαία οικονομική και χρηματοδοτική ικανότητα για την εκτέλεση της σύμβασης. Για το σκοπό αυτόν, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν ειδικότερα από τους οικονομικούς φορείς, να έχουν έναν ορισμένο ελάχιστο ετήσιο κύκλο εργασιών, συμπεριλαμβανομένου ορισμένου ελάχιστου κύκλου εργασιών στον τομέα δραστηριοτήτων που καλύπτεται από τη σύμβαση. Επίσης, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τους ετήσιους λογαριασμούς, παρουσιάζοντας την αναλογία, ιδίως, στοιχείων ενεργητικού και παθητικού. Μπορούν επίσης να απαιτούν κατάλληλο επίπεδο ασφαλιστικής κάλυψης έναντι επαγγελματικών κινδύνων. Ο ελάχιστος ετήσιος κύκλος εργασιών που απαιτείται να έχουν οι οικονομικοί φορείς δεν υπερβαίνει το διπλάσιο της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, εκτός από δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, όπως σχετικά με τους ειδικούς κινδύνους που αφορούν τη φύση των έργων, των υπηρεσιών ή των αγαθών. Η αναθέτουσα αρχή αναφέρει τους βασικούς λόγους για την απαίτηση αυτή στα έγγραφα της σύμβασης ή στη χωριστή έκθεση που προβλέπεται στο άρθρο 341.»

Από την ίδια τη γραμματική ερμηνεία του όρου της διακήρυξης, η οποία, ως κανονιστικό πλαίσιο που διέπει το διαγωνισμό δεσμεύει τόσο τους υποψηφίους όσο και την Αναθέτουσα Αρχή, κατά τα ήδη γνωστά στην Αρχή Σας και παγίως νομολογηθέντα (βλ. ΣτΕ 1415/2000 Ολ., 3634/2007 κ.ά.), όπως αυτή η ερμηνεία εξάγεται σε συνδυασμό με την γραμματική ερμηνεία της αντίστοιχης διάταξης του άρθρου 75 παρ. 3 του ν. 4412/2016, προκύπτει ότι βούληση του συντάξαντος την διακήρυξη εν προκειμένω ήταν να μην χρησιμοποιήσει το κριτήριο του ελάχιστου ετήσιου κύκλου εργασιών των οικονομικών φορέων για ένα, δύο ή περισσότερα έτη προ του διαγωνισμού, κατά τη διατύπωση του νόμου, αλλά να διαγνώσει την ικανότητα και επάρκεια ενός οικονομικού φορέα να ανταπεξέλθει στις οικονομικές απαιτήσεις της σύμβασης βάσει του μέσου ετήσιου κύκλου εργασιών του εντός μιας χρονικής περιόδου την οποία προσδιόρισε στην τριετία.

Με άλλα λόγια, η Αναθέτουσα Αρχή, αξιοποιώντας την διακριτική της ευχέρεια να θέσει κριτήριο χρηματοοικονομικής επάρκειας των υποψηφίων, άσκησε την

Αριθμός απόφασης: 786/2019

αρμοδιότητά της αυτή δια της θέσπισης σχετικού ειδικού όρου στην διακήρυξη, η τήρηση κατ' αρχάς του οποίου δεν ανήκει στην διακριτική ευχέρειά της πλέον, αλλά συνιστά δέσμια αρμοδιότητά της. Περιεχόμενο περαιτέρω του όρου αυτού δεν είναι ένας ελάχιστος ετήσιος κύκλος εργασιών, ήτοι κύκλος εργασιών ενός εκάστου εκ των τριών τελευταίων ετών, ύψους τουλάχιστον ίσου με μια προκαθορισμένη ελάχιστη τιμή, αλλά ο μέσος ετήσιος κύκλος εργασιών κατά τη διάρκεια μιας περιόδου, ήτοι της τριετίας. Κατά την μόνη υπαρκτή και γνωστή από τα διδάγματα της κοινής πείρας έννοια του όρου «μέσος», αυτός οριοθετείται ως η δειγματική μέση τιμή ενός συνόλου n παρατηρήσεων και ορίζεται ως το άθροισμα των παρατηρήσεων δια του πλήθους αυτών. Είναι δηλαδή η μαθηματική πράξη ανεύρεσης της «μέσης απόστασης» ανάμεσα σε δύο ή περισσότερους αριθμούς προκύπτουσα ως το πηλίκο της διαίρεσης του αθροίσματος αριθμών με τον αριθμό που αντιπροσωπεύει το πλήθος τους (Γ. Μπαμπινιώτη, Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, υπό το λήμμα «μέσος», σελ. 1084). Εν προκειμένω, βάσει της διατύπωσης του άνω όρου της διακήρυξης και της απόδοσης αυθύπαρκτου περιεχομένου και υπόστασης στον όρο «μέσος» που χρησιμοποιείται όντως από την διακήρυξη, μέσος ετήσιος κύκλος της τελευταίας τριετίας είναι κατ' αρχάς ένα μέγεθος και όχι τρία και ορίζεται ως το πηλίκο της διαίρεσης του αθροίσματος των τριών ετήσιων κύκλων σε αυτή την περίοδο (δηλαδή κύκλος έτους 2015+ κύκλος έτους 2016 + κύκλος έτους 2017) με τον αριθμό που αντιπροσωπεύει το πλήθος τους (δηλαδή με το 3). Οποιαδήποτε άλλη θεώρηση της διάταξης αυτής της διακήρυξης, δυνάμει της οποίας δεν αναζητάται ο μέσος όρος των ετήσιων κύκλων την τελευταία τριετία, ώστε το ένα αυτό νούμερο να είναι τουλάχιστον ίσο με το ελάχιστο απαιτούμενο ύψος, αλλά συγκρίνεται έκαστος ατομικά κύκλος κάθε έτους εντός της επίμαχης τριετίας με το ελάχιστο απαιτούμενο ύψος, παραβιάζει ρητό όρο της διακήρυξης, όπως αυτός διατυπώνεται στο άρθρο 19.2.α αυτής καθώς διαγράφει από αυτόν σαφώς και ρητώς προσδιορισμένη λέξη (τη λέξη «μέσο» από τη φράση «μέσο ετήσιο κύκλο») και εξομοιώνει αυτή με τον όρο όπως θα ήταν αν δεν υπήρχε η επίμαχη λέξη (οπότε και η διατύπωση του σχετικού όρου της διακήρυξης θα ήταν «ετήσιο κύκλο εργασιών» την τελευταία τριετία). Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, η Επιτροπή Διαγωνισμού και ακολούθως η προσβαλλόμενη απόφαση που υιοθέτησε το Πρακτικό της Επιτροπής

Αριθμός απόφασης: 786/2019

εγκρίνοντάς το, έσφαλαν κρίνοντας ότι το μέλος της ένωσής μας «.....» κάλυπτε το ελάχιστο απαιτούμενο ύψος ετήσιου κύκλου εργασιών, ήτοι το ποσό των 497.000 €, μόνο για το έτος 2015 (οπότε και αντίστοιχος ετήσιος κύκλος της ήταν 890.242,43 €) και δεν το κάλυπτε για τα έτη 2016 και 2017 (οι ετήσιοι κύκλοι εκάστου έτους ήταν 459.751,35 € και 224.451,12 € αντίστοιχα). Και τούτο διότι, το πηλίκο της διαίρεσης του αθροίσματος των τριών ετήσιων κύκλων της εταιρείας αυτής στην κρίσιμη τριετία με τον αριθμό που αντιπροσωπεύει το πλήθος τους ($890.242,43 + 459.751,35 + 224.451,12 = 1.574.444,90 : 3$), ήτοι το ποσό 524.814,96, είναι αφενός ο μοναδικός μέσος ετήσιος κύκλος της την τριετία αυτή αφετέρου μέγεθος αριθμητικά μεγαλύτερο του ελάχιστου απαιτούμενου.

Επομένως, κακώς και κατά παράβαση ρητού όρου της διακήρυξης η προσβαλλόμενη απόφαση αφαίρεσε οίκοθεν και αυθαίρετα από τον άνω όρο της διακήρυξης που εφάρμοσε την λέξη «μέσος» και, αντί να αναζητήσει ως όφειλε τον μέσο τέτοιο ετήσιο κύκλο, αναζήτησε τον ελάχιστο απαιτούμενο κύκλο εργασιών την τελευταία τριετία ανά έτος, ανεξαρτήτως της μέσης τιμής αυτού και πρέπει εξ αυτού του λόγου να ακυρωθεί.

2.2 Σε κάθε περίπτωση, παγίως έχει κριθεί ότι σύμφωνα με την αρχή της σαφήνειας της διακήρυξης, οι απαραίτατοι όροι κάθε διακήρυξης αποτελούν έκφανση της αρχής της τυπικότητας, η οποία διέπει τον τρόπο συντάξεως των προσφορών στα πλαίσια των δημοσίων διαγωνισμών και αποσκοπεί στην εξασφάλιση αφενός της τήρησης των αρχών του ανταγωνισμού, της διαφάνειας και του ίσου μέτρου κρίσεως και αφετέρου της ανάγκης ευχερούς συγκρίσεως των προσφορών μεταξύ τους καθώς και στην αποφυγή του κινδύνου αλλοιώσεως αυτών (ΣτΕ 127/2015, 1971/2013, 194/2011 κ.α.). Ειδικώς δε η αρχή της διαφάνειας που αποτελεί μερικότερη αρχή της αρχής της ίσης μεταχείρισης προϋποθέτει ότι όλοι οι όροι της διεξαγωγής της διαδικασίας ανάθεσης δημόσιας σύμβασης πρέπει να διατυπώνονται με σαφήνεια, ακρίβεια και χωρίς αμφισημία στη διακήρυξη του διαγωνισμού και να παρέχουν τη δυνατότητα στους συνετούς διαγωνιζόμενους να κατανοούν το περιεχόμενό τους και να τους ερμηνεύουν με τον ίδιο τρόπο (ΔΕΕ C0496 Sushi di Frutta SpA). Η αναθέτουσα αρχή δεν νομιμοποιείται επικαλούμενη τυχόν ασαφείς όρους της διακήρυξης να αποκλείσει διαγωνιζόμενους. Και τούτο διότι ακόμα και η τυχόν ασάφεια των όρων της διακήρυξης ερμηνεύεται

Αριθμός απόφασης: 786/2019

εις βάρος του συντάξαντος αυτήν και όχι του διαγωνιζόμενου που παρασύρθηκε από το ασαφές περιεχόμενό τους (ΕΑ ΣΤΕ 817/2006, 423, 424, 425/2011, ΑΕΠΠ 713/2018). Η αυστηρότητα της εφαρμογής της διακήρυξης προϋποθέτει την σαφήνεια των όρων αυτής καθώς η παραβίαση αμφίσημων όρων δεν οδηγεί αναγκαστικά στον αποκλεισμό διαγωνιζόμενου αν δεν ευθύνεται ο ίδιος για την παρερμηνεία των υποχρεώσεών του (Συμβάσεις Δημοσίων Έργων Χρ. Μηκίδης, 2009, σελ. 87 επ.). Τούτο διότι, η ερμηνεία των όρων των εγγράφων της σύμβασης δεν μπορεί να γίνεται εις βάρος του καλόπιστου διαγωνιζομένου, εφόσον η Διοίκηση ήταν αυτή που όφειλε να εκφραστεί σαφέστερα (ΕφΑθ 1959/1970 Αρμ. 1970 σελ. 1111, ΕφΘεσ 501/1987 ΕΔημΕργ 1990/1, σελ. 84, Α. Τάχος, Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο, εκδ. θ , σελ. 776). Υπό το πρίσμα των ανωτέρω αρχών, ακόμα κι αν ήθελε κριθεί από την Αρχή Σας ότι βούληση της Αναθέτουσας Αρχής εγκρίνοντας τον συγκεκριμένο όρο του άρθρου 19.2.α της διακήρυξης, ήταν να αναζητήσει ετήσιο κύκλο του υποψηφίου την τελευταία τριετία σταθερά ανά έτος ανώτερο του ελάχιστου απαιτούμενου ορίου και κριθεί ταυτόχρονα, με κάποιο σκεπτικό που δεν μπορούμε να προσδιορίσουμε εμείς (αλλά έστω ότι υπάρχει κάποιο τέτοιο σκεπτικό και γίνει και δεκτό), ότι, παρά την ύπαρξη του όρου «μέσος» στην φράση «μέσος ετήσιος κύκλος», το περιεχόμενο του όρου είναι τελικά ταυτόσημο με το περιεχόμενο του όρου αυτού χωρίς την λέξη «μέσος», ακόμα και σε αυτή την περίπτωση, ο αποκλεισμός της ένωσής μας για την αιτία αυτή είναι παράνομος και πρέπει να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη απόφαση που τον ενέκρινε και τούτο διότι υπό το άνω ιστορικό παρίσταται τουλάχιστον εύλογη και δικαιολογημένη, αν όχι η μόνη δυνατή, η εμπιστοσύνη που επιδείξαμε στην ρητή και σαφώς διατυπωμένη φράση του όρου της διακήρυξης και δυνάμει αυτής συμμετείχαμε στη διαδικασία υιοθετώντας την γραμματική ερμηνεία του όρου αυτού. Περιεχόμενο όρου που όχι μόνο δεν αποτυπώνεται με σαφήνεια σε αυτόν, αλλά συνάγεται έμμεσα ουσιαστικά με *contra legem* ερμηνεία του, καθιστά τον όρο αυτό πρόδηλα ασαφή με αποκλειστική ευθύνη για την ασάφεια αυτή της Αναθέτουσας Αρχής, γεγονός που, κατά τα άνω, συνεπάγεται ότι η τελευταία δεν νομιμοποιείται να αποκλείσει κανένα διαγωνιζόμενο, εν προκειμένω την ένωσή μας, επικαλούμενη εκείνη την ασάφεια του δικού της όρου, καθώς τέτοια συμπεριφορά επιφέρει πλήγμα στην διαφάνεια διεξαγωγής του διαγωνισμού και στην τήρηση της αρχής της

Αριθμός απόφασης: 786/2019

ισότητας και της αμεροληψίας μεταξύ των υποψηφίων. Η ένωσή μας, λαμβάνοντας υπόψη ότι η διακήρυξη, χρησιμοποιώντας έναν όρο με αυτοτελές περιεχόμενο (τον όρο «μέσος»), προφανώς, επιθυμούσε να εφαρμόσει τον όρο αυτό και όχι να τον αγνοήσει, εύλογα σχημάτισε την βεβαία πεποίθηση ότι και στην περίπτωση της δικής μας ενώσεως αρκούσε ο μέσος ετήσιος κύκλος του μέλους της την τελευταία τριετία να είναι μεγαλύτερος του ελάχιστου και όχι ο ετήσιος κύκλος κάθε έτους της τριετίας διακριτά και αυτοτελώς να ξεπερνά το όριο αυτό, για να καλύψει την απαίτηση της διακήρυξης. Συνεπώς η προσβαλλόμενη απόφαση που έκρινε ότι η ένωσή μας πρέπει να αποκλεισθεί του διαγωνισμού, γιατί δεν διαθέτει ετήσιους κύκλους εργασιών για τα έτη 2016 και 2017 μεγαλύτερους του ελάχιστου απαιτούμενου, προδήλως έσφαλε και πρέπει να ακυρωθεί και για την αιτία αυτή, που προτείνεται επικουρικώς του άνω λόγου.

2.3.1 Η προσβαλλόμενη απόφαση, την ίδια στιγμή που απέκλεισε την ένωσή μας λόγω μη εκπλήρωσης της απαίτησης του άρθρου 19.2.α της διακήρυξης, κρίνοντας ότι το μέλος της ένωσής μας, ..., δεν πληροί τον όρο αυτό παρότι ο μέσος ετήσιος κύκλος εργασιών της την τελευταία τριετία είναι μεγαλύτερος του ελάχιστου απαιτούμενου (κατά τα ανωτέρω αναφερόμενα), έκανε δεκτή στο διαγωνισμό και την ανέδειξε και ανάδοχο την ένωση «.....- ....., παρότι ο μέσος ετήσιος κύκλος εργασιών του μέλους της, ..., ήταν μικρότερος του ελάχιστου απαιτούμενου. Συνεπώς και προς διασφάλιση της αρχής του ενιαίου μέτρου κρίσης, η οποία αποτελεί ειδικότερη έκφανση των αρχών της ίσης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων και της διαφάνειας που διέπουν το σύνολο του δικαίου των δημοσίων συμβάσεων, με έννομο συμφέρον προβάλλουμε τον παρόντα ισχυρισμό και λόγο προσφυγής αναφερόμενοι στην αποδοχή της συμμετοχής άλλου διαγωνιζόμενου παρά τη συνδρομή λόγου αποκλεισμού ίδιου με εκείνον που απετέλεσε την αιτιολογία αποκλεισμού του (πρβλ. Ε.Α. ΣτΕ 174/2016, 44/2014, 106/2013, 380/2012, 671/2011, 1156, 329/2010, 246/2009, κ.α.)

Ειδικότερα, όπως προκύπτει από τα προσκομισθέντα εκ μέρους του μέλους της συνδιαγωνιζόμενης ένωσης, ..., στοιχεία προς διευκρίνιση της πλήρωσης από αυτή του συγκεκριμένου κριτηρίου του άρθρου 19.2.α της διακήρυξης, η οποία διευκρίνιση, μεταξύ άλλων, ζητήθηκε από το μέλος αυτό με το με αρ. πρωτ. 1520/29.3.2019 έγγραφο της Επιτροπής Διαγωνισμού,

Αριθμός απόφασης: 786/2019

προσκόμισε: Α) για το έτος 2015, αντίγραφο της δήλωσής της φόρου εισοδήματος, βάσει του οποίου ο κύκλος εργασιών της συγκεκριμένης εταιρείας ανήρχετο σε 438.199,80 € Β) για το έτος 2016, αντίγραφο του δημοσιευμένου ισολογισμού της, βάσει του οποίου ο κύκλος εργασιών της συγκεκριμένης εταιρείας ανήρχετο σε 406.898,74 € Γ) για το έτος 2017, αντίγραφο του δημοσιευμένου ισολογισμού της, βάσει του οποίου ο κύκλος εργασιών της συγκεκριμένης εταιρείας ανήρχετο σε 622.618,15 €. Συνεπώς, βάσει αυτών των στοιχείων, ο μέσος ετήσιος κύκλος εργασιών της συγκεκριμένης εταιρείας για τα τρία τελευταία έτη πριν τον παρόντα διαγωνισμό, κατά τα λεπτομερώς αναφερόμενα ανωτέρω στον λόγο 2.1 της παρούσας προσφυγής μας, ανήρχετο στο ποσό των $(438.199,80 + 406.898,74 + 622.618,15 = 1.467.716,69 : 3 =) 489.238,90$, δηλαδή σε ποσό μικρότερο του ελάχιστου απαιτούμενου ετήσιου κύκλου εργασιών που καθορίζεται από τη διακήρυξη στα 497.000 €. Παρόλα αυτά, η προσβαλλόμενη απόφαση έκανε δεκτή τη συμμετοχή της εν λόγω συνδιαγωνιζόμενης ένωσης στον παρόντα διαγωνισμό και τούτο παρά την μη εκπλήρωση εκ μέρους της του κριτηρίου του εδώ εξεταζόμενου όρου της διακήρυξης, γεγονός που την καθιστά ακυρωτέα και για τον λόγο αυτό.

2.3.2 Η συνδιαγωνιζόμενη ένωση «.....- ....., προκειμένου να παρακάμψει την αμέσως ανωτέρω περιγραφόμενη έλλειψη- πλημμέλεια της συμμετοχής της ως προς την πλήρωση του κριτηρίου επιλογής του σχετικού με την χρηματοοικονομική επάρκεια του μέλους της ....., κατέθεσε, απαντώντας στην ίδια ως άνω διευκρινιστική επιστολή της Επιτροπής Διαγωνισμού, τα εξής συμπληρωματικά των ισολογισμών και δηλώσεων της φόρων εισοδήματος των τριών τελευταίων ετών στοιχεία, επιχειρώντας να επιτύχει την «αύξηση» μέσω αυτών του ελλείποντος μέσου κύκλου εργασιών της: Α) την από 4.4.2019 υπεύθυνη δήλωση του νομίμου εκπροσώπου της ..... στην οποία επί λέξει δήλωσε ότι: «...Ο κύκλος εργασιών της ως άνω εταιρείας που νομίμως εκπροσωπώ...» ανέρχεται στα εξής ποσά: i) για το έτος 2015, 1.712.600,80 €, ii) για το έτος 2016, 1.305.373,90 € και iii) για το έτος 2017, 1.872.805,60 €, ήτοι «Μέσος όρος 3ετίας, 1.630.260,10 €» και Β) αντίγραφο των δηλώσεων φόρου εισοδήματος μιας Κοινοπραξίας (.....) για τα έτη 2015 και 2016, από τις οποίες προκύπτει ότι η εν λόγω Κοινοπραξία, απαρτιζόμενη από τρία μέλη με ίσο ποσοστό συμμετοχής

Αριθμός απόφασης: 786/2019

έκαστο σε αυτή, ένα από τα οποία είναι και η ....., είχε κύκλο εργασιών για τα έτη αυτά ύψους 1.274.401,01 € και 849.600,67 € αντίστοιχα. Από την συνδυασμένη ανάγνωση και αξιολόγηση των πρόσθετων αυτών στοιχείων προκύπτουν τα εξής κρίσιμα συμπεράσματα που ενισχύουν τους ισχυρισμούς μας και ιδίως τον ισχυρισμό μας ότι η εν λόγω ένωση είναι αποκλειστέα και η προσβαλλόμενη απόφαση που έκρινε τα αντίθετα είναι παράνομη και ακυρωτέα: 1) Ότι ο νόμιμος εκπρόσωπος της ..... εμφάνισε στην υπεύθυνη δήλωσή του ως κύκλο εργασιών της εταιρείας που εκπροσωπεί για κάθε έτος της επίμαχης τριετίας, το άθροισμα του κύκλου εργασιών της εταιρείας αυτής (όπως τεκμηριώνεται στα οικονομικά στοιχεία του προηγούμενου λόγου, 2.3.1, της παρούσας) και του κύκλου εργασιών κατά τα αντίστοιχα έτη μιας εντελώς διακριτής προς την δηλούσα υπευθύνως εταιρεία νομικής οντότητας, της ....., της οποίας μάλιστα η δηλούσα δεν αποτελούσε παρά μόνο ένα μέλος, με ποσοστό συμμετοχής 33%, γεγονός, ωστόσο, που δεν την εμπόδισε να επικαλεστεί και εμφανίσει ως δικό της ατομικό ως εταιρείας το σύνολο του κύκλου εργασιών της εν λόγω κοινοπραξίας (για τον παράνομο χαρακτήρα της εμφάνισης ακόμα και του ποσοστού συμμετοχής της στην εν λόγω κοινοπραξία ως κύκλου εργασιών ατομικά της δηλούσας εταιρείας θα αναφερθούμε κατωτέρω. Στην θέση αυτή, περιοριζόμαστε να αναφέρουμε το πραγματικό γεγονός της εμφάνισης από την ..... ως κύκλου εργασιών της του συνόλου του κύκλου εργασιών μιας κοινοπραξίας στην οποία απλώς συμμετείχε με ποσοστό 33%). Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η κοινοπραξία είναι αυτοτελές των εταιρειών που την συνθέτουν νομικό πρόσωπο [αποτελεί εταιρεία που οργανώνεται ως ενιαία οικονομική-συναλλασσόμενη οντότητα, συστήνεται με ιδιωτικό συμφωνητικό-καταστατικό ή παρόμοιο έγγραφο, έχει κοινή περιουσία ή κοινό «ταμείο», υπόκειται σε διακριτούς κανόνες διαχείρισης και διαθέτει ειδικό διαχειριστή, αποκτά έδρα, εμφανίζεται στις ανοιχτές συναλλαγές ως οντότητα και (συνακόλουθα) έχει και αντικείμενο εκκαθάρισης της μεταξύ των μελών της σχέσης μετά από την παραλαβή εκάστης εμπορικής δραστηριότητας για την οποία έχει συσταθεί. Αυτά είναι κοινώς διαπιστωμένα και μη αμφισβητούμενα χαρακτηριστικά των κοινοπραξιών, ένεκα των οποίων η κοινοπραξία είναι υποκείμενο φορολογικής ενοχής, ακριβώς επειδή αποκτά ίδιον εισόδημα και έχει ίδιες δαπάνες (πρβλ. π.δ. 186/1992 άρθρο 4 § 2, όπως τροποποιήθηκε

Αριθμός απόφασης: 786/2019

από το άρθρο 21 § 3 του ν. 2166/1993), έχει εταιρικό κεφάλαιο και ίδια περιουσία, έχει διαχειριστή, τίθεται σε λύση και εκκαθάριση, τα μέλη της της καταβάλουν εισφορές και έχουν πρόθεση εταιρικού δεσμού, δηλαδή εν κατακλείδι είναι και θεωρείται «εταιρεία εν τοις πράγμασι» (Εφ.Αθ. 1219/2007 και ΝΣΚ/ΥΠΟΙΚ ατομ. 393/2001 σε ερώτημα της Γ' Δ/σης Φορολογίας). Εκ του λόγου αυτού, οι εταιρείες που έχουν νομική προσωπικότητα, όπως είναι και οι ανώνυμες εταιρίες, οι οποίες ενώθηκαν υπό τύπο κοινοπραξίας προς επιδίωξη ορισμένης εμπορικής δραστηριότητας δεν χάνουν την αυτοτέλειά τους. Έτσι, κάθε μέλος της κοινοπραξίας εξακολουθεί και μετά τη σύσταση της κοινοπραξίας να ασκεί τη δική του το καθένα επιχειρηματική δραστηριότητα, ανεξάρτητα από την κοινή δραστηριότητα που όλα μαζί τα μέλη αναπτύσσουν στα πλαίσια της κοινοπραξίας που συνέστησαν], καθίσταται σαφές ότι η προσμέτρηση, και μάλιστα άνευ άλλου τινός, του συνολικού κύκλου εργασιών μιας τέτοιας κοινοπραξίας στον κύκλο εργασιών ενός από τα μέλη της ούτε στηρίζεται στο νόμο ούτε δικαιολογείται με οποιονδήποτε τρόπο από την φύση της κοινοπραξίας ως διακριτής νομικής οντότητας και την αυτοτέλειά της έναντι των μελών της. Μόλις που χρειάζεται να αναφέρει κανείς τις συνέπειες για την διαφάνεια στην άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας κατά την διεξαγωγή δημόσιων διαγωνισμών, αν έκαστο μέλος τέτοιων κοινοπραξιών εμφάνιζε ακώλυτα το σύνολο του τζίρου τους ως ατομικό τζίρο του, παραγνωρίζοντας και την αυτοτέλεια των νομικών προσώπων της κοινοπραξίας και των μελών αυτής και την έκταση της συμμετοχής εκάστου σε μια κοινοπραξία. Υπό το πρίσμα αυτών, η δήλωση της εταιρείας ..... περί του κύκλου εργασιών (αυτής και μόνο αυτής) με προσμέτρηση σε αυτόν του συνολικού κύκλου εργασιών της ..... είναι δήλωση ανακριβής, η υποβολή της οποίας επιφέρει τις συνέπειες του αποκλεισμού του δηλούντος από την αιτία αυτή (με την ειδικώς αναπτυσσόμενη στην ΑΕΠΠ 1151/2018 σχετική αναλυτική επιχειρηματολογία, στην οποία και παραπέμπουμε). 2) Ότι, ενώ για την τεκμηρίωση του ύψους του ετήσιου κύκλου εργασιών της Κοινοπραξίας για τα έτη 2015 και 2016, τον οποίο έστω παρανόμως, πάντως τον επικαλείται, η ..... χρησιμοποίησε τα αποδεικτικά μέσα των ισολογισμών της εν λόγω κοινοπραξίας για τα έτη αυτά, για το έτος 2017 δεν γίνεται καμία απολύτως επίδειξη οποιουδήποτε σχετικού οικονομικού στοιχείου από το οποίο να προκύπτει το ύψος του κύκλου της εργασιών της

Αριθμός απόφασης: 786/2019

κοινοπραξίας για την χρονιά αυτή, ώστε να μπορεί, έστω έμμεσα (με μια απλή μαθηματική πράξη δηλαδή) να διαγνωσθεί πώς ακριβώς εξάγεται το δηλωθέν στην άνω υπεύθυνη δήλωση ποσό των 1.872.805,60 € ως κύκλου εργασιών της ..... για το έτος αυτό (όταν από τον δικό της ισολογισμό προκύπτει τέτοιος κύκλος ύψους μόλις 622.618,15 €). Έχει προσμετρηθεί ο τζίρος της συγκεκριμένης κοινοπραξίας στον κύκλο εργασιών της εταιρείας του έτους αυτού ή έχει συνυπολογιστεί άλλη πηγή εισοδήματος και ποια και αν ναι, γιατί αυτή δεν απεικονίζεται στην ατομική δήλωση φόρου εισοδήματος της εταιρείας για το έτος αυτό; Η έλλειψη αυτή καθιστά την προσβαλλόμενη απόφαση, που δεν περιέλαβε καμία αιτιολογία αποδοχής της συμμετοχής της συνδιαγωνιζόμενης ένωσης παρά την απουσία στοιχείων τεκμηρίωσης της πλήρωσης του κριτηρίου 19.2.α της διακήρυξης, ακυρωτέα και για έλλειψη αιτιολογίας. 3) Ότι, το αληθές περιεχόμενο του όρου του άρθρου 19.2.α της διακήρυξης είναι και για την ανάγνωση της εν λόγω συνδιαγωνιζόμενης ένωσης αυτό που ισχυριστήκαμε ανωτέρω στον λόγο 2.1 της παρούσας, γεγονός που τεκμηριώνει την βασιμότητα και του λόγου 2.2 αυτής. Ειδικότερα, όπως εμφανίζεται με διαύγεια στην εδώ σχολιαζόμενη υπεύθυνη δήλωση της ....., η εν λόγω εταιρεία εξήγαγε τον απαιτούμενο μέσο κύκλο εργασιών της τελευταίας τριετίας ως το πηλίκο της διαίρεσης του αθροίσματος των τριών (φερόμενων ως) ετήσιων κύκλων της σε αυτή την περίοδο (δηλαδή κύκλος έτους 2015+ κύκλος έτους 2016 + κύκλος έτους 2017) με τον αριθμό που αντιπροσωπεύει το πλήθος τους (δηλαδή με το 3). Το αποτέλεσμα της διαίρεσης αυτής (1.630.260,10 €) εμφανίζει και η εν λόγω εταιρεία ως μέσο ετήσιο κύκλο εργασιών της στην τελευταία τριετία και όχι το ύψος κάθε ετήσιου κύκλου συγκρινόμενο αυτοτελώς με το ελάχιστο απαιτούμενο. Το γεγονός αυτό αφενός επιρρωνύει την βασιμότητα των ανωτέρω ισχυρισμών μας, αφετέρου, σε ό,τι αφορά τον εδώ εξεταζόμενο, καταδεικνύει και μια άλλη πλημμέλεια στην συμμετοχή της ένωσης «.....- .....» συνιστάμενη στο ότι το ποσό αυτό που δηλώθηκε στην άνω υπεύθυνη δήλωση την οποία η ..... κατέθεσε ως απάντηση επί των διευκρινίσεων που αιτήθηκε η Επιτροπή Διαγωνισμού (1.630.260,10€ > 497.000€) είναι διαφορετικό από το αντίστοιχο μέγεθος που δηλώθηκε στο ΕΕΕΣ της ίδιας εταιρείας για την πλήρωση του ίδιου κριτηρίου επιλογής (εκεί ο μέσος όρος κύκλου εργασιών που δηλώθηκε ήταν 1.709.366,40€ > 497.000€), ήτοι

Αριθμός απόφασης: 786/2019

διαφορετικός από εκείνον της υπεύθυνης δήλωσης). Η αναντιστοιχία αυτή, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι, παρότι ζητήθηκε διευκρινιστική τεκμηρίωση, η εν λόγω εταιρεία παρέλειψε να υποβάλει οποιοδήποτε στοιχείο από το οποίο να προκύπτει πώς «ανέβηκε» ο κύκλος εργασιών της για το έτος 2017 από τα 622.618,15 € που εμφανίζονται στον ισολογισμό σε ένα άλλο ποσό τέτοιου ύψους, ώστε ο μέσος όρος των τζίρων των τριών τελευταίων να είναι κατά το ΕΕΕΣ (Υπεύθυνη δήλωση) 1.709.366,40€ και κατά την από 4.4.2019 υπεύθυνη δήλωση 1.630.260,10€, καθιστά και τις δύο υπεύθυνες δηλώσεις ανακριβείς, με τις ίδιες ως άνω συνέπειες της υποβολής ανακριβούς δήλωσης (βλ. ΑΕΠΠ 1151/2018). 4) Ότι η προσμέτρηση στον ετήσιο ατομικό κύκλο εργασιών της ..... του τζίρου της ..... ανά αντίστοιχο έτος, στην οποία συμμετείχε, είναι παράνομη και ως τέτοια δεν έπρεπε να ληφθεί υπόψη από την Αναθέτουσα Αρχή για την διάγνωση της πλήρωσης του κριτηρίου αυτού επιλογής ούτε κατά το ποσοστό συμμετοχής της εν λόγω εταιρείας στην Κοινοπραξία αυτή. Και τούτο διότι, σύμφωνα με τους ορισμούς του Παραρτήματος Α του ν. 4308/2014 (Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, συναφείς ρυθμίσεις και άλλες διατάξεις), ως Κύκλος εργασιών (καθαρός) (Turnover, net) ορίζεται: «Η ακαθάριστη εισροή οικονομικών ωφελειών στη διάρκεια της περιόδου που προέρχεται από τις συνήθεις δραστηριότητες της οντότητας, η οποία καταλήγει σε αύξηση της καθαρής θέσης, εξαιρουμένων των αυξήσεων της καθαρής θέσης από συνεισφορές των ιδιοκτητών. Στο ποσό του κύκλου εργασιών δεν προσμετρούνται οι εκπτώσεις και επιστροφές, ο φόρος προστιθέμενης αξίας και άλλοι φόροι που συνδέονται άμεσα με τον κύκλο εργασιών». Με άλλα λόγια, κύκλος εργασιών μιας εταιρείας ανά χρονική περίοδο είναι η εισροή ωφελειών στην εταιρεία αυτή κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής από την δραστηριότητά της και όχι από τη συμμετοχή της στα καθαρά κέρδη άλλων οντοτήτων, διαφορετικών και αυτοτελών της εταιρείας, τα οποία (κέρδη) προέκυψαν από την άσκηση των δραστηριοτήτων αυτών των διακριτών οντοτήτων. Αναλόγως, επί κοινοπραξίας, όπου πρόκειται για συμμετοχή επιμέρους οντοτήτων σε από κοινού ελεγχόμενη οικονομική μονάδα η οποία αποτελεί αυτοτελή επιχειρηματική και εμπορική οντότητα, ο αντίστοιχος κύκλος εργασιών της κοινοπραξίας απεικονίζεται στην εισροή οικονομικών ωφελειών από τις συνήθεις δραστηριότητες της οντότητας αυτής και δεν συνίσταται στο άθροισμα των εισροών από δραστηριότητες των

Αριθμός απόφασης: 786/2019

επιμέρους εταιρειών που την συνθέτουν. Εκ του λόγου αυτού, η κοινοπραξία εμφανίζει δική της φορολογική διαχείριση έναντι εκείνης των μελών της, τα δε τελευταία, για την αποκομιδή του ποσοστού συμμετοχής τους στα κέρδη της κοινοπραξίας, εισπράττουν επί αυτών (και μόνο) το ποσοστό που τους αναλογεί έναντι ισόποσου τιμολογίου που εκδίδουν στην κοινοπραξία, χωρίς να προσθέτουν στον τζίρο τους (ετήσιο κύκλο εργασιών τους) το τζίρο της κοινοπραξίας κατά το ποσοστό συμμετοχής τους σε αυτή. Άλλωστε, ούτε από τα προσκομιζόμενα από την ..... οικονομικά στοιχεία της ίδιας προκύπτει οποιαδήποτε τέτοια συμμετοχή, με οποιαδήποτε λογιστική απεικόνιση, του κύκλου της ..... στην διαμόρφωση του ετήσιου κύκλου της εταιρείας αυτής για οποιοδήποτε από τα κρίσιμα έτη (πρβλ. άρθρο 35 του ν. 4308/2014, όπου ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι όταν μια οντότητα που περιλαμβάνεται στην ενοποίηση έχει μια συμμετοχή σε κοινοπραξία, αυτή η συμμετοχή εμφανίζεται στον ενοποιημένο ισολογισμό σε ιδιαίτερο κονδύλι με τον τίτλο «συμμετοχή σε συγγενή ή και κοινοπραξία», βάσει της μεθόδου της καθαρής θέσης. Αναλόγως, εάν η κοινοπραξία αναφέρεται είτε σε από κοινού ελεγχόμενες λειτουργίες είτε σε από κοινού ελεγχόμενα περιουσιακά στοιχεία, τότε στις ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις του κοινοπρακτούντος πρέπει να εμφανίζεται το μέρος των εσόδων, εξόδων, στοιχείων του ενεργητικού και υποχρεώσεων της κοινοπραξίας που του αναλογούν (ΔΛΠ 31 παράγραφος 15 για από κοινού ελεγχόμενες λειτουργίες και παράγραφος 21 για από κοινού ελεγχόμενα περιουσιακά στοιχεία). Καμία τέτοια αναφορά από τη συμμετοχή της εν λόγω εταιρείας στην κοινοπραξία ..... δεν εμφανίζεται στα στοιχεία που προσκομίστηκαν ή δηλώθηκαν εκ μέρους της, για να μπορεί να διαγνωσθεί έστω η φύση της επίμαχης κοινοπραξίας από πλευράς ουσιαστικής σχέσης, δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των μελών της και η λογιστική θέση της ..... σε αυτή).

Από το σύνολο των προαναφερθέντων προκύπτει ότι είναι πολλαπλώς παράνομη και πρέπει να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη απόφαση κατά το μέρος της που ερμήνευσε και εφάρμοσε τον ίδιο όρο της διακήρυξης δυνάμει του οποίου απέκλεισε την ένωσή μας από τον διαγωνισμό ενώ έκανε δεκτή την συμμετοχή της πρώτης σε σειρά μειοδοσίας ένωση, παρά το γεγονός ότι στο πρόσωπο μέλους της τελευταίας συνέτρεχε λόγος αποκλεισμού που δεν

Αριθμός απόφασης: 786/2019

συνέτρεχε στο αντίστοιχο μέλος της δικής μας ένωσης για τους ανωτέρω λόγους.

2.4 Επισημαίνουμε κατ' αρχάς ότι η εξέταση των επόμενων λόγων της προδικαστικής προσφυγής μας έπεται υποχρεωτικά της αποδοχής ενός εκ των αναπτυσσόμενων ανωτέρω στις παραγράφους 2.1 και 2.2 λόγων αυτής, καθώς διαγωνιζόμενος ο οποίος νομίμως αποκλείεται από Διαγωνισμό (περίπτωση που συντρέχει και επί απόρριψης των λόγων προσφυγής κατά του αποκλεισμού του) δεν έχει έννομο συμφέρον να αμφισβητήσει τη νομιμότητα της συμμετοχής άλλου διαγωνιζόμενου, δοθέντος ότι με τον αποκλεισμό του καθίσταται, ως προς το Διαγωνισμό αυτό, τρίτος, με την επιφύλαξη των λόγων που δικαιολογούν τον αποκλεισμό άλλου και, επειδή ακριβώς συμπίπτουν με το λόγο αποκλεισμού του τρίτου, εξετάζονται στα πλαίσια της αρχής του ενιαίου μέτρου, όπως οι αμέσως ανωτέρω 2.3.1 και 2.3.2 λόγοι (βλ. Ε.Α. ΣτΕ 301/2011, 748/2010, 1317/2009, ΣτΕ 2817/2008, 1450/2007 και 666/2006). Δυνάμει του άρθρου 19.3.β της διακήρυξης κάθε προσφέρων πρέπει «...Να έχει εκπονήσει την τελευταία 15ετία, στα πλαίσια σύμβασης εκπόνησης μελέτης, ή στα πλαίσια σύμβασης παροχής υπηρεσιών Τεχνικού Συμβούλου ή Συμβούλου Διαχείρισης για την υποβοήθηση της Υπηρεσίας σε θέματα μελέτης ή κατασκευής ή μελέτης και κατασκευής, μία τουλάχιστον μελέτη κτηματογράφησης (τοπογραφικές εργασίες, σύνταξη κτηματολογίου και πράξεων αναλογισμού), για γραμμικό έργο προϋπολογισμού μεγαλύτερου ή ίσου του ποσού των 100 εκατομμυρίων ευρώ, με προεκτιμώμενη αμοιβή μελέτης μεγαλύτερης ή ίσης του ποσού των 300.000 ευρώ...».

Σύμφωνα με τη ρητή γραμματική διατύπωση του όρου αυτού, όπως το περιεχόμενό του διευκρινίστηκε με την με αρ. πρωτ. Α/ΣΥΠ000/ΠΡ6/688/18.2.2019 διευκρινιστική επιστολή της Αναθέτουσας Αρχής, κρίσιμα μεγέθη για την απόδειξη της απαιτούμενης ειδικής εμπειρίας του προσφέροντα στην εκπόνηση παρόμοιων μελετών είναι κατ' αρχάς η φύση της επικαλούμενης σύμβασης ως πράγματι παρόμοιας με την παροχή που πρόκειται να ανατεθεί (θα πρέπει δηλαδή η επικαλούμενη ως παρόμοια μελέτη να είναι μελέτη κτηματογράφησης γραμμικού έργου και όχι οποιουδήποτε άλλου έργου). Περαιτέρω αξιολογείται ως κρίσιμο μέγεθος, σωρευτικά με το πρώτο, και το ύψος τόσο του προϋπολογισμού του μελετηθέντος γραμμικού

Αριθμός απόφασης: 786/2019

έργου όσο και της προεκτιμώμενης αμοιβής της μελέτης κτηματογράφησης (ομοίως σωρευτικά), τα οποία πρέπει να είναι ίσα ή μεγαλύτερα με το αντίστοιχο προβλεπόμενο στην άνω ρύθμιση της διακήρυξης ελάχιστο όριο. Εν προκειμένω, η συνδιαγωνιζόμενη ένωση «.....- ....., απαντώντας στην με αρ. πρωτ. 1520/29-3-2019 επιστολή της Επιτροπής Διαγωνισμού περί χορήγησης διευκρινίσεων από την ένωση σχετικά με το κριτήριο αυτό, το μέλος της ένωσης στο πρόσωπο του οποίου η ένωση δήλωσε ότι πληροί το συγκεκριμένο κριτήριο, ..., κατέθεσε την άνω από 4.4.2019 υπεύθυνη δήλωσή της με την οποία παρέπεμψε σε δύο έγγραφα (συνδυαστικά εξεταζόμενα από πλευράς περιεχομένου), δηλαδή στην συνυποβληθείσα βεβαίωση με αρ. πρωτ. Δ6/2254/15-11-2013 της Διεύθυνσης Δ6 του Υπουργείου Υποδομών και στην με αρ. πρωτ. βεβαίωση Δ6/2256/17-9-2008 της ίδιας Υπηρεσίας. Από τα στοιχεία αυτά προκύπτουν όμως τα εξής: Σύμφωνα με την πρώτη βεβαίωση, η «Σύμβαση παροχής υπηρεσιών Συμβούλου Διαχείρισης», την οποία η ..... επικαλείται ως συναφή, αφορά σε δύο επιμέρους μελετηθέντα έργα και όχι σε ένα (άρα αυτομάτως απαιτείται επιμερισμός των προϋπολογισμών εκάστου για τη διάγνωση του αν πληρούται το υποκριτήριο του ελάχιστου προϋπολογισμού εκάστου μελετηθέντος έργου που δηλώνεται ως συναφές). Τα έργα αυτά είναι α. η κατασκευή φράγματος προϋπολογισμού 120.000.000 € (δηλαδή προϋπολογισμού πράγματι μεγαλύτερου των 100.000.000 € που είναι η ελάχιστη απαίτηση) και β. οι εργασίες εκτροπής/μεταφοράς υδάτων προϋπολογισμού 49.000.000 € (δηλαδή προϋπολογισμού μικρότερου των 100.000.000 € που είναι η ελάχιστη απαίτηση). Επομένως, από την συγκεκριμένη σύμβαση, μόνο η μελέτη κτηματογράφησης του πρώτου έργου, ήτοι της κατασκευής του φράγματος δύναται κατ' αρχήν να γίνει αποδεκτή ως μελέτη έργου με προϋπολογισμό άνω των 100.000.000 €, ωστόσο, κάτι τέτοιο αποκλείεται γιατί το συγκεκριμένο έργο δεν πληροί την έτερη ως άνω προϋπόθεση που θέτει σωρευτικά η διακήρυξη, και συγκεκριμένα δεν αποτελεί γραμμικό έργο.

Την ίδια στιγμή, οι μελέτες κτηματογραφήσεων-αναλογισμών που προκύπτει από την άνω βεβαίωση με αρ. πρωτ. Δ6/2254/15-11-2013 ότι εκπονήθηκαν, αντιστοιχούν πράγματι σε γραμμικό έργο, ήτοι στις εργασίες εκτροπής/μεταφοράς υδάτων, όπως απαιτείται για να ληφθούν υπόψη, όμως ο

Αριθμός απόφασης: 786/2019

προϋπολογισμός του έργου αυτού είναι μικρότερος των ελάχιστων απαιτούμενων 100.000.000 €, συνεπώς ούτε αυτή η σύμβαση δύναται να ληφθεί υπόψη για την πλήρωση του εξεταζόμενου κριτηρίου (λαμβανομένων υπόψη των σωρευτικά απαιτούμενων επιμέρους παραμέτρων αυτού). Σημειωτέον ότι η με αρ. πρωτ. βεβαίωση Δ6/2256/17-9-2008 της ίδιας Υπηρεσίας, αφορά μόνο τις κτηματογραφήσεις περιόδου 2003- 2006, οι οποίες, βάσει της βεβαίωσης αυτής, αντιστοιχούν στην κατασκευή του φράγματος (στο πρώτο από τα άνω έργα), το οποίο, όμως, ως αναφέρθηκε ήδη, δεν είναι γραμμικό έργο για να προσμετράται στην ειδική εμπειρία που απαιτείται βάσει του άρθρου 19.3.β της διακήρυξης.

Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι η συνδιαγωνιζόμενη ένωση «.....-.....» είναι αποκλειστέα από το διαγωνισμό λόγω μη πλήρωσης του κριτηρίου της ειδικής εμπειρίας, όπως αυτό διατυπώνεται και οριοθετείται στο άρθρο 19.3.β της διακήρυξης και εξειδικεύτηκε περαιτέρω με διευκρινιστική απάντηση της αναθέτουσας αρχής σε ερώτημα υποψηφίου.».

15. Επειδή η αναθέτουσα αρχή στις απόψεις της επί της υπό κρίση προδικαστικής προσφυγής αναφέρει αυτολεξεί ότι : «Στο άρθρο 2 της διακήρυξης της υπόψη σύμβασης αναφέρεται μεταξύ άλλων: i) Το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (Ε.Ε.Ε.Σ.) περιλαμβάνεται στα έγγραφα της σύμβασης κατά την έννοια της περιπτ. 14 της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 4412/2016. ii) Η αναθέτουσα αρχή παρέχει σε όλους τους προσφέροντες που συμμετέχουν στη διαδικασία σύναψης σύμβασης συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικά με τα έγγραφα της σύμβασης, εφόσον έχουν ζητηθεί εγκαίρως. 2. Στο άρθρο 75.3 " Κριτήρια επιλογής" του Ν. 4412/2016 αναφέρεται: "Όσον αφορά την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν απαιτήσεις που να διασφαλίζουν ότι οι οικονομικοί φορείς διαθέτουν την αναγκαία οικονομική και χρηματοδοτική ικανότητα για την εκτέλεση της σύμβασης. Για το σκοπό αυτόν, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν ειδικότερα από τους οικονομικούς φορείς, να έχουν έναν ορισμένο ελάχιστο ετήσιο κύκλο εργασιών, συμπεριλαμβανομένου ορισμένου ελάχιστου κύκλου εργασιών στον τομέα δραστηριοτήτων που καλύπτεται από τη σύμβαση. Επίσης, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τους ετήσιους λογαριασμούς, παρουσιάζοντας την

Αριθμός απόφασης: 786/2019

αναλογία, ιδίως, στοιχείων ενεργητικού και παθητικού. Μπορούν επίσης να απαιτούν κατάλληλο επίπεδο ασφαλιστικής κάλυψης έναντι επαγγελματικών κινδύνων. Ο ελάχιστος ετήσιος κύκλος εργασιών που απαιτείται να έχουν οι οικονομικοί φορείς δεν υπερβαίνει το διπλάσιο της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, εκτός από δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, όπως σχετικά με τους ειδικούς κινδύνους που αφορούν τη φύση των έργων, των υπηρεσιών ή των αγαθών".

3. Στο άρθρο 19.2α της διακήρυξης της υπόψη σύμβασης η αναθέτουσα αρχή επιβάλλει απαιτήσεις (επί ποινή αποκλεισμού), που να διασφαλίζουν ότι οι οικονομικοί φορείς διαθέτουν την αναγκαία οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια για την εκτέλεση της σύμβασης και συγκεκριμένα ο κάθε προσφέρων πρέπει να διαθέτει: "να έχει τις τρεις τελευταίες εκκαθαρισμένες οικονομικές χρήσεις μέσω ετήσιο κύκλο εργασιών από εκπόνηση μελετών και παροχή τεχνικών και λοιπών συναφών υπηρεσιών μεγαλύτερο ή ίσο από το 50% της προεκτιμώμενης αμοιβής της σύμβασης (χωρίς ΦΠΑ)".

4. Η βούληση της αναθέτουσας αρχής, χρησιμοποιώντας τον όρο "να έχει τις τρεις τελευταίες εκκαθαρισμένες οικονομικές χρήσεις μέσω ετήσιο κύκλο εργασιών από εκπόνηση μελετών και παροχή τεχνικών και λοιπών συναφών υπηρεσιών μεγαλύτερο ή ίσο από το 50% της προεκτιμώμενης αμοιβής της σύμβασης (χωρίς ΦΠΑ)", ήταν να απαιτήσει από τους οικονομικούς φορείς τα τελευταία τρία χρόνια να έχουν ετήσιο κύκλο εργασιών τουλάχιστον το 50% της προεκτιμώμενης αμοιβής της σύμβασης (χωρίς ΦΠΑ).

5. Ο ανωτέρω όρος της αναθέτουσας αρχής εφαρμόστηκε από την επιτροπή διαγωνισμού με τον ίδιο τρόπο για όλους τους οικονομικούς φορείς που συμμετείχαν στο διαγωνισμό, αποδεικνύοντας την βούληση της αναθέτουσας αρχής.

6. Η επιτροπή διαγωνισμού με τα από 29-03-2019 έγγραφα του Προέδρου της, ζήτησε από τους τέσσερεις (4) συμμετέχοντες που έγιναν αποδεκτοί στο διαγωνισμό να υποβάλλουν, σύμφωνα με το άρθρο 7 της Διακήρυξης, διευκρινίσεις «έως 08-04-2019 μέσω της λειτουργικότητας της "Επικοινωνίας" του υποσυστήματος του ΕΣΗΔΗΣ συνοδευόμενα από Υπεύθυνη Δήλωση του ν. 1599/1986 (Α'75) δηλώνοντας ότι τα υποβαλλόμενα στοιχεία είναι αληθή». Οι διευκρινίσεις που ζητήθηκαν αφορούσαν τα δηλωθέντα, από τους διαγωνιζόμενους, στο Ευρωπαϊκό Ενιαίο 19 Έγγραφο Σύμβασης και

Αριθμός απόφασης: 786/2019

συγκεκριμένα στο Μέρος IV παράγραφος Β – «Οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια» και παράγραφος Γ – «Τεχνική και επαγγελματική ικανότητα», σχετικά με την κάλυψη της ειδικής εμπειρίας που έπρεπε να διαθέτουν οι Προσφέροντες σύμφωνα με τα άρθρα 22 (10η παράγραφος), 19.2 & 22.2.2 και 19.3.β & 22.2.3.ii.

7. Η Σύμπραξη «.....», σε απάντηση του ανωτέρω εγγράφου υπέβαλε: i) αναλυτικό πίνακα με τον μέσο ετήσιο κύκλο εργασιών, για τα τρία έτη 2015-16-17, συνοδευόμενο από Υπεύθυνη Δήλωση του ν. 1599/1986 (Α75), του προέδρου και διευθύνοντος συμβούλου της εταιρείας ....., του ..... , δηλώνοντας ότι τα υποβαλλόμενα στοιχεία είναι αληθή. Από τον πίνακα αυτό προέκυπτε ότι ο κύκλος εργασιών για τα έτη 2015, 2016 και 2017 ήταν 1.712.600,00€, 1.303.373,90€ και 1.872.805,60€ αντίστοιχα, κατά πολύ μεγαλύτερος από την απαίτηση της αναθέτουσας αρχής. Επιπλέον τα ποσά αυτά ήταν προσαυξημένα με κύκλο εργασιών της «.....» στην οποία συμμετείχε η ..... με ποσοστό 33%. ii) βεβαιώσεις της Διεύθυνσης Δ6 Έργων Ύδρευσης και Αποχέτευσης από τις οποίες προκύπτουν ότι η ..... , συμμετείχε σε κοινοπραξία και εκπόνησε μελέτες στα πλαίσια της «Σύμβασης Παροχής Υπηρεσιών Συμβούλου Διαχείρισης για το έργο «Ύδρευσης ..... από το φράγμα .....» και ότι η παροχή υπηρεσιών του Συμβούλου Διαχείρισης αφορούσε σε έργα συνολικού προϋπολογισμού 169 εκ €.

B5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ 1. Η Σύμπραξη «.....» διαθέτει την απαιτούμενη «Οικονομική και Χρηματοοικονομική επάρκεια» για την εκτέλεση της σύμβασης.

2. Αυτό προκύπτει από τα πραγματικά στοιχεία «φορολογικών δηλώσεων (2015-2016-2017)» τόσο της ίδιας της ....., όσο και της .....Σ ..... στην οποία συμμετείχε η ..... (Φορολογικές δηλώσεις της Κ/ΞΙΑΣ 2015-2016-2017).

3. Το αντικείμενο της συγκεκριμένης κάθε Κ/ΞΙΑΣ το οποίο εκτελείται από τα μέλη της είναι συγκεκριμένο και αναφέρεται σε μελέτη κτηματογράφησης, σύμφωνα με το σχετικό Κοινοπρακτικό.

4. Μετά από επικοινωνία με την Διεύθυνση έργων Ύδρευσης Αποχέτευσης και Επεξεργασίας Λυμάτων Δ(18) και μετά από έλεγχο που έγινε προέκυψε ότι ο προϋπολογισμός, που αφορούσε το γραμμικό έργο για τη σύμβαση «Σύμβαση

Αριθμός απόφασης: 786/2019

Παροχής Υπηρεσιών Συμβούλου Διαχείρισης για το έργο της Ύδρευσης ..... από το φράγμα .....», υπερβαίνει το ποσό των 100.000.000 €, που ζητούσε η διακήρυξη».

16. Επειδή ο παρεμβαίνων ισχυρίζεται τα κάτωθι: « [...] Εν προκειμένων, η Σύμπραξή μας κατά την υποβολή της προφοράς της δήλωσε στο ΕΕΕΣ ότι ο μέσος ετήσιος κύκλος εργασιών των τριών (3) τελευταίων ετών ανέρχεται στα 1.709.366, 40 €. Εν συνεχεία, δυνάμει του με αρ. πρωτ. Α/ΣΥΠ000/ΠΡ6/οικ 1520 εγγράφου της αναθέτουσας αρχής, ζητήθηκε από εμάς να υποβάλλουμε αναλυτικό πίνακα με τον μέσο ετήσιο κύκλο εργασιών, ανά έτος, για τις τρεις τελευταίες εκκαθαρισμένες οικονομικές χρήσεις, συνοδευόμενο από Υπεύθυνη Δήλωση του ν. 1599/1986 (Α75), δηλώνοντας ότι τα υποβαλλόμενα στοιχεία είναι αληθή, προς τούτο, δε, μας ετάχθη προθεσμία έως τις 08.04.2019, μέσω της λειτουργικότητας της «Επικοινωνίας του υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ. Σε συμμόρφωση με την ως άνω κλήση για παροχή διευκρινίσεων, η Σύμπραξή μας, κατάθεσε την από 4.04.2019 υπεύθυνη δήλωση του προέδρου και διευθύνοντος συμβούλου της εταιρείας ....., και ....., στην οποία ενσωματωνόταν ο πίνακας, που μας είχε ζητήσει η Αναθέτουσα Αρχή, από τον οποίο προέκυπτε ότι ο μέσος όρος της ως άνω 3ετίας ήταν 1.630.260,10 €.

Ευθύς εξ αρχής, θα πρέπει να αναφερθεί ότι Η ΙΔΙΑ Η ΕΤΑΙΡΕΙΑ «.....» (εφεξής: «.....»), όπως, άλλωστε και η πλειονότητα των μελετητικών εταιρειών του οικείου κλάδου, αναπτύσσει τη συνήθη της (μελετητική) δραστηριότητα, συναφή με το υπό δημοπράτηση έργο και πραγματοποιεί κύκλο εργασιών κατά ΔΙΤΤΟ τρόπο, ήτοι τόσο αυτόνομα και αυτοτελώς, ως ανώνυμη εταιρεία, όσο και ως μέλος Κοινοπραξιών, μεταξύ των οποίων και η «.....», στην οποία συμμετέχει κατά ποσοστό 33%, όπως αποδεικνύεται από την προσαγόμενη και επικαλούμενη συμβολαιογραφική πράξη σύστασης κοινοπραξίας με αρ. 6227/2013 (Σχετικό 1).

Επειδή λοιπόν στην εταιρεία ..... εισρέουν οικονομικές ωφέλειες και δη κατά την άσκηση της συνήθους δραστηριότητάς της, ως μελετητικής εταιρείας, τόσο αυτοτελώς, όσο και ως μέλος της ως άνω Κοινοπραξίας, η Σύμπραξή μας συνυπολόγισε στον κύκλο εργασιών της εταιρείας ..... και τον κύκλο εργασιών της εν λόγω Κοινοπραξίας.

Αριθμός απόφασης: 786/2019

Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται λοιπόν ότι δεν δύναται ένας συμμετέχων να προσμετρήσει στον κύκλο εργασιών του από την ίδια αυτού συνήθη δραστηριότητα, τον κύκλο εργασιών της συμμετοχής του σε κοινοπραξία, ισχυρισμός αυθαίρετος και αβάσιμος και ως εκ τούτου απορριπτέος, διότι

ί. από καμία διάταξη της διακήρυξης που διέπει τον επίμαχη διαγωνιστική διαδικασία, δεν απαγορεύεται ένας φορέας να προσμετρά στον κύκλο εργασιών ΠΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΙΑ ΑΥΤΟΥ (του φορέα) ΣΥΝΗΘΗ ΚΑΙ ΑΥΤΟΤΕΛΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ, τον κύκλο εργασιών που δημιουργήθηκε από τη δραστηριότητα που αναπτύσσει διαμέσου πολυπρόσωπων Ενώσεων οικονομικών φορέων, όπως η κοινοπραξία.

ίι. Να σημειωθεί μάλιστα ότι πλείστες όσες διακηρύξεις ανάλογων διαγωνιστικών διαδικασιών περιέχουν και ρητώς σχετική πρόβλεψη, στην οποία διευκρινίζουν το αυτονόητο, ότι, δηλαδή, στον κύκλο εργασιών προφανώς και μπορεί να συμπεριλαμβάνεται και ο κύκλος εργασιών από συμμετοχή σε κοινοπραξία (χωρίς να δύναται φυσικά να συναχθεί το συμπέρασμα ότι κάτι τέτοιο απαγορεύεται στην περίπτωση που δεν προβλέπεται ρητά στη διακήρυξη). Προς απόδειξη αυτού προσάγουμε και επικαλούμαστε την από Ιουλίου 2017 Διακήρυξη του Εθνικού Κτηματολογίου & Κτηματογράφηση ΑΕ για την Ανάθεση Μελετών Κατάρτισης Δασικού Χάρτη για το υπόλοιπο της χώρας (οράτε σελίδα 43) (Σχετικό 2), καθώς και τη Διακήρυξη της Διεύθυνσης Δασών Δυτικής Αττικής, για την «Ανάθεση Επιμέρους Εργασιών Επικαιροποίησης των Δασικών Χαρτών, Μαγούλας, Ελευσίνας, Νέας Περάμου, Κορυδαλλού, Ερυθρών, Οινόης, Βιλλίων, Μεγάρων, της Περιφερειακής Ενότητας Δυτικής Αττικής» (οράτε σελίδα 18) (Σχετικό 3)

ίι. ο κύκλος εργασιών μίας εταιρείας ανά χρονική περίοδο, όπως άλλωστε, η ίδια η προσφεύγουσα αναφέρει, δεν είναι τίποτα άλλο, παρά η εισροή ωφελειών στην εταιρεία αυτή από τη συνήθη δραστηριότητά της. Με δεδομένο δε ότι η δραστηριότητα μίας εταιρείας μπορεί να αναπτύσσεται είτε αυτοτελώς είτε με τη συμμετοχή της σε μία ένωση προσώπων/ κοινοπραξία, δηλαδή διτπώς, είναι παντελώς αυθαίρετα και αβάσιμα τα όσα αντιφατικώς ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, ότι δηλαδή απαγορεύεται να προσμετρηθεί η ωφέλεια από τη συμμετοχή μίας εταιρείας σε κοινοπραξία στον κύκλο εργασιών, εφόσον πάντως πρόκειται για τη συνήθη (εν προκειμένη μελετητική) δραστηριότητά

Αριθμός απόφασης: 786/2019

της, αφού μία εταιρεία δραστηριοποιούμενη διαμέσου κοινοπραξίας, παράγει έργο και από το έργο αυτό, ανάλογα με το ποσοστό συμμετοχής της εισπράττει κέρδη, τα οποία αντιστοιχούν σε ένα τμήμα του κύκλου εργασιών της κοινοπραξίας, ανάλογα πάντα με το ποσοστό συμμετοχής της εταιρείας στην κοινοπραξία.

ίίι. η εταιρεία που συμμετέχει σε μία κοινοπραξία, είναι υποχρεωμένη να υποβάλλει φορολογική δήλωση στην οποία αναφέρει τόσο τα κέρδη της από την αυτοτελή δραστηριότητά της, όσο και τα κέρδη της από τη συμμετοχή της στην κοινοπραξία.

Αντίστοιχα και η κοινοπραξία υποβάλλει φορολογική δήλωση, σε συγκεκριμένο πεδίο της οποίας αναφέρεται το ποσοστό των κερδών που αναλογούν σε κάθε ένα μέλος της. Το γεγονός δε ότι δεν υποβάλλεται κάποιος ενοποιημένος ισολογισμός, αφού δεν υπάρχει τέτοια νομική υποχρέωση, δεν μπορεί να οδηγήσει στο αυθαίρετο και πάλι συμπέρασμα της προσφεύγουσας, ότι και εξ αυτού του λόγου, δεν δύναται να προσμετρηθεί στον κύκλο εργασιών της εταιρείας, ο κύκλος εργασιών από τη συμμετοχή της στην κοινοπραξία, πολλώ δε μάλλον όταν τούτο δεν απαγορεύεται από τη Διακήρυξη.

Εξάλλου λεκτέα, επιπλέον και τα ακόλουθα, προκειμένου να γίνει αντιληπτό ότι ουδέν ανακριβές ή ψευδές δηλώσαμε στην Αναθέτουσα Αρχή, όπως αιτιάται η προσφεύγουσα: Η Σύμπραξή μας, σύμφωνα και με τα παραπάνω προέβη στην αξιολογική εκτίμηση ότι είχε τη δυνατότητα να προσθέσει στον κύκλο εργασιών της εταιρείας ....., τον κύκλο εργασιών της, εις ην συμμετείχε, ... και δη το 100% του ως άνω οικονομικού μεγέθους. Ως εκ τούτου, ο νόμιμος εκπρόσωπος της ....., κος ....., παρέθεσε, δια της υπευθύνου δηλώσεώς του και δια των συνοδών αυτής οικονομικών καταστάσεων, αληθώς και ακριβώς, τον κατ' έτος (2015,2016 και 2017) συνολικό κύκλο εργασιών της εταιρείας, καθιστώντας όμως ταυτόχρονα εμφανές και γνωστό στην Αναθέτουσα Αρχή (δια των προσκομισθεισών οικονομικών καταστάσεων τόσο της ..... όσο και της Κοινοπραξίας) ότι το ως άνω δηλούμενο μέγεθος (κύκλος εργασιών) αποτελεί την εισρεύσασα οικονομική ωφέλεια προς την εταιρεία ....., ως οικονομική οντότητα, από τη συνήθη (μελετητική) δραστηριότητά της, τόσο αυτοτελώς, όσο και ως κοινοπρακτούμενος μέλους.

Αριθμός απόφασης: 786/2019

Επισημαίνεται εδώ (προς αντίκρουση των αιτιάσεων της προσφεύγουσας περί δήθεν δήλωσης «ανακριβών» στοιχείων) ότι, κατά πάγια νομολογία, ψευδής ή ανακριβής θεωρείται μία δήλωση όταν πιστοποιεί αντίθετο προς την αλήθεια περιστατικό, μη συμβαίνον στην πραγματικότητα και όχι όταν ο δηλών απλώς παρουσιάζει και διατυπώνει εκτιμήσεις ή αξιολογήσεις, που μπορεί να επιδέχονται αντίλογο (όπως, εν προκειμένω, η δυνατότητα προσμέτρησης του 100% του κύκλου εργασιών της ..... από τη συμμετοχή της σε Κοινοπραξία) ή όταν επιχειρεί να εξειδικεύσει με παράθεση πραγματικών γεγονότων αόριστες νομικές έννοιες *latu sensu* (οράτε *ad hoc* ΣΤΕ 2328/2011, ΔΕφΑΘ. 521/2015).

Περαιτέρω, με την υπ' αριθμ. 1621/2008 Απόφαση της Επιτροπής Αναστολών του Συμβουλίου Επικρατείας (σκ. 10) κρίθηκε ότι: «...Η αναγραφή στη στήλη (3) του πίνακα 6, ως αναδόχου του Φ.Π. του μελετητικού γραφείου «   » δεν μπορεί να ερμηνευθεί αυτοτελώς ως προσπάθεια της αιτούσας σύμπραξης να εμφανίσει τον εν λόγω μελετητή, ως ανάδοχο των εν λόγω είκοσι επτά (27) μελετών... εφόσον προσδιορίζεται επαρκώς το πρόσωπο στο οποίο αφορά η δηλούμενη εμπειρία και, συνεπώς, δεν τίθεται ζήτημα παραποιήσεως που εμποδίζει την αξιολόγηση, δεν συνεπάγεται αναγκαίως ... ψευδή δήλωση, αλλά η δηλωθείσα επιπλέον εμπειρία δεν συνυπολογίζεται κατά την αξιολόγηση της τεχνικής ικανότητας των διαγωνιζομένων μελετητικών σχημάτων.».

Συναφώς κρίθηκε με την υπ' αριθμ. 2311/2008 Απόφαση του Συμβουλίου Επικρατείας (σκ. 5) ότι: «...δεν προκύπτει από την προσβαλλόμενη υπουργική απόφαση ούτε από τα στοιχεία του φακέλου ... ότι το επίμαχο σημείο της δηλώσεως του συντονιστή της ομάδας μελέτης της αιτούσας επηρέασε αποφασιστικά την έκβαση της διαγωνιστικής διαδικασίας, ενόψει μάλιστα του μεγάλου αριθμού παρόμοιων έργων (σαράντα τέσσερα - 44-) των οποίων γίνεται επίκληση με την ως άνω υπεύθυνη δήλωση.».

Στην υπό κρίση λοιπόν περίπτωση, τότε μόνο θα μπορούσε να γίνει λόγος για δήλωση «ανακριβών» ή «ψευδών» στοιχείων, εκ μέρους μας, εάν η Σύμπραξη μας, καταρχάς, τους, κατ' έτος, δηλωθέντες στην Αναθέτουσα Αρχή κύκλους εργασιών, που συμπεριλαμβάνουν και αυτούς που αποκόμισε η ..... δραστηριοποιούμενη ως μέλος Κοινοπραξίας, είχε επιχειρήσει να τους

Αριθμός απόφασης: 786/2019

εμφανίσει ως προερχόμενους αποκλειστικά από τη δραστηριότητα της ..... , αυτοτελώς.

Αντ' αυτού, ωστόσο, καθιστώντας απολύτως γνωστό το σκεπτικό της (περί της δυνατότητάς της να επικαλεστεί και τον κύκλο εργασιών που απέκτησε η ..... από τη δραστηριότητά της, ως μέλους Κοινοπραξίας), δια των προσκομισθέντων οικονομικών στοιχείων και καταστάσεων, τόσο της εταιρείας, όσο και της Κοινοπραξίας, αληθώς και ακριβώς δήλωσε τα ορθά συνολικά οικονομικά μεγέθη, καταλείποντας στην κρίση της Αναθέτουσας Αρχής, η οποία είχε απόλυτη επίγνωση της προέλευσης και του επιμερισμού εκάστου εξ αυτών, εάν θα τα προσμετρήσει και δη μέχρι ποίου ποσού, κατά την αξιολόγηση της οικονομικής και χρηματοοικονομικής μας επάρκειας.

Την παραπάνω εμφανή, ειλικρινή και ακριβή, εκ μέρους του εκπροσώπου της ..... , δήλωση του αθροιστικού κύκλου εργασιών της αυτής εταιρείας (.....), από τη συνήθη της μελετητική της δραστηριότητα, τόσο αυτοτελώς, όσο και ως μέλους Κοινοπραξίας, συνομολογεί και η ίδια η προσφεύγουσα, αναφέροντας (σελ. 13 της προσφυγής) ότι: «...ο νόμιμος εκπρόσωπος της ..... εμφάνισε στην υπεύθυνη δήλωσή του, ως κύκλο εργασιών της εταιρείας που εκπροσωπεί για κάθε έτος της επίμαχης τριετίας, το άθροισμα του κύκλου εργασιών της εταιρείας αυτής (όπως τεκμηριώνεται στα οικονομικά στοιχεία του προηγούμενου λόγου, 2.3.1 της παρούσας) και του κύκλου εργασιών κατά τα αντίστοιχα έτη ... της .....»).

Ομοίως, άλλωστε, ειλικρινώς, αληθώς και ακριβώς, θέσαμε υπόψη στην Αναθέτουσα Αρχή, δια των προσκομισθεισών οικονομικών στοιχείων που αφορούσαν στην «.....», ότι το ποσοστό συμμετοχής της ..... στην ως άνω Κοινοπραξία ανερχόταν στο 33%.

Ενδεικτικά, προσκομίζουμε τη συμπληρωματικώς προσκομισθείσα «Δήλωση Φορολογίας Εισοδήματος Νομικών Προσώπων και Νομικών Οντοτήτων», φορολογικού έτους 1-1-2015 έως 31-12-2015, που αφορά τα έσοδα της ..... - με την τότε επωνυμία της «.....» - στην «..... 2008», όπου ρητώς αναφέρεται (οράτε σελ. 3, «Πίνακας 1: ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ περ. β' ΑΡΘΡΟΥ 45 Ν.4172/2013) ότι η εταιρεία «.....» (σ.σ. δικαιопάροχος της, εις ην μετατράπη, ανώνυμης εταιρείας «.....») συμμετέχει στην Κοινοπραξία κατά ποσοστό 33%.

Αριθμός απόφασης: 786/2019

Με βάση τα παραπάνω, λοιπόν και δεδομένου ότι, υπό τις προπεριγραφείσες περιστάσεις και λαμβανομένων υπόψη των εμφανώς δηλωθέντων και προσκομισθέντων στην Αναθέτουσα Αρχή στοιχείων, εις ουδεμία «ανακριβή» ή «ψευδή» δήλωση προέβημεν, αλυσιτελώς επικαλείται η προσφεύγουσα την εσφαλμένη προσμέτρηση του 100% του κύκλου εργασιών της «.....Σ 2008», αφού, ακόμη και μόνο του ποσοστού συμμετοχής της ..... (33%) προσμετρούμενου, και πάλι η Σύμπραξή μας υπερπληρεί τον τεθέντα από τε διακήρυξε μέσο ετήσιο κύκλο εργασιών.

Έτι περαιτέρω, όπως προκύπτει από τα κάτωθι προσαγόμενα οικονομικά στοιχεία της ..... και της Κοινοπραξίας ....., στην οποία συμμετέχει η ..... σε ποσοστό 33%, τα οποία και προσκομίσαμε, κατόπιν της πρόσκλησης της Αναθέτουσας Αρχής, τα ακαθάριστα έσοδα χρήσης (ετήσιος κύκλος εργασιών) της ..... από την δραστηριότητα που αναπτύσσει ως εταιρεία (αυτοτελώς), καθώς και από τη δραστηριότητα που αναπτύσσει Η ΙΔΙΑ ΩΣ ΑΝΩ ΕΤΑΙΡΕΙΑ, ως μέλος της Κοινοπραξίας στην οποία συμμετέχει (σε ποσοστό 33%), έχουν ως ακολούθως:

ί για το έτος 2015, τα ακαθάριστα έσοδα χρήσης (κύκλος εργασιών) για την μεν ....., αυτοτελώς, ανέρχονται στα 438.199,80€ (οράτε φορολογική δήλωση έτους 2015 - ΣΧΕΤΙΚΟ 4) για δε την Κοινοπραξία «.....», στα 1.274.401,01€ (οράτε φορολογική δήλωση έτους 2015 - ΣΧΕΤΙΚΟ 5), δοθέντος δε ότι η ..... συμμετέχει στην Κοινοπραξία σε ποσοστό 33%, τα ακαθάριστα έσοδα (κύκλος εργασιών) που αντιστοιχούν στο 33%, ανέρχονται στα 420.552,33€, επομένως ο συνολικός κύκλος εργασιών της ..... για το 2015, ανέρχεται στα 858.752,13€ (438.199,80 €+420.552,33€). Να σημειωθεί δε ότι στη φορολογική δήλωση του έτους 2015 της κοινοπραξίας, στον Πίνακα 1 Νομικά Πρόσωπα περ.β Άρθρου 45Ν. 4172/2013, αναφέρεται το ποσοστό συμμετοχής 33% και τα κέρδη που αναλογούν στη ....., δηλαδή στην εταιρεία με το διακριτικό τίτλο ....., πριν τη μετατροπή της σε ΑΕ, ποσού 48.515,82€ από τη συμμετοχή της στην κοινοπραξία

ίί για το έτος 2016 τα ακαθάριστα έσοδα χρήσης (κύκλος εργασιών) για μεν την ....., ανέρχονται στα 406.898,74 € (οράτε ισολογισμό 2016 - ΣΧΕΤΙΚΟ 6), για δε την Κοινοπραξία ....., στα 849.600,67€ € (οράτε φορολογική δήλωση έτους 2016, ΣΧΕΤΙΚΟ 7), δοθέντος δε ότι η .....

Αριθμός απόφασης: 786/2019

συμμετέχει στην Κοινοπραξία σε ποσοστό 33%, τα ακαθάριστα έσοδα (κύκλος εργασιών) που αντιστοιχούν στο 33%, ανέρχονται στα 280.368,22€, επομένως ο συνολικός κύκλος εργασιών της ..... για το 2016, ανέρχεται στα 687.266,96 € (406.898,74 €+280.368,22€). Να σημειωθεί δε ότι στη φορολογική δήλωση του έτους 2016 της κοινοπραξίας, στον Πίνακα 1 Νομικά Πρόσωπα περ. β, ε' και στ' Άρθρου 45Ν. 4172/2013, αναφέρεται το ποσοστό συμμετοχής 33% και τα κέρδη που αναλογούν στην ....., ποσού 8.042,41 € € από τη συμμετοχή της στην κοινοπραξία.

iii για το έτος 2017 τα ακαθάριστα έσοδα χρήσης (κύκλος εργασιών) για την μεν ..... , ανέρχονται στα 622.618,15 € (οράτε ισολογισμό έτους 2017 - ΣΧΕΤΙΚΟ 8, έντυπο Ε3, Σχετικό 8α και φορολογική δήλωση 8β) για δε την Κοινοπραξία «.....», στα 1.248.818,37€ (οράτε φορολογική δήλωση έτους 2017 - ΣΧΕΤΙΚΟ 9), δοθέντος δε ότι η ..... συμμετέχει στην Κοινοπραξία σε ποσοστό 33%, τα ακαθάριστα έσοδα(κύκλος εργασιών) που αντιστοιχούν στο 33%, ανέρχονται στα 412.110,03 €, επομένως ο συνολικός κύκλος εργασιών της ..... για το 2017, ανέρχεται στα των 1.034.728,1 € (622.618,15 € €+ 412.110,03 €). Να σημειωθεί δε ότι στη φορολογική δήλωση του έτους 2017 της κοινοπραξίας, στον Πίνακα 1 Νομικά Πρόσωπα περ .β, ε' και στ' άρθρου 45 Ν. 4172/2013, αναφέρεται το ποσοστό συμμετοχής 33% και τα κέρδη που αναλογούν στην ....., ποσού 141.959,39€ € από τη συμμετοχή της στην κοινοπραξία και ότι το ίδιο ποσό εμφανίζεται και στη φορολογική δήλωση του έτους 2017 της ....., στον Πίνακα 3 «Εισοδήματα από διάφορες πηγές». Ως εκ τούτου, ο μέσος ετήσιος κύκλος εργασιών του μέλους της Σύμπραξης μας ....., για τα έτη 2015 ,2016, 2017, ανέρχεται στα 860.249,10 € (858.752,13 € +687.266,96 €+1.034.728,1 €=2.580.747,1 / 3).

Επίσης, από μία απλή ανάγνωση των στοιχείων του έτους 2017, προκύπτει ότι ιδίως για το έτος 2017, ακόμη και εάν δεν προσμετρηθεί ο κύκλος εργασιών από τη συμμετοχή στην κοινοπραξία, στον κύκλο εργασιών της ....., ο κύκλος εργασιών της τελευταίας, ανέρχεται στα 622.618,15 € (!) και εάν τελικά για την εξεύρεση του μέσου ετήσιου κύκλου εργασιών των τριών τελευταίων ετών προστεθεί για το έτος 2017, μόνο το ποσό των 622.618,15 €, αντί του ποσού των 1.034.728,1 € και πάλι ο μέσος ετήσιος κύκλος εργασιών της

Αριθμός απόφασης: 786/2019

..... ξεπερνά το τεθέν από τη διακήρυξη όριο, αφού σε αυτή την περίπτωση θα ανέρχεται στα 722.879,03 €.

Υπό τα ανωτέρω διαλαμβανόμενα, λοιπόν, καθίσταται σαφές ότι η Σύμπραξή μας και μάλιστα στο πρόσωπο ενός μόνο μέλους της, ήτοι της εταιρείας ....., υπερπληροί την τεθείσα από την επίμαχη διακήρυξη προϋπόθεση, σύμφωνα με την οποία ο προσφέρων θα πρέπει να έχει τις τρεις τελευταίες εκκαθαρισμένες οικονομικές χρήσεις, μέσο ετήσιο κύκλο εργασιών από εκπόνηση μελετών και παροχή τεχνικών και λοιπών συναφών υπηρεσιών, μεγαλύτερο ή ίσο από το 50% της προεκτιμώμενης αμοιβής της σύμβασης (χωρίς ΦΠΑ), ήτοι από το ποσό των 496.653,8 €.

Εν προκειμένω λοιπόν, σύμφωνα με τα ανωτέρω, στο πρόσωπο του μέλους της Σύμπραξης ....., (υπερ-)πληρούται το τεθέν από τη διακήρυξη κριτήριο για την χρηματοοικονομική επάρκεια και μάλιστα τούτο αποδεικνύεται από τα ήδη τεθέντα υπόψη στην Αναθέτουσα Αρχή στοιχεία και καταστάσεις (γεγονός, άλλωστε που δεν αμφισβητεί ούτε η προσφεύγουσα), ώστε, για το λόγο αυτό, η (έστω μη επιτρεπτή) προσμέτρηση του 100% του κύκλου εργασιών της Κοινοπραξίας ..... στον κύκλο εργασιών της εταιρείας ....., αντί της προσμέτρησης μόνο 33%, που αντιστοιχεί στο ποσοστό συμμετοχής της ..... στην ως άνω Κοινοπραξία, ουδόλως επηρέασε το δικαίωμά μας συμμετοχής, αφού, ούτως ή άλλως, η ..... θα πληρούσε το σχετικό κριτήριο της χρηματοοικονομικής επάρκειας κι εάν ακόμη προσμετρούσε στον κύκλο εργασιών της από την αυτοτελή δραστηριότητά της, τμήμα του κύκλου εργασιών της Κοινοπραξίας ..... που αντιστοιχεί μόνο στο ποσοστό συμμετοχής της (33%).

Ομοίως, η όποια τυχόν αριθμητική απόκλιση, ανάμεσα στον δηλωθέντα στο ΕΕΕΣ ετήσιο τζίρο και στη συμπληρωματικώς υποβληθείσα υπεύθυνη δήλωση του νομίμου εκπροσώπου της ....., και ....., οφειλόμενη προδήλως σε παραδρομή, ούτε επηρέασε, ούτε θα μπορούσε, άλλωστε, να επηρεάσει το δικαίωμα συμμετοχής μας, αφού, πάντως, από όλα τα περιελθόντα σε γνώση της Αναθέτουσας Αρχής έγγραφα και στοιχεία προκύπτουν όλα τα (ορθά) μεγέθη, ώστε, σε κάθε περίπτωση η Αναθέτουσα Αρχή ήταν σε θέση να ελέγξει και να διαπιστώσει εάν πληρούμε ή όχι την ελάχιστη τεθείσα απαίτηση οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας.

Αριθμός απόφασης: 786/2019

II. Επί του προβαλλόμενου λόγου ότι δήθεν δεν πληρούμε το κριτήριο της τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας

Με τις αιτιάσεις της, που περιλαμβάνονται στην παράγραφο 2.4. της προσφυγής της, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι δήθεν δεν πληρούμε το κριτήριο της τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας και συγκεκριμένα ότι δήθεν δεν έχουμε εκπονήσει γραμμικό έργο προϋπολογισμού μεγαλύτερου ή ίσου του ποσού των 100 εκατομμυρίων ευρώ.

Ο σχετικός ωστόσο ισχυρισμός πρέπει να απορριφθεί για τους ακόλουθους λόγους: Στο άρθρο 19.3. της διακήρυξης με τον τίτλο «Τεχνική και Επαγγελματική Ικανότητα», ορίζεται ότι « ... β) Απαιτήσεις εμπειρίας: Κάθε προσφέρων πρέπει να διαθέτει την ακόλουθη εμπειρία στην κατηγορία 16: Να έχει εκπονήσει την τελευταία 15ετία, στα πλαίσια σύμβασης εκπόνησης μελέτης, ή στα πλαίσια σύμβασης παροχής υπηρεσιών Τεχνικού Συμβούλου, ή Συμβούλου Διαχείρισης για την υποβοήθηση της Υπηρεσίας σε θέματα μελέτης ή κατασκευής ή μελέτης και κατασκευής, μια τουλάχιστον μελέτη κτηματογράφησης (τοπογραφικές εργασίες, σύνταξη κτηματολογίου και πράξεων αναλογισμού), για γραμμικό έργο προϋπολογισμού μεγαλύτερου ή ίσου του ποσού των 100 εκατομμυρίων ευρώ, με προεκτιμώμενη αμοιβή μελέτης μεγαλύτερης ή ίσης του ποσού των 300.000 ευρώ: Η χρονική διάρκεια της τελευταίας 15ετίας θα μετράται από την έγκριση της μελέτης ή την έγκριση/παραλαβή των υπηρεσιών συμβούλου...». Επίσης, στο άρθρο 22 υπό τον τίτλο «Αποδεικτικά μέσα κριτηρίων ποιοτικής επιλογής» ορίζεται ότι «Κατά την υποβολή προσφορών οι οικονομικοί φορείς υποβάλλουν το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 79 παρ. 1 του ν. 4412/2016, το οποίο αποτελεί ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν. 1599/1986 (Α'75), ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη, επιβεβαιώνοντας ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α) δεν βρίσκεται σε μία από τις καταστάσεις του άρθρου 18 της παρούσας, β) πληροί τα σχετικά κριτήρια επιλογής τα οποία έχουν καθοριστεί, σύμφωνα με το άρθρο 19 της παρούσας. .... Στην περίπτωση υποβολής προσφοράς από ένωση οικονομικών φορέων, το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ) υποβάλλεται χωριστά από κάθε μέλος της ένωσης. ...Η πλήρωση των απαιτήσεων της οικονομικής και

Αριθμός απόφασης: 786/2019

χρηματοοικονομικής επάρκειας και της τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας του άρθρου 19.2 και 19.3, αντίστοιχα, αρκεί να ικανοποιείται αθροιστικά από τα μέλη της ένωσης ».

Η Σύμπραξή μας, κατά την υποβολή της προφοράς της, δήλωσε ότι διαθέτει την απαιτούμενη εμπειρία στην κατηγορία 16, δηλαδή ότι έχει εκπονήσει την τελευταία 15ετία, μία μελέτη κτηματογράφησης για γραμμικό έργο και συγκεκριμένα για την «Ύδρευση ..... από το φράγμα ..... Εργασίες Εκτροπής/μεταφοράς υδάτων και κατασκευής αγωγών και διυλιστηρίων», καθώς και τη μελέτη με τίτλο «Τοπογραφικές Εργασίες και κτηματογραφήσεις για το έργο Ύδρευσης ..... από το φράγμα .....».

Εν συνεχεία, όπως προαναφέρθηκε, δυνάμει του με αρ. πρωτ. Α/ΣΥΠ000/ΠΡ6/οικ 1520 εγγράφου της αναθέτουσας αρχής, ζητήθηκε από εμάς να δηλώσουμε τον προϋπολογισμό και την αμοιβή των έργων.

Στα πλαίσια αυτά προσκομίσαμε τη με αρ. πρωτ. Δ6/2254/15 Νοεμβρίου 2013 βεβαίωση της Διεύθυνσης Δ6 Έργων Ύδρευσης και Αποχέτευσης, στην οποία αναφέρεται ότι η ..... συμμετείχε σε κοινοπραξία και εκπόνησε μελέτες στα πλαίσια της «Σύμβασης Παροχής Υπηρεσιών Συμβούλου Διαχείρισης για το έργο «Ύδρευσης ..... από το φράγμα .....» και ότι

« ... Η παροχή υπηρεσιών του Συμβούλου Διαχείρισης αφορούσε στα παρακάτω έργα συνολικού προϋπολογισμού 169 εκ €:

α) Ύδρευση ..... από το φράγμα ..... Κατασκευή φράγματος .....» (1^η εργολαβία) -120 εκ €

β) «Ύδρευση ..... από το φράγμα ..... Εργασίες Εκτροπής/μεταφοράς υδάτων και κατασκευής αγωγών και διυλιστηρίων» (2^η εργολαβία) -49 εκ €. ...».

Επιπλέον, προσκομίσαμε την με αρ. πρωτ. Δ6/2556/17.9. 2008 βεβαίωση της Διεύθυνσης Δ6 Έργων Ύδρευσης και Αποχέτευσης, στην οποία αναφέρεται ότι η ..... εκπόνησε «Τοπογραφικές Εργασίες και κτηματογραφήσεις για το έργο Ύδρευσης ..... από το φράγμα .....», με συνολική αμοιβή των μελετών κτηματογράφησης 539.750,00€, προς απόδειξη πλήρωσης της απαίτησης ότι η προεκτιμώμενη αμοιβή μελέτης θα πρέπει να είναι μεγαλύτερη ή ίση του ποσού των 300.000 ευρώ.

Αριθμός απόφασης: 786/2019

Ωστόσο, όπως διαπιστώθηκε, στην προσκομισθείσα από εμάς με αρ. πρωτ. Δ6/2254/15 Νοεμβρίου 2013 βεβαίωση της Διεύθυνσης Δ6 Έργων Υδρευσης και Αποχέτευσης, στην οποία αναφέρεται ότι η ..... Μηχανικοί συμμετείχε σε κοινοπραξία και εκπόνησε μελέτες στα πλαίσια της «Σύμβασης Παροχής Υπηρεσιών Συμβούλου Διαχείρισης για το έργο «Υδρευσης ..... από το φράγμα .....» και ότι η παροχή υπηρεσιών του Συμβούλου Διαχείρισης αφορούσε στα παρακάτω έργα συνολικού προϋπολογισμού 169 εκ €: α) Υδρευση Ηρακλείου Υδρευση ..... από το φράγμα ..... Κατασκευή φράγματος .....» β) «Υδρευση ..... από το φράγμα ..... Εργασίες Εκτροπής/μεταφοράς υδάτων και κατασκευής αγωγών και διυλιστηρίων», είχε εκ παραδρομής της υπηρεσίας «αντιστραφεί» ο προϋπολογισμός του κάθε έργου και συγκεκριμένα στο έργο:

α) Υδρευση ..... από το φράγμα ..... Κατασκευή φράγματος .....» (1^η εργολαβία) είχε αναγραφεί ως προϋπολογισμός το εσφαλμένο ποσό των 120 εκ €, αντί του ορθού ποσού των 49 εκ € και β) στο έργο «Υδρευση ..... από το φράγμα ..... Εργασίες Εκτροπής/μεταφοράς υδάτων και κατασκευής αγωγών και διυλιστηρίων» (2^η εργολαβία) είχε αναγραφεί ως προϋπολογισμός το εσφαλμένο ποσό των 49 εκ €, αντί του ορθού των 120 εκ €. Όπως ωστόσο αποδεικνύεται από την με αρ. πρωτ. 801/4 Ιουνίου 2019, βεβαίωση της Διεύθυνσης Δ18 Έργων Υδρευσης Αποχέτευσης και Επεξεργασίας Λυμάτων (Σχετικό Α), στην οποία αποκαθίσταται η πραγματικότητα και αναφέρονται οι σωστοί προϋπολογισμοί για τις δηλωθείσες από εμάς συμβάσεις, οι προϋπολογισμοί των έργων έχουν ως εξής:

«... -Υδρευση ..... από το φράγμα ..... Κατασκευή φράγματος .....» (1^η εργολαβία) € 49. 000.000 - «Υδρευση ..... από το φράγμα ..... Εργασίες Εκτροπής- μεταφοράς υδάτων και κατασκευής αγωγών και διυλιστηρίων» (2^η εργολαβία) συνολικού προϋπολογισμού € 120.000.000 ....».

Ισχυρίζεται λοιπόν η προσφεύγουσα, λαμβάνοντας υπ' όψιν την με αρ. πρωτ. Δ6/2254/15 Νοεμβρίου 2013 βεβαίωση της Διεύθυνσης Δ6 Έργων Υδρευσης και Αποχέτευσης (στην οποία είχε επιλοχωρήσει το σφάλμα της υπηρεσίας) ότι ναι μεν αποδεικνύεται ότι έχουμε εκτελέσει γραμμικό έργο αυτό της

Αριθμός απόφασης: 786/2019

Υδρευσης ..... από το φράγμα ..... Εργασίες Εκτροπής-μεταφοράς υδάτων και κατασκευής αγωγών και διυλιστηρίων, ωστόσο ο προϋπολογισμός του είναι κάτω των 100.000.000 €, επειδή στο οικείο χωρίο αναφέρεται το εσφαλμένο ποσό των 49 εκ €, επομένως εξ αυτού του λόγου η προσφορά μας πρέπει να αποκλεισθεί.

Όπως ωστόσο αποδεικνύεται από την 801/4 Ιουνίου 2019, βεβαίωση της Διεύθυνσης Δ18 Έργων Υδρευσης Αποχέτευσης και Επεξεργασίας Λυμάτων, η οποία στην πραγματικότητα αποτελεί ορθή επανάληψη της με αρ. πρωτ. Δ6/2254/15 Νοεμβρίου 2013 βεβαίωσης της Διεύθυνσης Δ6 Έργων Υδρευσης και Αποχέτευσης, ο προϋπολογισμός του αδιαμφισβήτητα γραμμικού έργου «Υδρευσε ..... από το φράγμα ..... Εργασίες Εκτροπής-μεταφοράς υδάτων και κατασκευής αγωγών και διυλιστηρίων» (ούτε άλλωστε η προσφεύγουσα αμφισβητεί το είδος του έργου) είναι 120.000.000 €, επομένως πληρούνται και το έτερο κριτήριο της επίμαχης διάταξης της διακήρυξης, δηλαδή η επικληθείσα μελέτη να αφορά γραμμικό έργο προϋπολογισμού μεγαλύτερου ή ίσου των 100 εκατομμυρίων ευρώ.

Ως εκ των ανωτέρω συνάγεται, η προσφορά μας πληροί την επίμαχη προδιαγραφή της διακήρυξης και οι περί του αντιθέτου ισχυρισμοί της προσφεύγουσας τυγχάνουν απορριπτέοι».

17. Επειδή η παρ. 1 του άρθρου 18 του Ν. 4412/2016 ορίζει ότι: «1. Οι αναθέτουσες αρχές αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις και ενεργούν με διαφάνεια, τηρώντας την αρχή της αναλογικότητας, της αμοιβαίας αναγνώρισης, της προστασίας του δημόσιου συμφέροντος, της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών, της ελευθερίας του ανταγωνισμού και της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης. Ο σχεδιασμός των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων δεν γίνεται με σκοπό την εξαίρεσή τους από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος Βιβλίου (άρθρα 3 έως 221) ή τον τεχνητό περιορισμό του ανταγωνισμού. Ο ανταγωνισμός θεωρείται ότι περιορίζεται τεχνητά όταν οι διαδικασίες σύναψης συμβάσεων έχουν σχεδιαστεί με σκοπό την αδικαιολόγητα ευνοϊκή ή δυσμενή μεταχείριση ορισμένων οικονομικών φορέων. Οι αναθέτουσες αρχές λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων και η χρηστή δημοσιονομική διαχείριση των διατιθέμενων προς το σκοπό αυτό δημοσίων πόρων [...]».

Αριθμός απόφασης: 786/2019

18. Επειδή το άρθρο 19 του ν. 4412/2016 ορίζει ότι : «[...]».

2. Στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων μπορούν να συμμετέχουν ενώσεις οικονομικών φορέων, συμπεριλαμβανομένων των προσωρινών συμπράξεων. Οι αναθέτουσες αρχές δεν απαιτούν από τις εν λόγω ενώσεις να περιβληθούν συγκεκριμένη νομική μορφή για την υποβολή προσφοράς ή την αίτηση συμμετοχής. Όπου κρίνεται αναγκαίο, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να διευκρινίζουν στα έγγραφα της σύμβασης τον τρόπο με τον οποίο οι ενώσεις οικονομικών φορέων θα πρέπει να πληρούν τις απαιτήσεις οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας ή τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας κατά τα άρθρα 75, 76 και 77 εφόσον αυτό δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους και είναι σύμφωνο με την αρχή της αναλογικότητας. Ειδικά, στις διαδικασίες σύναψης σύμβασης μελετών ή παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, η πλήρωση των απαιτήσεων της παρ. 2 του άρθρου 75, καθώς και του άρθρου 77 πρέπει να ικανοποιείται από όλα τα μέλη της ένωσης. Η πλήρωση των απαιτήσεων των παραγράφων 3 και 4 του άρθρου 75, αρκεί να ικανοποιείται από ένα εκ των μελών της ένωσης. Επιπλέον, πάγιοι όροι, όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο οι ενώσεις οικονομικών φορέων ικανοποιούν τις απαιτήσεις του άρθρου 75 τίθενται στα άρθρα 76 και 77, όσον αφορά σε δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, καθώς και σε πρότυπα εγγράφων σύμβασης. Όροι που αφορούν την εκτέλεση της σύμβασης από ενώσεις οικονομικών φορέων, διαφορετικοί από εκείνους που επιβάλλονται σε μεμονωμένους συμμετέχοντες, πρέπει επίσης να δικαιολογούνται από αντικειμενικούς λόγους και να είναι σύμφωνοι με την αρχή της αναλογικότητας.

3. Ανεξαρτήτως της παρ. 2, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτήσουν από τις ενώσεις οικονομικών φορέων να περιβληθούν συγκεκριμένη νομική μορφή εφόσον τους ανατεθεί η σύμβαση, στο μέτρο που η περιβολή αυτής της νομικής μορφής είναι αναγκαία για την ικανοποιητική εκτέλεση της σύμβασης. Ειδικά, στην περίπτωση δημοσίων συμβάσεων έργου, η νομική μορφή της αναδόχου - ένωσης, πρέπει να είναι τέτοια ώστε να εξασφαλίζεται η ύπαρξη ενός και μοναδικού αριθμού φορολογικού μητρώου για την ένωση (π.χ. κοινοπραξία συσταθείσα δια συμβολαιογραφικού εγγράφου).

4. Στις περιπτώσεις υποβολής προσφοράς από ένωση οικονομικών φορέων,

Αριθμός απόφασης: 786/2019

όλα τα μέλη της ευθύνονται έναντι της αναθέτουσας αρχής αλληλέγγυα και εις ολόκληρον. Σε περίπτωση ανάθεσης της σύμβασης στην ένωση, η ευθύνη αυτή εξακολουθεί μέχρι πλήρους εκτέλεσης της σύμβασης».

19. Επειδή, το άρθρο 53 παρ. 1 και 2 του ν. 4412/2016 ορίζει ότι : « 1. Οι όροι των εγγράφων της σύμβασης πρέπει να είναι σαφείς και πλήρεις ώστε να επιτρέπουν την υποβολή άρτιων και συγκρίσιμων μεταξύ τους προσφορών. 2. Τα έγγραφα της σύμβασης ....περιέχουν ιδίως : .....ια) τα τεχνικά χαρακτηριστικά (προδιαγραφές), την ποσότητα και την περιγραφή των αγαθών, υπηρεσιών ή έργων, τον τρόπο της εκτέλεσης του ελέγχου και της διασφάλισης της ποιότητας, την προθεσμία για την εκτέλεση της σύμβασης, τον τόπο και χρόνο εκτέλεσης, καθώς και άλλα χαρακτηριστικά, ανάλογα με το αντικείμενο της σύμβασης, ιβ) τους όρους και τα κριτήρια επιλογής, καθώς και τα ελάχιστα επίπεδα αυτών, σχετικά με τους λόγους αποκλεισμού, την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια και την τεχνική ή/και επαγγελματική ικανότητα των υποψηφίων ή προσφερόντων, [...] ιε) το κριτήριο ανάθεσης, τη διαδικασία και τα κριτήρια αξιολόγησης των προσφορών, κατά τα ειδικότερα προβλεπόμενα στα άρθρα 86 και 87».

20. Επειδή στο άρθρο 75 του ν. 4412/2016 ορίζεται ότι: «1. Τα κριτήρια επιλογής μπορεί να αφορούν: α) την καταλληλότητα για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας, β) την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, γ) την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν στους οικονομικούς φορείς ως απαιτήσεις συμμετοχής μόνο τα κριτήρια που αναφέρονται στις παραγράφους 2, 3 και 4. Οι αναθέτουσες αρχές περιορίζουν τις όποιες απαιτήσεις συμμετοχής σε εκείνες που είναι απαραίτητες ώστε να διασφαλίζεται ότι ο υποψήφιος ή ο προσφέρων διαθέτει τις εκ του νόμου απαιτούμενες προϋποθέσεις, τις χρηματοοικονομικές δυνατότητες, καθώς και τις τεχνικές και επαγγελματικές ικανότητες για την εκτέλεση της υπό ανάθεση σύμβασης. Όλες οι απαιτήσεις σχετίζονται και είναι ανάλογες με το αντικείμενο της σύμβασης...3. Όσον αφορά την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν απαιτήσεις που να διασφαλίζουν ότι οι οικονομικοί φορείς διαθέτουν την αναγκαία οικονομική και χρηματοδοτική ικανότητα για την εκτέλεση της σύμβασης. Για το σκοπό αυτόν, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν ειδικότερα από τους οικονομικούς φορείς, να έχουν

Αριθμός απόφασης: 786/2019

έναν ορισμένο ελάχιστο ετήσιο κύκλο εργασιών, συμπεριλαμβανομένου ορισμένου ελάχιστου κύκλου εργασιών στον τομέα δραστηριοτήτων που καλύπτεται από τη σύμβαση. Επίσης, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τους ετήσιους λογαριασμούς, παρουσιάζοντας την αναλογία, ιδίως, στοιχείων ενεργητικού και παθητικού. Μπορούν επίσης να απαιτούν κατάλληλο επίπεδο ασφαλιστικής κάλυψης έναντι επαγγελματικών κινδύνων. Ο ελάχιστος ετήσιος κύκλος εργασιών που απαιτείται να έχουν οι οικονομικοί φορείς δεν υπερβαίνει το διπλάσιο της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, εκτός από δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, όπως σχετικά με τους ειδικούς κινδύνους που αφορούν τη φύση των έργων, των υπηρεσιών ή των αγαθών. Η αναθέτουσα αρχή αναφέρει τους βασικούς λόγους για την απαίτηση αυτή στα έγγραφα της σύμβασης ή στη χωριστή έκθεση που προβλέπεται στο άρθρο 341. Η αναλογία, ενδεικτικά, στοιχείων ενεργητικού και παθητικού μπορεί να λαμβάνεται υπόψη όταν η αναθέτουσα αρχή προσδιορίζει τις μεθόδους και τα κριτήρια της συνεκτίμησης αυτής στα έγγραφα της σύμβασης. Οι μέθοδοι και τα κριτήρια αυτά χαρακτηρίζονται από διαφάνεια, αντικειμενικότητα και αποφυγή διακρίσεων. Όταν μια σύμβαση υποδιαιρείται σε τμήματα, το παρόν άρθρο εφαρμόζεται σε σχέση με κάθε επιμέρους τμήμα. Εντούτοις, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να καθορίζει τον ελάχιστο ετήσιο κύκλο εργασιών που πρέπει να έχουν οι οικονομικοί φορείς ανά ομάδες τμημάτων, αν ανατεθούν στον ανάδοχο περισσότερα τμήματα που πρέπει να εκτελεστούν ταυτοχρόνως. Εάν οι συμβάσεις βάσει συμφωνίας-πλαίσιο πρόκειται να ανατεθούν μετά από προκήρυξη νέου διαγωνισμού, η μέγιστη απαίτηση ετήσιου κύκλου εργασιών που αναφέρεται στο πέμπτο εδάφιο της παρούσας παραγράφου υπολογίζεται βάσει του αναμενόμενου μέγιστου μεγέθους των συγκεκριμένων συμβάσεων που θα εκτελεστούν ταυτοχρόνως ή, εάν αυτό δεν είναι γνωστό, βάσει της εκτιμώμενης αξίας της συμφωνίας-πλαίσιο. Στην περίπτωση δυναμικών συστημάτων αγορών, η μέγιστη απαίτηση ετήσιου κύκλου εργασιών που αναφέρεται στο πέμπτο εδάφιο υπολογίζεται βάσει του αναμενόμενου μέγιστου μεγέθους των συγκεκριμένων συμβάσεων που πρόκειται να ανατεθούν στο πλαίσιο του εν λόγω συστήματος. 4. Όσον αφορά την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν απαιτήσεις που να εξασφαλίζουν ότι οι οικονομικοί φορείς

Αριθμός απόφασης: 786/2019

διαθέτουν τους αναγκαίους ανθρώπινους και τεχνικούς πόρους και την εμπειρία για να εκτελέσουν τη σύμβαση σε κατάλληλο επίπεδο ποιότητας. Οι αναθέτουσες αρχές μπορεί να απαιτούν ειδικότερα από τους οικονομικούς φορείς, να διαθέτουν ικανοποιητικό επίπεδο εμπειρίας, αποδεικνυόμενο με κατάλληλες συστάσεις από συμβάσεις που έχουν εκτελεστεί κατά το παρελθόν. Μια αναθέτουσα αρχή μπορεί να θεωρεί ότι ένας οικονομικός φορέας δεν διαθέτει τις απαιτούμενες επαγγελματικές ικανότητες εάν διαπιστώσει ότι ο οικονομικός φορέας έχει συγκρουόμενα συμφέροντα που ενδέχεται να επηρεάσουν αρνητικά την εκτέλεση της σύμβασης. Στο πλαίσιο διαδικασιών σύναψης σύμβασης προμηθειών για τις οποίες απαιτούνται εργασίες τοποθέτησης ή εγκατάστασης, παροχή υπηρεσιών ή εκτέλεση έργων, η επαγγελματική ικανότητα των οικονομικών φορέων να παράσχουν αυτή την υπηρεσία ή να εκτελέσουν την εγκατάσταση ή τα έργα μπορεί να αξιολογείται βάσει της τεχνογνωσίας τους, της αποτελεσματικότητας, της εμπειρίας και της αξιοπιστίας τους. 5. Οι αναθέτουσες αρχές αναφέρουν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις συμμετοχής που μπορεί να εκφράζονται ως ελάχιστα επίπεδα ικανότητας, καθώς και τα κατάλληλα αποδεικτικά μέσα, στην προκήρυξη σύμβασης ή στην πρόσκληση επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος».

21. Επειδή το άρθρο 77 του ν. 4412/2016 ορίζει ότι : «1. Πέραν των οριζομένων στην παρ. 2 του άρθρου 75, ειδικά για τις δημόσιες συμβάσεις μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, ισχύουν συμπληρωματικά τα ακόλουθα: α) Στο Μητρώο Μελετητών και στο Μητρώο Γραφείων Μελετών, εγγράφονται οικονομικοί φορείς κατά τάξεις και κατηγορίες, β) στις διαδικασίες για την ανάθεση σύμβασης παροχής τεχνικών υπηρεσιών για τις οποίες δεν τηρούνται μητρώα, η συμμετοχή επιτρέπεται σε οικονομικούς φορείς, πιστοποιημένους από αναγνωρισμένο οργανισμό πιστοποίησης, όπως ειδικότερα ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης, γ) σε περίπτωση συμμετοχής ένωσης οικονομικών φορέων και αν η υπό ανάθεση μελέτη ανήκει σε μία κατηγορία, όλα τα μέλη της ένωσης πρέπει να είναι εγγεγραμμένα σε αυτήν την κατηγορία, δ) σε περίπτωση συμμετοχής ένωσης οικονομικών φορέων και αν η υπό ανάθεση μελέτη ανήκει σε περισσότερες κατηγορίες, πρέπει να καλύπτονται αθροιστικά όλες οι κατηγορίες.2. Πέραν των οριζομένων στις παρ. 4 και 5 του άρθρου 75, ειδικά για τις δημόσιες συμβάσεις μελετών και παροχής τεχνικών

Αριθμός απόφασης: 786/2019

και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, ισχύουν συμπληρωματικά τα ακόλουθα: α) τα ελάχιστα επίπεδα τεχνικής καταλληλότητας και γενικής εμπειρίας καθορίζονται ανά κατηγορία μελέτης, με βάση τις προεκτιμώμενες αμοιβές για το σύνολο των σταδίων της αντίστοιχης κατηγορίας μελέτης, β) αν για την εκπόνηση της μελέτης ή την παροχή της υπηρεσίας απαιτείται αυξημένη εμπειρία, μπορεί, ύστερα από γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου, να απαιτείται με τα έγγραφα της σύμβασης η συμμετοχή οικονομικών φορέων εγγεγραμμένων σε τάξη ανώτερη από αυτήν που προκύπτει με βάση την προεκτιμώμενη αμοιβή της μελέτης, γ) αν σε κάποιες κατηγορίες μελετών υφίσταται αποδεδειγμένα μικρός αριθμός εγγεγραμμένων μελετητών ή εταιρειών μελετών της απαιτούμενης τάξης, η αναθέτουσα αρχή μπορεί, ύστερα από γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου, να επιτρέψει να συμμετέχουν μελετητές ή εταιρείες μελετών της αμέσως κατώτερης τάξης κατά τα οριζόμενα στα έγγραφα της σύμβασης, δ) για τη συμμετοχή τους στη διαδικασία σύναψης σύμβασης παροχής τεχνικών υπηρεσιών επίβλεψης έργου, οι οικονομικοί φορείς πρέπει να διαθέτουν εμπειρία από την κατασκευή ή επίβλεψη έργων της αντίστοιχης κατηγορίας, με το έργο, του οποίου η επίβλεψη αποτελεί αντικείμενο της υπό ανάθεση σύμβασης. Η απαιτούμενη εμπειρία, ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης, πρέπει να βρίσκεται σε αναλογία με τις ιδιαιτερότητες του προς επίβλεψη έργου και να καλύπτεται, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στα έγγραφα της σύμβασης, από την ομάδα επίβλεψης, στην οποία επιτρέπεται να συμμετέχει μηχανικός με αποδεδειγμένη εμπειρία σε κατασκευή έργων της αντίστοιχης, με το προς επίβλεψη έργο, κατηγορίας, η οποία μπορεί να προκύπτει είτε από σχετικά πιστοποιητικά και έγγραφα είτε από την εγγραφή του στην αντίστοιχη κατηγορία έργου του Μ.Ε.Κ., ε) στη διαδικασία σύναψης συμφωνίας-πλαίσιο μπορούν να λάβουν μέρος οικονομικοί φορείς εγγεγραμμένοι σε όλες τις τάξεις πτυχίου, κάθε κατηγορίας μελετών της περίπτωσης (15) της παρ. 3 του άρθρου 2, μεταξύ της τάξης πτυχίου που προσδιορίζεται από το μέσο μέγεθος προεκτιμώμενης αμοιβής των επί μέρους συμβάσεων που πρόκειται να ανατεθούν, όπως εκτιμάται από την αναθέτουσα αρχή και το εβδομήντα πέντε τοις εκατό (75%) της συνολικής προεκτιμώμενης αμοιβής της συμφωνίας πλαισίου. 3. Στις περιπτώσεις του άρθρου 50, οι υποβαλλόμενες μελέτες πρέπει να έχουν εκπονηθεί από μελετητές οι οποίοι

Αριθμός απόφασης: 786/2019

διαθέτουν τα νόμιμα προσόντα, κατά τον παρόντα, λοιπές διατάξεις σχετικές με όρους άσκησης του επαγγέλματος του μελετητή και τα έγγραφα της σύμβασης. 4. Σε κάθε άλλη περίπτωση οι οικονομικοί φορείς που αποδεικνύουν ότι καλύπτουν τα κριτήρια επιλογής μπορούν να συμμετέχουν ».

22. Επειδή στο άρθρο 78 του ν. 4412/2016 ορίζεται ότι: «Όσον αφορά τα κριτήρια της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας που προβλέπονται στην παρ. 3 του άρθρου 75 και τα κριτήρια σχετικά με την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα που προβλέπονται στην παρ. 4 του άρθρου 75, ένας οικονομικός φορέας μπορεί, κατά περίπτωση και για συγκεκριμένη σύμβαση, να στηρίζεται στις ικανότητες άλλων φορέων, ασχέτως της νομικής φύσης των δεσμών του με αυτούς. Όσον αφορά τα κριτήρια που σχετίζονται με τους τίτλους σπουδών και τα επαγγελματικά προσόντα που ορίζονται στην περίπτωση στ' του Μέρους II του Παραρτήματος XII του Προσαρτήματος Α' ή με την σχετική επαγγελματική εμπειρία, οι οικονομικοί φορείς, μπορούν ωστόσο να βασίζονται στις ικανότητες άλλων φορέων μόνο εάν οι τελευταίοι θα εκτελέσουν τις εργασίες ή τις υπηρεσίες για τις οποίες απαιτούνται οι συγκεκριμένες ικανότητες. Αν ο οικονομικός φορέας επιθυμεί να στηριχθεί στις ικανότητες άλλων φορέων, αποδεικνύει στην αναθέτουσα αρχή ότι θα έχει στη διάθεσή του τους αναγκαίους πόρους, ιδίως, με την προσκόμιση της σχετικής δέσμευσης των φορέων αυτών για τον σκοπό αυτό. Η αναθέτουσα αρχή ελέγχει, σύμφωνα με τα άρθρα 79, 80 και 81, αν οι φορείς, στις ικανότητες των οποίων προτίθεται να στηριχθεί ο οικονομικός φορέας, πληρούν τα σχετικά κριτήρια επιλογής και εάν συντρέχουν λόγοι αποκλεισμού, σύμφωνα με τα άρθρα 73 και 74. Η αναθέτουσα αρχή απαιτεί από τον οικονομικό φορέα να αντικαταστήσει έναν φορέα που δεν πληροί σχετικό κριτήριο επιλογής ή για τον οποίο συντρέχουν λόγοι αποκλεισμού των παραγράφων 1 και 2. του άρθρου 73 και του άρθρου 74. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να απαιτήσει από τον οικονομικό φορέα την αντικατάσταση φορέα για τον οποίον συντρέχουν λόγοι αποκλεισμού της παρ. 4 του άρθρου 73 και του άρθρου 74. Όταν ο οικονομικός φορέας στηρίζεται στις ικανότητες άλλων φορέων όσον αφορά τα κριτήρια που σχετίζονται με την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να απαιτεί ο οικονομικός φορέας και αυτοί οι φορείς να είναι από κοινού υπεύθυνοι για την εκτέλεση της σύμβασης. Υπό τους ίδιους όρους, μία ένωση οικονομικών

Αριθμός απόφασης: 786/2019

φορέων, όπως αναφέρεται στην παρ. 2 του άρθρου 19, μπορεί να στηρίζεται στις ικανότητες των συμμετεχόντων στην ένωση ή άλλων φορέων.

2. Στην περίπτωση συμβάσεων έργων ή συμβάσεων υπηρεσιών ή στην περίπτωση εργασιών τοποθέτησης και εγκατάστασης στο πλαίσιο σύμβασης προμηθειών, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν την εκτέλεση ορισμένων κρίσιμων καθηκόντων απευθείας από τον ίδιο τον προσφέροντα ή, αν η προσφορά υποβάλλεται από ένωση οικονομικών φορέων, όπως αναφέρεται στην παρ. 2 του άρθρου 19, από έναν από τους συμμετέχοντες στην ένωση αυτή. 3. Το παρόν άρθρο δεν εφαρμόζεται στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών κάτω των ορίων».

23. Επειδή στο άρθρο 79 του ν. 4412/2016 ορίζεται ότι: «1. Κατά την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής ή κατά την υποβολή προσφορών στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων άνω των ορίων, οι αναθέτουσες αρχές δέχονται το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), το οποίο αποτελείται από ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν. 1599/1986 (Α΄75), ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη, επιβεβαιώνοντας ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) δεν βρίσκεται σε μία από τις καταστάσεις των άρθρων 73 και 74 για τις οποίες οι οικονομικοί φορείς αποκλείονται ή μπορούν να αποκλεισθούν,

β) πληροί τα σχετικά κριτήρια επιλογής τα οποία έχουν καθοριστεί, σύμφωνα με τα άρθρα 75, 76 και 77

γ) κατά περίπτωση, τηρεί τους αντικειμενικούς κανόνες και κριτήρια που έχουν καθοριστεί, σύμφωνα με το άρθρο 84.... Το ΕΕΕΣ αποτελείται από επίσημη δήλωση του οικονομικού φορέα ότι ο σχετικός λόγος αποκλεισμού δεν ισχύει και/ή ότι πληρούται το σχετικό κριτήριο επιλογής και παρέχει τις κατάλληλες πληροφορίες, όπως απαιτείται από την αναθέτουσα αρχή. [...]

4. Για τις συμβάσεις κάτω των ορίων, η Αρχή, σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 53, μπορεί να εκδίδει αντίστοιχο τυποποιημένο έντυπο υπεύθυνης δήλωσης, όπου απαιτείται, κατά τις διατάξεις του παρόντος. Μέχρι την έκδοση του τυποποιημένου εντύπου του προηγούμενου εδαφίου, γίνεται δεκτή υπεύθυνη δήλωση της παρ. 4 του άρθρου 8 του ν. 1599/1986.

Αριθμός απόφασης: 786/2019

5. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητεί από προσφέροντες και υποψήφιους, σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, να υποβάλλουν όλα ή ορισμένα δικαιολογητικά, όταν αυτό απαιτείται για την ορθή διεξαγωγή της διαδικασίας. Πριν από την ανάθεση της σύμβασης, η αναθέτουσα αρχή, εξαιρουμένων των συμβάσεων που βασίζονται σε συμφωνίες-πλαίσιο, όταν οι συμβάσεις αυτές συνάπτονται δυνάμει της παρ. 4 του άρθρου 39 ή της περίπτωσης α΄ της παρ. 5 του άρθρου 39, απαιτεί από τον προσφέροντα, στον οποίο έχει αποφασίσει να αναθέσει τη σύμβαση να υποβάλει ενημερωμένα τα σχετικά δικαιολογητικά, σύμφωνα με τα άρθρα 79, και κατά περίπτωση το άρθρο 80. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να καλέσει τους οικονομικούς φορείς να συμπληρώσουν ή να διευκρινίσουν τα πιστοποιητικά που έχουν παραληφθεί, σύμφωνα με τα άρθρα 80 και 82 [...]6. Κατά παρέκκλιση της παρ. 5, οι οικονομικοί φορείς δεν υποχρεούνται να υποβάλλουν δικαιολογητικά ή άλλα αποδεικτικά στοιχεία, αν και στο μέτρο που η αναθέτουσα αρχή έχει τη δυνατότητα να λαμβάνει τα πιστοποιητικά ή τις συναφείς πληροφορίες απευθείας μέσω πρόσβασης σε εθνική βάση δεδομένων σε οποιοδήποτε κράτος - μέλος της Ένωσης, η οποία διατίθεται δωρεάν, όπως εθνικό μητρώο συμβάσεων, εικονικό φάκελο επιχείρησης, ηλεκτρονικό σύστημα αποθήκευσης εγγράφων ή σύστημα προεπιλογής. Κατά παρέκκλιση της παρ. 5, οι οικονομικοί φορείς δεν υποχρεούνται να υποβάλουν δικαιολογητικά, όταν η αναθέτουσα αρχή που έχει αναθέσει τη σύμβαση ή συνάψει τη συμφωνία-πλαίσιο, διαθέτει ήδη τα δικαιολογητικά αυτά. Για τον σκοπό του πρώτου εδαφίου, η Γενική Δ/νση Μεταρρυθμιστικής Πολιτικής και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και οι αρμόδιοι φορείς τήρησης των βάσεων δεδομένων, διασφαλίζουν ότι οι βάσεις δεδομένων, οι οποίες περιέχουν σχετικές πληροφορίες για τους οικονομικούς φορείς και μπορούν να χρησιμοποιούνται από τις αναθέτουσες αρχές, μπορούν επίσης να χρησιμοποιούνται υπό τις ίδιους όρους από τις αναθέτουσες αρχές άλλων κρατών-μελών.».

24. Επειδή το άρθρο 102 του ν. 4412/2016 ορίζει τα εξής : «1. Κατά τη διαδικασία αξιολόγησης των προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να καλεί εγγράφως τους προσφέροντες ή τους

Αριθμός απόφασης: 786/2019

υποψηφίους να διευκρινίζουν ή να συμπληρώνουν τα έγγραφα ή δικαιολογητικά που έχουν υποβάλει, μέσα σε εύλογη προθεσμία, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από επτά (7) ημέρες από την ημερομηνία κοινοποίησης σε αυτούς της σχετικής πρόσκλησης. Οποιαδήποτε διευκρίνιση ή συμπλήρωση που υποβάλλεται από τους προσφέροντες ή υποψηφίους, χωρίς να έχει ζητηθεί από την αναθέτουσα αρχή, δεν λαμβάνεται υπόψη. 2. Η πιο πάνω διευκρίνιση ή η συμπλήρωση αφορά μόνο τις ασάφειες, επουσιώδεις πλημμέλειες ή πρόδηλα τυπικά σφάλματα που επιδέχονται διόρθωση ή συμπλήρωση, ιδίως δε παράλειψη μονογραφών, διακεκομμένη αρίθμηση, ελαττώματα συσκευασίας και σήμανσης του φακέλου και των υποφακέλων των προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής, λεκτικές και φραστικές αποκλίσεις των εγγράφων της προσφοράς από την ορολογία των εγγράφων της σύμβασης, που δεν επιφέρουν έννομες συνέπειες ως προς το περιεχόμενό τους, ελλείψεις ως προς τα νομιμοποιητικά στοιχεία, πλημμελής σήμανση αντιγράφων που εκδίδονται, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 4250/2014 (Α' 74), μεταφράσεων και λοιπών πιστοποιητικών ή βεβαιώσεων, διαφοροποίηση της δομής των εγγράφων της προσφοράς από τα υποδείγματα, υποχρεωτικά ή μη, που θεσπίζονται με νόμο, κανονιστικές πράξεις ή τα έγγραφα της σύμβασης. Η συμπλήρωση ή η διευκρίνιση, κατά το πρώτο εδάφιο, δεν επιτρέπεται να έχει ως συνέπεια μεταγενέστερη αντικατάσταση ή υποβολή εγγράφων σε συμμόρφωση με τους όρους της διακήρυξης, αλλά μόνο τη διευκρίνιση ή συμπλήρωση, ακόμη και με νέα έγγραφα, εγγράφων ή δικαιολογητικών που έχουν ήδη υποβληθεί. 3. Η διευκρίνιση ή η συμπλήρωση δεν πρέπει να εισάγει διακρίσεις, άνιση μεταχείριση των οικονομικών φορέων ή να έχει ως συνέπεια ευνοϊκή μεταχείριση συγκεκριμένου οικονομικού φορέα στη διαδικασία ανάθεσης της δημόσιας σύμβασης. 4. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να καλεί εγγράφως τους προσφέροντες να διευκρινίσουν, μέσα σε εύλογη προθεσμία η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από επτά (7) ημέρες από την ημερομηνία κοινοποίησης της σχετικής πρόσκλησης, το περιεχόμενο της τεχνικής ή οικονομικής προσφοράς που έχουν υποβάλει, αν περιέχει ασάφειες ή σονος σημασίας ατέλειες, επουσιώδεις παραλείψεις ή πρόδηλα τυπικά ή υπολογιστικά σφάλματα που η αναθέτουσα αρχή κρίνει ότι μπορεί να θεραπευθούν. Η διευκρίνιση αυτή δεν πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα την

Αριθμός απόφασης: 786/2019

ουσιώδη αλλοίωση της προσφοράς και δεν πρέπει να προσδίδει αθέμιτο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στη συγκεκριμένη προσφορά σε σχέση με τις λοιπές. 5. Η παροχή της δυνατότητας διευκρινίσεων στον προσφέροντα ή υποψήφιο, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 έως 4, είναι υποχρεωτική για την αναθέτουσα αρχή, αν επίκειται αποκλεισμός του από τη διαδικασία, λόγω ασαφειών των δικαιολογητικών και εγγράφων της προσφοράς.».

25. Επειδή στο άρθρο 346 του Ν. 4412/2016 ορίζεται ότι «Κάθε ενδιαφερόμενος, ο οποίος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί σύμβαση των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 και έχει υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από εκτελεστή πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής κατά παράβαση της ευρωπαϊκής ή εσωτερικής νομοθεσίας, έχει δικαίωμα να προσφύγει στην Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ), σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 360 και να ζητήσει προσωρινή προστασία, σύμφωνα με το άρθρο 366, ακύρωση παράνομης πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής, σύμφωνα με το άρθρο 367 ή ακύρωση σύμβασης η οποία έχει συναφθεί παράνομα, σύμφωνα με το άρθρο 368».

26. Επειδή σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 360 «Δικαίωμα άσκησης προσφυγής» του ν. 4412/2016 ορίζεται ότι «1. Κάθε ενδιαφερόμενος ο οποίος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί συγκεκριμένη σύμβαση του νόμου αυτού και έχει ή είχε υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από εκτελεστή πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής κατά παράβαση της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της εσωτερικής νομοθεσίας, υποχρεούται, πριν από την υποβολή των προβλεπόμενων στον Τίτλο 3 ένδικων βοηθημάτων, να ασκήσει προδικαστική προσφυγή ενώπιον της ΑΕΠΠ κατά της σχετικής πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής».

27. Επειδή στο άρθρο 293 του ν. 4072/2012 ορίζεται ότι : «. Η κοινοπραξία είναι εταιρεία χωρίς νομική προσωπικότητα. Εφόσον καταχωρισθεί στο Γ.Ε.ΜΗ. ή εμφανίζεται προς τα έξω, αποκτά, ως ένωση προσώπων, ικανότητα δικαίου και πτωχευτική ικανότητα. 2. Στην κοινοπραξία που συστήθηκε με σκοπό το συντονισμό της δραστηριότητας των μελών της εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις για την αστική εταιρεία. Η σύμβαση κοινοπραξίας μπορεί να προβλέπει ότι για τις υποχρεώσεις της κοινοπραξίας έναντι τρίτων τα κοινοπρακτούντα μέλη θα ευθύνονται εις ολόκληρον. 3.

Αριθμός απόφασης: 786/2019

Εφόσον η κοινοπραξία ασκεί εμπορική δραστηριότητα, καταχωρίζεται υποχρεωτικά στο Γ.Ε.ΜΗ. και εφαρμόζονται ως προς αυτήν αναλόγως οι διατάξεις για την ομόρρυθμη εταιρεία. 4. Οι ως άνω διατάξεις εφαρμόζονται και στις ειδικά ρυθμιζόμενες κοινοπραξίες, εκτός αν υπάρχει αντίθετη πρόβλεψη στην ειδική ρύθμιση».

28. Επειδή σύμφωνα με τους όρους της διακήρυξης της επίμαχης διαγωνιστικής διαδικασίας:« Άρθρο 2: Έγγραφα της σύμβασης και τεύχη

2.1 Τα έγγραφα της σύμβασης, κατά την έννοια της περιπτ. 14 της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 4412/2016, για τον παρόντα ηλεκτρονικό διαγωνισμό, είναι τα ακόλουθα:

α) η 2019/S 029-064832 προκήρυξη σύμβασης όπως δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕΕΕ),

β) ΚΕΝΟ,

γ) η παρούσα διακήρυξη,

δ) το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (Ε.Ε.Ε.Σ.)

2.2 Προσφέρεται ελεύθερη, πλήρης, άμεση και δωρεάν ηλεκτρονική πρόσβαση στα έγγραφα της σύμβασης στον ειδικό, δημόσια προσβάσιμο, χώρο “ηλεκτρονικοί διαγωνισμοί” της πύλης www.promitheus.gov.gr, καθώς και στην ιστοσελίδα της αναθέτουσας αρχής www.ggde.gr (Για τον Πολίτη NEW! Προκηρύξεις/Διαγωνισμοί).

2.3 Εφόσον έχουν ζητηθεί εγκαίρως, ήτοι έως την 04-03-2019, η αναθέτουσα αρχή παρέχει σε όλους τους προσφέροντες που συμμετέχουν στη διαδικασία σύναψης σύμβασης συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικά με τα έγγραφα της σύμβασης, το αργότερο έως την 08-03-2019.[...]

3.2 Στον ηλεκτρονικό φάκελο προσφοράς περιέχονται:

(α) ένας (υπο)φάκελος με την ένδειξη «Δικαιολογητικά Συμμετοχής».

(β) ένας (υπο)φάκελος με την ένδειξη «Οικονομική Προσφορά» [...]

Άρθρο 7: Συμπλήρωση – αποσαφήνιση πληροφοριών και δικαιολογητικών

Η αναθέτουσα αρχή μπορεί, κατά τη διαδικασία αξιολόγησης των προσφορών, να καλέσει τους οικονομικούς φορείς, μέσω της λειτουργικότητας της “Επικοινωνίας” του υποσυστήματος, να συμπληρώσουν ή να διευκρινίσουν τα έγγραφα ή δικαιολογητικά που έχουν υποβάλει, συμπεριλαμβανομένης και της οικονομικής τους προσφοράς, μέσα σε εύλογη προθεσμία, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από επτά (7) ημέρες από την ημερομηνία κοινοποίησης σε

Αριθμός απόφασης: 786/2019

αυτούς της σχετικής πρόσκλησης, σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στις διατάξεις των άρθρων 102 και 103 του ν. 4412/2016 και του άρθρου 13 της υπ' αρ. 117384/26-10-2017 Κ.Υ.Α. Οποιαδήποτε διευκρίνιση ή συμπλήρωση που υποβάλλεται από τους προσφέροντες ή υποψηφίους, χωρίς να έχει ζητηθεί από την αναθέτουσα αρχή δεν λαμβάνεται υπόψη.[...]

Άρθρο 17: Δικαιούμενοι συμμετοχής στη διαδικασία σύναψης σύμβασης [...]

17.2 Οικονομικός φορέας συμμετέχει είτε μεμονωμένα είτε ως μέλος ένωσης

17.3 Οι ενώσεις οικονομικών φορέων συμμετέχουν υπό τους όρους των παρ. 2, 3 και 4 του άρθρου 19 και των περιπτώσεων γ) και δ) της παρ. 1 του άρθρου 77 του ν. 4412/2016. Δεν απαιτείται από τις εν λόγω ενώσεις να περιβληθούν συγκεκριμένη νομική μορφή για την υποβολή προσφοράς. Η ένωση των φυσικών ή νομικών προσώπων μπορεί να αφορά στην ίδια ή σε διαφορετικές κατηγορίες μελετών. [...]

Άρθρο 19 Κριτήρια Επιλογής [..]

19.2 Οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια⁶⁵ Κάθε προσφέρων πρέπει να διαθέτει:

(α) να έχει τις τρεις τελευταίες εκκαθαρισμένες οικονομικές χρήσεις μέσο ετήσιο κύκλο εργασιών από εκπόνηση μελετών και παροχή τεχνικών και λοιπών συναφών υπηρεσιών μεγαλύτερο ή ίσο από το 50% της προεκτιμώμενης αμοιβής της σύμβασης (χωρίς ΦΠΑ).

(β) να διαθέτει και να διατηρεί σε ισχύ ασφαλιστήριο επαγγελματικής ευθύνης, με ασφαλιστέο ελάχιστο όριο αποζημίωσης μεγαλύτερο ή ίσο από την προεκτιμώμενη αμοιβής της σύμβασης (χωρίς ΦΠΑ), ανά αξίωση.

Σε περίπτωση ένωσης, η παραπάνω απαίτηση [(α)+(β)] πρέπει να ικανοποιείται από ένα τουλάχιστον από τα μέλη της ένωσης.

19.3. Τεχνική και Επαγγελματική Ικανότητα

α) Απαιτήσεις στελέχωσης:

Κάθε προσφέρων, ανά κατηγορία, πρέπει να διαθέτει τους αναγκαίους ανθρώπινους πόρους:

- Για την κατηγορία 16 απαιτούνται: τουλάχιστον έναν (1) μελετητή 12ετούς εμπειρίας, ένας (1) μελετητής οκταετούς εμπειρίας και δύο (2) μελετητές 4ετούς εμπειρίας

- Για την κατηγορία 10 απαιτούνται: τουλάχιστον έναν (1) μελετητή 8ετούς εμπειρίας

Αριθμός απόφασης: 786/2019

- Για την κατηγορία 2 απαιτούνται: τουλάχιστον έναν (1) μελετητή 8ετούς εμπειρίας
- Για την κατηγορία 24 απαιτούνται: τουλάχιστον έναν (1) μελετητή 8ετούς εμπειρίας
- Για την κατηγορία 3 απαιτούνται: τουλάχιστον έναν (1) μελετητή 8ετούς εμπειρίας
- Για την κατηγορία 13 απαιτούνται: τουλάχιστον έναν (1) μελετητή 4ετούς εμπειρίας
- Για την κατηγορία 27 απαιτούνται: τουλάχιστον έναν (1) μελετητή 4ετούς εμπειρίας.

Σε περίπτωση ένωσης ανά κατηγορία υπηρεσίας πρέπει να ικανοποιείται από ένα τουλάχιστον από τα μέλη της ένωσης.

β) Απαιτήσεις εμπειρίας:

Κάθε προσφέρων πρέπει να διαθέτει την ακόλουθη εμπειρία στην κατηγορία 16:

Να έχει εκπονήσει την τελευταία 15ετία, στα πλαίσια σύμβασης εκπόνησης μελέτης, ή στα πλαίσια σύμβασης παροχής υπηρεσιών Τεχνικού Συμβούλου, ή Συμβούλου Διαχείρισης για την υποβοήθηση της Υπηρεσίας σε θέματα μελέτης ή κατασκευής ή μελέτης και κατασκευής, μία τουλάχιστον μελέτη κτηματογράφησης (τοπογραφικές εργασίες, σύνταξη κτηματολογίου και πράξεων αναλογισμού), για γραμμικό έργο προϋπολογισμού μεγαλύτερου ή ίσου του ποσού των 100 εκατομμυρίων ευρώ, με προεκτιμώμενη αμοιβή μελέτης μεγαλύτερης ή ίσης του ποσού των 300.000 ευρώ: Η χρονική διάρκεια της τελευταίας 15ετίας θα μετράται από την έγκριση της μελέτης ή την έγκριση/παραλαβή των υπηρεσιών συμβούλου [...]

19.5 Στήριξη στις ικανότητες άλλων φορέων (Δάνεια εμπειρία)

Όσον αφορά στα κριτήρια της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας και τα κριτήρια σχετικά με την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, ένας οικονομικός φορέας μπορεί να στηρίζεται στις ικανότητες άλλων φορέων, ασχέτως της νομικής φύσης των δεσμών του με αυτούς.

Η αναθέτουσα αρχή ελέγχει, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 22 της παρούσας, εάν οι φορείς, στις ικανότητες των οποίων προτίθεται να στηριχθεί ο προσφέρων, πληρούν τα σχετικά κριτήρια επιλογής και εάν συντρέχουν λόγοι αποκλεισμού κατά τα οριζόμενα στην παρούσα διακήρυξη.

Αριθμός απόφασης: 786/2019

Όσον αφορά τα κριτήρια που σχετίζονται με τους τίτλους σπουδών και τα επαγγελματικά προσόντα που ορίζονται στην περίπτωση στ' του Μέρους ΙΙ του Παραρτήματος ΧΙΙ του Προσαρτήματος Α' του ν. 4412/2016 ή με την σχετική επαγγελματική εμπειρία, οι οικονομικοί φορείς μπορούν να βασίζονται στις ικανότητες άλλων φορέων μόνο εάν οι τελευταίοι θα εκτελέσουν τις εργασίες ή τις υπηρεσίες για τις οποίες απαιτούνται οι συγκεκριμένες ικανότητες.

Όταν ο οικονομικός φορέας στηρίζεται στις ικανότητες άλλων φορέων όσον αφορά τα κριτήρια που σχετίζονται με την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, ο οικονομικός φορέας και αυτοί οι φορείς είναι από κοινού υπεύθυνοι για την εκτέλεση της σύμβασης.

Υπό τους ίδιους όρους, μία ένωση οικονομικών φορέων μπορεί να στηρίζεται στις ικανότητες των συμμετεχόντων στην ένωση ή άλλων φορέων (για τα κριτήρια της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας και τα κριτήρια σχετικά με την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα). Η εκτέλεση των ..... γίνεται υποχρεωτικά από τον προσφέροντα ή, αν η προσφορά υποβάλλεται από ένωση οικονομικών φορέων, από έναν από τους συμμετέχοντες στην ένωση αυτή.

Άρθρο 20: Περιεχόμενο φακέλων προσφοράς

20.1 Η προσφορά των διαγωνιζομένων περιλαμβάνει τους ακόλουθους ηλεκτρονικούς υποφακέλους:

(α) υποφάκελο με την ένδειξη «Δικαιολογητικά Συμμετοχής»

(β) υποφάκελο με την ένδειξη «Οικονομική Προσφορά» σύμφωνα με τα κατωτέρω:

20.2 Ο ηλεκτρονικός υποφάκελος «Δικαιολογητικά Συμμετοχής» πρέπει, επί ποινή αποκλεισμού, να περιέχει 70 τα ακόλουθα:

- α) το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ)

- β) την εγγύηση συμμετοχής, του άρθρου 15 της παρούσας. [...]

Άρθρο 22: Αποδεικτικά μέσα κριτηρίων ποιοτικής επιλογής

Κατά την υποβολή προσφορών οι οικονομικοί φορείς υποβάλλουν το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 79 παρ. 1 του ν. 4412/2016, το οποίο αποτελεί ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν. 1599/1986 (Α'75), ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες

Αριθμός απόφασης: 786/2019

αρχές ή τρίτα μέρη, επιβεβαιώνοντας ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) δεν βρίσκεται σε μία από τις καταστάσεις του άρθρου 18 της παρούσας,
- β) πληροί τα σχετικά κριτήρια επιλογής τα οποία έχουν καθοριστεί, σύμφωνα με το άρθρο 19 της παρούσας.[...]

Στην περίπτωση υποβολής προσφοράς από ένωση οικονομικών φορέων, το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ) υποβάλλεται χωριστά από κάθε μέλος της ένωσης.

Στην περίπτωση που προσφέρων οικονομικός φορέας δηλώνει στο Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ) την πρόθεσή του για ανάθεση υπεργολαβίας, υποβάλλει μαζί με το δικό του ΕΕΕΣ και το ΕΕΕΣ του υπεργολάβου.

Στην περίπτωση που προσφέρων οικονομικός φορέας στηρίζεται στις ικανότητες ενός ή περισσότερων φορέων υποβάλλει μαζί με το δικό του ΕΕΕΣ και το ΕΕΕΣ κάθε φορέα, στις ικανότητες του οποίου στηρίζεται.

Το δικαίωμα συμμετοχής και οι όροι και προϋποθέσεις συμμετοχής όπως ορίζονται στην παρούσα διακήρυξη, κρίνονται κατά την υποβολή της προσφοράς, κατά την υποβολή των δικαιολογητικών του παρόντος άρθρου, σύμφωνα με το άρθρο 5 (α και β) της παρούσας, καθώς και κατά τη σύναψη της σύμβασης σύμφωνα με το άρθρο 8.1 της παρούσας.

Οι μεμονωμένοι προσφέροντες πρέπει να ικανοποιούν όλες τις απαιτήσεις των άρθρων 18 και 19 της παρούσας.

Στην περίπτωση ενώσεων οικονομικών φορέων, η πλήρωση των απαιτήσεων του άρθρου 18 και της καταλληλότητας για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας του άρθρου 19.1 πρέπει να ικανοποιούνται από κάθε μέλος της ένωσης για την κατηγορία/ κατηγορίες του άρθρου 12.1 της παρούσας, στην/στις οποία/ οποίες κάθε μέλος της ένωσης συμμετέχει.. Η πλήρωση των απαιτήσεων της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας και της τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας του άρθρου 19.2 και 19.3, αντίστοιχα, αρκεί να ικανοποιείται αθροιστικά από τα μέλη της ένωσης.[...]

22.2. Δικαιολογητικά πλήρωσης κριτηρίων επιλογής:[...]

22.2.2 Η Οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια αποδεικνύεται ως ακολούθως :

Αριθμός απόφασης: 786/2019

Για τις απαιτήσεις του άρθρου 19.2, υποβάλλονται ανά κατηγορία τα ακόλουθα, σύμφωνα με το Μέρος Ι του Παραρτήματος XII (Αποδεικτικά μέσα για τα κριτήρια επιλογής) του Προσαρτήματος Α του ν. 4412/2016:

α) Οικονομικές καταστάσεις

β) πιστοποιητικά ασφαλιστικής κάλυψης επαγγελματικών κινδύνων (τα ασφαλιστήρια θα αφορούν ασφάλιση επαγγελματικής ευθύνης έναντι παντός τρίτου για τις όποιες συνέπειες από λάθη ή παραλείψεις κατά την άσκηση της μελετητικής δραστηριότητας του οικονομικού φορέα).

Οι οικονομικοί φορείς που είναι εγγεγραμμένοι σε επίσημους καταλόγους ή διαθέτουν πιστοποιητικό από οργανισμούς πιστοποίησης που συμμορφώνονται με τα ευρωπαϊκά πρότυπα πιστοποίησης, κατά την έννοια του Παραρτήματος VII του Προσαρτήματος Α' του ν. 4412/2016, μπορούν να προσκομίζουν στις αναθέτουσες αρχές πιστοποιητικό εγγραφής εκδιδόμενο από την αρμόδια αρχή ή το πιστοποιητικό που εκδίδεται από τον αρμόδιο οργανισμό πιστοποίησης, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 83 ν. 4412/2016 και στην παράγραφο 22.2.6 του παρόντος άρθρου.

Εάν ο οικονομικός φορέας, για βάσιμο λόγο, δεν είναι σε θέση να υποβάλλει τα δικαιολογητικά που ζητεί η αναθέτουσα αρχή, μπορεί να αποδεικνύει την οικονομική και χρηματοοικονομική του επάρκεια με οποιοδήποτε άλλο έγγραφο, το οποίο η αναθέτουσα αρχή κρίνει κατάλληλο.

22.2.3 Η τεχνική και επαγγελματική ικανότητα αποδεικνύεται ως ακολούθως :

i) για την περίπτωση του άρθρου 19.3α:

• είτε από το Πτυχίο Μελετητή ή Εταιρίας Μελετών, το οποίο αποτελεί τεκμήριο των πληροφοριών που περιέχει, και συγκεκριμένα:

- από πτυχίο Δ Τάξη και Άνω, στην κατηγορία 16 – Τοπογραφικές Μελέτες

- από πτυχίο Β Τάξη και Άνω, στην κατηγορία 10 – Συγκοινωνιακά Έργα

- από πτυχίο Β Τάξη και Άνω, στην κατηγορία 2 – Πολεοδομικές και Ρυμοτομικές Μελέτες

- από πτυχίο Β Τάξη και Άνω, στην κατηγορία 24 – Δασικές Μελέτες

- από πτυχίο Β Τάξη και Άνω, στην κατηγορία 3 – Οικονομικές Μελέτες

- από πτυχίο Α Τάξη και Άνω, στην κατηγορία 13 – Υδραυλικές Μελέτες

- από πτυχίο Α Τάξη και Άνω, στην κατηγορία 27 – Περιβαλλοντικές Μελέτες

Οι οικονομικοί φορείς που είναι εγγεγραμμένοι σε επίσημους καταλόγους ή διαθέτουν πιστοποιητικό από οργανισμούς πιστοποίησης που

Αριθμός απόφασης: 786/2019

συμμορφώνονται με τα ευρωπαϊκά πρότυπα πιστοποίησης, κατά την έννοια του Παραρτήματος VII του Προσαρτήματος Α' του ν. 4412/2016, μπορούν να προσκομίζουν στις αναθέτουσες αρχές πιστοποιητικό εγγραφής εκδιδόμενο από την αρμόδια αρχή ή το πιστοποιητικό που εκδίδεται από τον αρμόδιο οργανισμό πιστοποίησης, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 83 ν. 4412/2016 και στην παράγραφο 22.2.6 του παρόντος άρθρου.

ii) για την περίπτωση του 19.3β: Πίνακα παρόμοιων μελετών με αναφορά στο φορέα ανάθεσης, τίτλο μελέτης, ημερομηνία ανάθεσης και περαίωσης, αμοιβή μελέτης συνοδευόμενος από Βεβαιώσεις Καλής Εκτέλεσης των μελετών»

29. Επειδή, κατά τα παγίως γεγόμενα δεκτά από τη νομολογία, η διακήρυξη του διαγωνισμού αποτελεί κανονιστική πράξη, η οποία διέπει το διαγωνισμό και δεσμεύει τόσο την αναθέτουσα αρχή, η οποία διενεργεί αυτόν (ΕΣ Πράξεις VI Τμήματος 78/2007, 19/2005, 31/2003), όσο και τους διαγωνιζόμενους. Η δε παράβαση των διατάξεων (όρων) αυτής, οδηγεί σε ακυρότητα των εγκριτικών πράξεων του αποτελέσματος του διαγωνισμού και των κατακυρωτικών αυτού πράξεων (Ολ ΣΤΕ 2137/1993). Κατά συνέπεια, τυχόν παράβαση ουσιώδους όρου της διακήρυξης, είτε κατά τη διάρκεια του διαγωνισμού, είτε κατά τη συνομολόγηση της σύμβασης, καθιστά μη νόμιμη τη σχετική διαδικασία (ΕΣ Πράξη VI Τμήματος 78/2007).

30. Επειδή, η υποχρέωση διαφάνειας έχει μεταξύ άλλων ως σκοπό να αποκλείσει τον κίνδυνο αυθαιρεσίας εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής (βλ., C-278/14, SC Enterprise Focused Solutions SRL ECLI:EU:C:2015:228, σκ. 25 και απόφαση SAG ELV Slovensko κ.λπ., C-599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 25 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία) και ο σκοπός αυτός δεν θα επιτυχανόταν αν η αναθέτουσα αρχή μπορούσε να μην εφαρμόσει τους όρους στους οποίους η ίδια υποβλήθηκε (βλ., C-278/14, SC Enterprise Focused Solutions SRL ECLI:EU:C:2015:228, σκ. 27).

31. Επειδή, περαιτέρω επιβάλλεται η εφαρμογή των όρων της διακήρυξης κατά τρόπο ενιαίο για όλους τους προσφέροντες κατά την υποβολή, αλλά και αξιολόγηση προσφορών (ΔΕΕ, απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 2001, C-19/00 Siac Construction Ltd, Συλλογή 2001, σ. I-7725, σκέψεις 34 και 44 και απόφαση της 25ης Απριλίου 1996, C-87/94, Επιτροπή κατά Βελγίου, Συλλογή 1996, σ. I-2043, σκέψη 54).

Αριθμός απόφασης: 786/2019

32.Επειδή έχει κριθεί ότι οι περιπτώσεις των προσφορών που παρουσιάζουν αποκλίσεις από τους όρους της διακήρυξης δεν θα απορρίπτονται υπό την προϋπόθεση ότι οι αποκλίσεις αυτές δεν αναφέρονται στους απαράβατους όρους και κρίνονται επουσιώδεις από την αρμόδια επιτροπή. Το επουσιώδες, ωστόσο, της απόκλισης διαπιστώνεται και αιτιολογείται ειδικά από την αναθέτουσα αρχή (ΣΤΕ 4136/2009, 2004/2010).

33. Επειδή η αρχή της ίσης μεταχείρισης προϋποθέτει, περαιτέρω, ότι όλοι οι όροι και τρόποι διεξαγωγής της διαδικασίας αναθέσεως πρέπει να διατυπώνονται με σαφήνεια, ακρίβεια και χωρίς αμφισημία στην προκήρυξη του διαγωνισμού ή στη συγγραφή υποχρεώσεων, κατά τρόπον ώστε, αφενός να παρέχεται σε όλους τους ευλόγως ενημερωμένους και κανονικά επιμελείς υποψηφίους η δυνατότητα να κατανοούν το ακριβές περιεχόμενό τους και να τους ερμηνεύουν με τον ίδιο τρόπο και, αφετέρου, να καθίσταται δυνατός ο εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής αποτελεσματικός και επί ίσοις όροις έλεγχος τους αν οι προσφορές των υποψηφίων ανταποκρίνονται στα κριτήρια που διέπουν την εν λόγω σύμβαση (βλ., μεταξύ άλλων, για την αρχή της ίσης μεταχείρισης των οικονομικών φορέων στο πλαίσιο ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων τις αποφάσεις: της 29ης Απριλίου 2004, Επιτροπή κατά CAS Succhi di Frutta, C-496/99 P, EU:C:2004:236, σκέψη 110, και της 12ης Μαρτίου 2015, eVigilo, C-538/13, EU:C:2015:166, σκέψη 33, της 22ας Ιουνίου 1993, Επιτροπή κατά Δανίας, C-243/89, EU:C:1993:257, σκέψη 33, της 25ης Απριλίου 1996, Επιτροπή κατά Βελγίου, C-87/94, EU:C:1996:161, σκέψη 51, της 18ης Οκτωβρίου 2001, SIAC Construction, C-19/00, EU:C:2001:553, σκέψη 33, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, Μηχανική, C-213/07, EU:C:2008:731, σκέψη 45, της 24ης Μαΐου 2016, MT Højgaard και Züblin, C-396/14, EU:C:2016:347, σκέψη 37, της 25ης Απριλίου 1996, Επιτροπή κατά Βελγίου, C-87/94, EU:C:1996:161, σκέψη 54, της 12ης Δεκεμβρίου 2002, Universale-Bau, C-470/99, EU:C:2002:746, σκέψη 93, της 12ης Μαρτίου 2015, eVigilo, C-538/13, EU:C:2015:166, σκέψη 33, της 29ης Μαρτίου 2012, SAG ELV Slovensko κ.λπ., C-599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 36, καθώς και της 10ης Οκτωβρίου 2013, Manova, C-336/12, EU:C:2013:647, σκέψη 31).

34.Επειδή η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως και η υποχρέωση διαφάνειας δεν επιτρέπουν τον αποκλεισμό οικονομικού φορέα από διαδικασία συνάψεως δημοσίας συμβάσεως, λόγω μη τηρήσεως από τον φορέα αυτόν

Αριθμός απόφασης: 786/2019

υποχρεώσεως η οποία δεν προκύπτει ρητώς από τα σχετικά με τη διαδικασία αυτή έγγραφα ή από την ισχύουσα εθνική νομοθεσία, (βλ. απόφαση της 2ας Ιουνίου 2016, Pippo Pizzo C-27/15 ECLI:EU:C:2016:404, σκέψη 51). Ομοίως η διακήρυξη του διαγωνισμού δεν αρκεί να παραπέμπει γενικώς στη σχετική νομοθεσία, αλλά πρέπει να περιέχει ειδική ρήτρα περί υποβολής των σχετικών δικαιολογητικών (ΣΤΕ ΕΑ 79/2011). Εξάλλου δεν είναι νόμιμος ο αποκλεισμός διαγωνιζομένου για το λόγο ότι δεν προσκόμισε, δικαιολογητικά συμμετοχής πρόσθετα από τα ρητώς αξιούμενα (πρβλ. Δεφ Αθ 18/2015, ΕΑ ΣΤΕ 18/2011, 1083, 1084/2010).

35. Επειδή έτι περαιτέρω, έχει κριθεί (ΕλΣυν 524/2012 Τμ. VI) ότι η αναθέτουσα αρχή δεν μπορεί νομίμως να απορρίψει προσφορά που, σε κάθε περίπτωση, ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της διακήρυξης, στηριζόμενη σε λόγους, οι οποίοι δεν προβλέπονται στην εν λόγω διακήρυξη και προβάλλονται μετά την υποβολή της προσφοράς αυτής (ΣΤΕ ΕΑ 179/2009, 61/2011, υπόθ. C-6/05 ΔΕΚ, απόφ. της 14.6.2007).

36. Επειδή η αρχή της τυπικότητας, η οποία διέπει γενικά τη διενέργεια των διαγωνισμών (βλ. ΣΤΕ 2889/2011, 4343/2005 κ.ά. βλ. και Ε.Α. 228/2013, ΣΤΕ 111/2006, 597/2007 κ. ά.) εξυπηρετεί τις ανάγκες της διαφάνειας, της αποφυγής του κινδύνου αλλοίωσης των προσφορών και της ευχερούς εξέτασης και αξιολόγησής τους (Δ. Ράικος, *Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων*, Β΄ Έκδοση, Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ, 2017, σελ. 195 επ.). Σύμφωνα, δε, με την εν λόγω αρχή, δεν επιτρέπεται να τεθούν εκποδών διατάξεις της διακηρύξεως, οι οποίες θεσπίζουν υποχρέωση υποβολής με την προσφορά ορισμένων στοιχείων που απαιτούνται επί ποινή αποκλεισμού από τον διαγωνισμό.

37. Επειδή, το ΕΕΕΣ αποτελεί πρότυπο τεύχος με δεσμευτική ισχύ, το οποίο χρησιμοποιείται υποχρεωτικά από τις αναθέτουσες αρχές σε διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων του Βιβλίου Ι του Ν.4412/2016 άνω των ορίων, προκειμένου οι συμμετέχοντες στις ως άνω διαγωνιστικές διαδικασίες, κατά το χρόνο υποβολής των αιτήσεων συμμετοχής ή των προσφορών τους να δηλώνουν υπεύθυνα ότι, αντιστοίχως προς τις απαιτήσεις της διακήρυξης, δεν εμπίπτουν στις καταστάσεις εκείνες που συνιστούν λόγους αποκλεισμού, όπως και ότι πληρούν τα ανάλογα με τη διακήρυξη κριτήρια ποιοτικής επιλογής, ως προκαταρκτική απόδειξη της

Αριθμός απόφασης: 786/2019

προσωπικής τους κατάστασης, ώστε να θεμελιώσουν κατ' αρχήν το δικαίωμα συμμετοχής τους στο διαγωνισμό (βλ. Α.Ε.Π.Π 136/2017).

38. Επειδή το ΕΕΕΣ παρέχει προαπόδειξη προς τον σκοπό της επιτάχυνσης των διαγωνιστικών διαδικασιών και ελάφρυνσης των διαγωνιζομένων από την υποχρέωση προσκόμισης πολυάριθμων πιστοποιητικών και εγγράφων ως προς τα κριτήρια αποκλεισμού και επιλογής, ιδίως επί τον σκοπό της διευκόλυνσης συμμετοχής μικρομεσαίων επιχειρήσεων και τη μείωση του χρόνου προετοιμασίας μιας προσφοράς. Ενέχει δε προϋποθέτει και ερείδεται επί μιας καταρχήν εμπιστοσύνης ως προς τον υποβάλλοντα οικονομικό φορέα και όσον αφορά τα εξ αυτού δηλούμενα, τα οποία θα ελεγχθούν επισταμένως κατά το στάδιο αξιολόγησης δικαιολογητικών κατακύρωσης πριν την οριστικοποίηση της ανακήρυξης του ως αναδόχου (ΑΕΠΠ 96/2017).

39. Επειδή, σύμφωνα με τη γραμματική διατύπωση των διατάξεων του άρθρου 75 του ν. 4412/2016, οι αναθέτουσες αρχές, πριν την ανάθεση δημόσιας σύμβασης, δύνανται να ελέγχουν την «ικανότητα» των οικονομικών φορέων για την εκτέλεση της σύμβασης, εισάγοντας στη διακήρυξη τα περιοριστικώς αναφερόμενα στην εν λόγω διάταξη κριτήρια επιλογής αυτών, ήτοι σε σχέση με: α) την καταλληλότητα για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας, β) την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια και γ) την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα. Επισημαίνεται ότι όλα τα κριτήρια επιλογής είναι προαιρετικά και τίθενται στη διακήρυξη κατά την κρίση και τη διακριτική ευχέρεια της αναθέτουσας αρχής η οποία έχει τη δυνατότητα, να επιλέξει ένα, περισσότερα ή όλα ενδεχομένως τα ως άνω κριτήρια επιλογής, συνεκτιμώντας τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της υπό ανάθεση σύμβασης (εκτιμώμενη αξία αυτής, ειδικές περιστάσεις κλπ), με σχετική πρόβλεψη στη διακήρυξη. Ωστόσο, εφόσον τεθούν στη διακήρυξη, η πλήρωση τους καθίσταται υποχρεωτική. Ειδικότερα, η συμπερίληψή τους αποβλέπει στο να διαπιστώσει η αναθέτουσα αρχή, εάν ο εκάστοτε συμμετέχων στη διαγωνιστική διαδικασία, οικονομικός φορέας, διαθέτει κατά τεκμήριο την ικανότητα να ανταποκριθεί στην εκτέλεση της σύμβασης και συνίσταται στο να θεσπιστούν εύλογες προϋποθέσεις συμμετοχής σε σχέση με την υπό ανάθεση σύμβαση (βλ. ΑΕΠΠ 687/2019).

Αριθμός απόφασης: 786/2019

40. Επειδή η προσέγγιση της προβληματικής της δυνατότητας διόρθωσης, συμπλήρωσης, διευκρίνισης, κλπ. των προσφορών διέπεται από μια περιπτωσιολογική νομολογία του ΔΕΕ, η οποία χαρακτηρίζεται από την προσπάθεια του τελευταίου να ισορροπήσει ανάμεσα στην τήρηση των θεμελιωδών αρχών της ίσης μεταχείρισης και διαφάνειας, από τη μια μεριά, και της σκοπιμότητας να δοθεί στις αναθέτουσες αρχές η δυνατότητα να πετύχουν, τη βέλτιστη λύση για την ικανοποίηση των δημοσίων αναγκών σε αγαθά και υπηρεσίες, από την άλλη (Δημήτριος Γ. Ράικος, Ευαγγελία Γ. Βλάχου, Ευανθία Κ. Σαββίδη, *Δημόσιες Συμβάσεις Ν. 4412/2016 Ερμηνεία κατ' άρθρο. Σχετικές διατάξεις – Νομολογία*, σελ. 953, Ε. Βλάχου). Εν προκειμένω, από τη νομολογία του ΔΕΕ προκύπτει η αναθέτουσα αρχή δεν μπορεί, κατ' αρχήν, να τροποποιήσει, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας αναθέσεως, το περιεχόμενο των βασικών όρων του διαγωνισμού, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται οι τεχνικές προδιαγραφές καθώς και τα κριτήρια αναθέσεως, και στους οποίους έχουν καλόπιστα στηριχθεί οι ενδιαφερόμενοι επιχειρηματίες για να αποφασίσουν εάν θα υποβάλουν προσφορά ή εάν, αντιθέτως, δεν θα λάβουν μέρος στη διαδικασία συνάψεως της σχετικής συμβάσεως (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις της 10ης Μαΐου 2012, *Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών*, C-368/10, EU:C:2012:284, σκέψη 55, και της 16ης Απριλίου 2015, *Enterprise Focused Solutions*, C-278/14, EU:C:2015:228, σκέψεις 27 έως 29). Πάντως, από τα ανωτέρω δεν συνάγεται ότι οποιαδήποτε τροποποίηση της συγγραφής υποχρεώσεων μετά τη δημοσίευση της προκήρυξης του διαγωνισμού θα ήταν, καταρχήν και σε κάθε περίπτωση, μη επιτρεπόμενη. Ως εκ τούτου, η αναθέτουσα αρχή έχει, κατ' εξαίρεση, τη δυνατότητα διορθώσεως ή συμπληρώσεως των δεδομένων της συγγραφής υποχρεώσεων των οποίων απαιτείται η απλή διευκρίνισή τους ή προς τον σκοπό της διορθώσεως πρόδηλων εκ παραδρομής λαθών, υπό την επιφύλαξη ότι ενημερώνει σχετικά το σύνολο των προσφερόντων (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 29ης Μαρτίου 2012, *SAG ELV Slovensko* κ.λπ., C-599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 40).

41. Επειδή, ο διαχωρισμός μεταξύ ουσιώδους και επουσιώδους έλλειψης ως και μεταξύ τυπικού και ουσιώδους σφάλματος θα πρέπει να ερμηνεύεται μέσω του πρίσματος του άρ. 102 παρ. 3 και του άρ. 18 Ν. 4412/2016 και των αρχών που αυτά καθιερώνουν, το πρώτο στην ειδική

Αριθμός απόφασης: 786/2019

περίπτωση της συμπλήρωσης και το δεύτερο γενικά επί των διαδικασιών ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων και αμφότερα με τη σειρά τους πρέπει να ερμηνεύονται στο πλαίσιο του αποτελεσματικού ανταγωνισμού. Το κριτήριο δε του παραπάνω διαχωρισμού, συνίσταται στο ότι η επιτρεπτή συμπλήρωση δεν πρέπει να είναι τέτοιας έκτασης ώστε να επιτρέπει τις εναλλακτικές προσφορές, να προσδίδει πλεονέκτημα στον υπέρ ου οικονομικό φορέα έναντι των ανταγωνιστών του εισάγοντας ευμενή υπέρ αυτού διάκριση, να μην επιτρέπει τη μεταβολή προσφορών, να μην του παρέχει εμμέσως ευκαιρία πλήρωσης αποδεικτικής ή ουσιαστικής προϋπόθεσης η κατοχή της οποίας κατά τον χρόνο υποβολής προσφοράς δεν είναι αντικειμενικώς τεκμαιρόμενη ως βεβαία ή να του παρέχει δυνατότητα για την το πρώτον επίκληση προσόντων, δυνατοτήτων, ικανοτήτων και νομικών και πραγματικών δεδομένων, τα οποία ανεξαρτήτως αν υφίσταντο ή όχι κατά τον χρόνο υποβολής της προσφοράς του, αυτός δεν τα επικαλέστηκε καίτοι η διακήρυξη τα απαιτούσε ή για την το πρώτον τήρηση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας που αυτός δεν τήρησε. Αντίστροφα, είναι παραδεκτή η συμπλήρωση και η διόρθωση, όταν από το ίδιο το περιεχόμενο και αντικείμενο του σφάλματος προκύπτει ότι αυτό είναι ιδιαίτερα έλασσον σε σχέση με το αποδεικτικό αντικείμενο της διακήρυξης, σύνηθες και ιδιαίτερα ευχερές να λάβει χώρα κατά τη σύνταξη της προσφοράς και κατά τα διδάγματα της κοινής λογικής και πείρας, ενώ το σφάλμα πρέπει να είναι τέτοιου είδους, ώστε η αναγωγή του σε απλή, εύλογη και συνήθη, άρα και συγγνωστή, παραδρομή θα πρέπει να είναι αντικειμενικά προφανής στην κρίση κάθε ευλόγως σκεπτόμενου τρίτου και δη των οργάνων αξιολόγησης, τα οποία ακριβώς για αυτόν τον λόγο έχουν την ευχέρεια κατά την ακριβώς παραπάνω κρίση τους και συνεπεία αυτής να καλέσουν κατ' άρ. 102 παρ. 1 τον οικονομικό φορέα για διευκρινίσεις. Περαιτέρω, κρίσιμο κριτήριο για την κρίση περί του συγγνωστού, άρα και συμπληρώσιμου/διορθώσιμου ενός σφάλματος/έλλειψης, αποτελεί η τυχόν ασάφεια και ελλειπτικότητα των οικείων όρων της διακήρυξης (βλ και απόφαση με αρ. 253/2017 ΑΕΠΠ).

42. Επειδή οι όροι που τίθενται επί ποινή αποκλεισμού από τη διακήρυξη, αποτελούν δέσμια αρμοδιότητα της Επιτροπής Διαγωνισμού να αποκλείσει την παρουσιάζουσα έλλειψη/απόκλιση προσφορά (βλ. ΣΤΕ 743/2000), σύμφωνα με την αρχή της ισότιμης μεταχείρισης των

Αριθμός απόφασης: 786/2019

διαγωνιζομένων και της διαφάνειας της διαδικασίας, που επιβάλλει την εφαρμογή τους κατά τρόπο ενιαίο για όλους τους προσφέροντες κατά την υποβολή, αλλά και αξιολόγηση προσφορών (βλ. ΔΕΕ, απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 2001, C-19/00 *Siac Construction Ltd*, Συλλογή 2001, σ. I-7725, σκέψεις 34 και 44 και απόφαση της 25ης Απριλίου 1996, C-87/94, *Επιτροπή κατά Βελγίου*, Συλλογή 1996, σ. I-2043, σκέψη 54).

43. Επειδή, τυχόν ασάφειες ή πλημμέλειες των εγγράφων της σύμβασης δεν μπορούν να ερμηνεύονται εις βάρος των διαγωνιζομένων, κατά παράβαση των αρχών του ανταγωνισμού και της παροχής ίσων ευκαιριών και θα πρέπει να παρέχεται και σε αυτούς, οι οποίοι βλάπτονται από την ασάφεια ή την πλημμέλεια αυτή, η δυνατότητα να συμπληρώσουν την τυχόν ελαττωματική, προσφορά τους (Ε.Α. ΣΤΕ 423/2011, 424/2011, 425/2011). Τούτο, διότι η ερμηνεία των όρων των εγγράφων της σύμβασης δεν μπορεί να γίνεται εις βάρος του καλόπιστου διαγωνιζομένου, εφόσον η Διοίκηση ήταν αυτή που όφειλε να εκφραστεί σαφέστερα (ΕφΑθ 1959/1970 Αρμ. 1970 σελ. 1111, ΕφΘεσ 501/1987 ΕΔημΕργ 1990/1, σελ. 84, Α. Τάχος, Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο, εκδ. θ', σελ. 776). Επομένως, η παραβίαση αμφίσημων όρων της διακήρυξης δεν οδηγεί αναγκαστικά στον αποκλεισμό διαγωνιζομένου, αν δεν ευθύνεται ο ίδιος για την παρερμηνεία των υποχρεώσεών του.

44. Επειδή γίνεται δεκτό ότι σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 293 (παρ. 1 εδ. α) του ν. 4072/2012 η κοινοπραξία είναι εταιρία, η οποία δεν έχει νομική προσωπικότητα. Εφόσον όμως η κοινοπραξία καταχωρισθεί στο Γ.Ε.ΜΗ. ή δραστηριοποιηθεί στις συναλλαγές αποκτά, ως ένωση προσώπων, ικανότητα δικαίου και πτωχευτική ικανότητα. Επομένως, με τη δραστηριοποίηση της κοινοπραξίας στις συναλλαγές η κοινοπραξία αποκτά νομική προσωπικότητα, δεδομένου ότι ως ένωση προσώπων αποκτά ικανότητα δικαίου. Πρόκειται για τη λεγόμενη "εξωτερική εταιρία", όταν δηλαδή η κοινοπραξία εμφανίζεται συναλλακτικώς ως αστική εταιρία. Περαιτέρω, αν ο σκοπός της κοινοπραξίας είναι οικονομικός, τότε αυτή αποκτά νομική προσωπικότητα εφόσον τηρηθούν οι όροι της δημοσιότητας που ο νόμος τάσσει για το σκοπό αυτό στις ομόρρυθμες εταιρίες. Ως εκ τούτου, η κοινοπραξία που ασκεί εμπορική δραστηριότητα καταχωρίζεται υποχρεωτικώς στο Γ.Ε.ΜΗ. και εφαρμόζονται ως προς αυτή αναλόγως οι

Αριθμός απόφασης: 786/2019

διατάξεις για την ομόρρυθμη εταιρία. Ακόμη συνιστά *de facto* ομόρρυθμη εταιρία με μόνη την εξωτερική της δράση (βλ. Γνωμ. ΝΣΚ 223/2017)

45. Επειδή ο προσφεύγων με τον πρώτο λόγο της προσφυγής του ισχυρίζεται ότι η προσφορά του απορρίφθηκε διότι δεν διαθέτει ετήσιο κύκλο εργασιών ίσο ή μεγαλύτερο των 497.000€ για κάθε έτος κατά παράβαση του όρου 19.2(α) της διακήρυξης που απαιτεί μέσο ετήσιο κύκλο εργασιών, τον οποίο και πληροί.

46. Επειδή στον όρο 19.2(α) της διακήρυξης προβλέπεται ως κριτήριο χρηματοοικονομικής επάρκειας ο διαγωνιζόμενος να διαθέτει τις τρεις τελευταίες εκκαθαρισμένες οικονομικές χρήσεις μέσο ετήσιο κύκλο εργασιών από εκπόνηση μελετών και παροχή τεχνικών και λοιπών συναφών υπηρεσιών μεγαλύτερο ή ίσο από το 50% της προεκτιμώμενης αμοιβής της σύμβασης (χωρίς ΦΠΑ). Επομένως, εκ της γραμματικής διατύπωσης του ως άνω όρου προκύπτει με σαφήνεια ότι απαιτείται να δηλωθεί ο μέσος κύκλος εργασιών, ήτοι ο κύκλος εργασιών που προκύπτει από το άθροισμα των ετήσιων κύκλων εργασιών των τελευταίων οικονομικών χρήσεων διαιρούμενο δια του τρία. Δεδομένου δε ότι, σύμφωνα και με τα εκτεθέντα υπό σκέψεις 30 και 35, η αναθέτουσα αρχή δεσμεύεται από τους όρους που θεσπίζει με τη διακήρυξη, απαραδέκτως ισχυρίζεται με τις απόψεις της ότι η βούλησή της ήταν να απαιτήσει από τους διαγωνιζόμενους να έχουν ετήσιο κύκλο εργασιών τα τελευταία τρία χρόνια τουλάχιστον το 50% της προεκτιμώμενης αμοιβής της σύμβασης, καθώς η υποτιθέμενη αυτή βούληση ουδόλως εκφράστηκε στους όρους της διακήρυξης, σε κάθε δε περίπτωση συνιστά μεταγενέστερη ανεπίτρεπτη μεταβολή αυτών.

47. Επειδή σύμφωνα με τον όρο 22 της διακήρυξης οι οικονομικοί φορείς οφείλουν να δηλώσουν στο ΕΕΕΣ, μεταξύ άλλων, την πλήρωση των κριτηρίων επιλογής του όρου 19. Περαιτέρω στον όρο 19.2β προβλέπεται ως κριτήριο χρηματοοικονομικής επάρκειας ο συμμετέχων να διαθέτει και να διατηρεί σε ισχύ ασφαλιστήριο επαγγελματικής ευθύνης, με ασφαλιστέο ελάχιστο όριο αποζημίωσης μεγαλύτερο ή ίσο από την προεκτιμώμενη αμοιβής της σύμβασης (χωρίς ΦΠΑ), ανά αξίωση. Επισημαίνεται δε στον ίδιο όρο ότι σε περίπτωση ένωσης προσώπων, η απαίτηση των όρων 19.2(α) και 19.2(β) τη διακήρυξης πρέπει να ικανοποιείται από ένα τουλάχιστον από τα μέλη της ένωσης. Ως εκ τούτου, εκ της διακήρυξης απαιτείται η προαπόδειξη

Αριθμός απόφασης: 786/2019

δια του ΕΕΕΣ από ένα τουλάχιστον μέλος ένωσης προσώπων ότι πληροί ταυτόχρονα τα κριτήρια των όρων 19.2(α) και 19.2(β) τη διακήρυξης.

48. Επειδή από την επισκόπηση του φακέλου της προσφοράς του προσφεύγοντος προκύπτει ότι για την απόδειξη της πλήρωσης του κριτηρίου του όρου 19.2(α) δήλωσε δια των υποβληθέντων από έκαστο μέλος της ένωσης ΕΕΕΣ τα ακόλουθα :

1. για το μέλος «.....» 524.814,97€,
2. για το μέλος «.....» 49.825,03€
3. για το μέλος «.....» 2.002.258,70€
4. για το μέλος «.....» 487.277€ και
5. για το μέλος «.....» 455.433,20€.

Επίσης, για την πλήρωση του κριτηρίου του όρου 19.2(β) δηλώθηκε μόνον από το μέλος «.....» ασφαλισμένο ποσό 1.000.000 έναντι επαγγελματικών κινδύνων. Εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι το μέλος «.....» πληροί ταυτόχρονα τα κριτήρια των όρων 19.2 (α) και (β) της διακήρυξης και, άρα, δηλώνεται η πλήρωση των κριτηρίων οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας για τον προσφεύγοντα.

49. Επειδή, παρά την ως άνω προαπόδειξη της πλήρωσης των κριτηρίων του όρου 19.2 της διακήρυξης από τον προσφεύγοντα, την 29.03.2019 η Επιτροπή Διαγωνισμού αιτήθηκε να υποβάλει, προς διευκρίνιση των δηλωθέντων από το μέλος «.....», αναλυτικό πίνακα με τον μέσο ετήσιο κύκλο εργασιών ανά έτος για τις τρεις τελευταίες εκκαθαρισμένες οικονομικές χρήσεις. Ο δε προσφεύγων υπέβαλε την από 5.04.2019 υπεύθυνη δήλωση στην οποία εμπεριέχεται ο ακόλουθος πίνακας :

Βασικά μεγέθη	2015	2016	2017	Μέσος όρος 2015-2017
Κύκλος εργασιών	890,242.43 €	459,751.35 €	224,451.12 €	524,814.97 €

Επίσης, προς απόδειξη των δηλωθέντων στον πίνακα της υπεύθυνης δήλωσης προσκόμισε ισολογισμούς των ετών 2015-2017 και σχετικές συμβάσεις. Επομένως, και εκ των υποβληθέντων διευκρινιστικών στοιχείων προκύπτει ότι ο μέσος ετήσιος κύκλος εργασιών του προσφεύγοντος πληροί

Αριθμός απόφασης: 786/2019

τις απαιτήσεις του όρου 19.2(α) της διακήρυξης, καθώς υπερβαίνει το ποσό των 497.000€, ήτοι το 50% της προεκτιμώμενης αμοιβής της σύμβασης (χωρίς ΦΠΑ). Εντούτοις, η αναθέτουσα αρχή, σύμφωνα με τα εκτεθέντα ανωτέρω υπό σκέψη 46 κατά παράβαση του ρητού όρου 19.2 (α) της διακήρυξης απέρριψε την προσφορά του προσφεύγοντος με την αιτιολογία ότι το μέλος «.....» και, άρα, και ο προσφεύγων δεν αποδεικνύει ότι ο κύκλος εργασιών για έκαστο έτος είναι μεγαλύτερος ή ίσος από το 50% της προεκτιμώμενης αμοιβής της σύμβασης (χωρίς ΦΠΑ). Ως εκ τούτου, ο πρώτος λόγος της προσφυγής πρέπει να γίνει δεκτός ως βάσιμος.

50. Επειδή μετά ταύτα, μη νομίμως, αποκλείστηκε η προσφορά του προσφεύγοντος. Επομένως, σύμφωνα με τα εκτεθέντα υπό σκέψη 6, μετ' εννόμου συμφέροντος προβάλλει λόγους κατά της αποδοχής της προσφοράς του παρεμβαίνοντος. Ειδικότερα, ο προσφεύγων με το δεύτερο λόγο της προσφυγής του ισχυρίζεται ότι η αναθέτουσα αρχή όφειλε να απορρίψει την προσφορά του παρεμβαίνοντος διότι ο μέσος ετήσιος κύκλος εργασιών του μέλους του «.....» δεν πληροί τις απαιτήσεις του όρου 19.2 (α) της διακήρυξης, παρανόμως δε και αναιτιολογήτως προσμετρήθηκαν για την απόδειξη της πλήρωσης του κριτηρίου οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας τα οικονομικά στοιχεία της ....., η οποία αποτελεί διακριτό νομικό πρόσωπο από τον παρεμβαίνοντα.

51. Επειδή από τον έλεγχο της προσφοράς του παρεμβαίνοντος προκύπτει ότι για την απόδειξη της πλήρωσης του κριτηρίου του όρου 19.2(α) δήλωσε δια του ΕΕΕΣ του μέλους «.....» μέσο ετήσιο κύκλο εργασιών 1.709.366,40€. Προς διευκρίνιση δε των δηλωθέντων υπέβαλε, κατόπιν του από 29.03.2019 διευκρινιστικού ερωτήματος της Επιτροπής Διαγωνισμού, την από 4.04.2019 υπεύθυνη δήλωση του μέλους «.....» σύμφωνα με την οποία ο μέσος ετήσιος κύκλος εργασιών της εταιρείας κατά τις τελευταίες τρεις οικονομικές χρήσεις ανέρχεται σε 1.630.260,10€ και αναλύεται ανά έτος ως εξής:

ΕΤΟΣ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
2015	1.712.600,00
2016	1.305.373,90
2017	1.872.805,60

Αριθμός απόφασης: 786/2019

Μέσος όρος τριετίας	1.630.260,10

Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι, καταρχήν, ο δηλωθείς με το ΕΕΕΣ του μέλους «.....» και, άρα, του παρεμβαίνοντος ύψους 1.709.366,40€. μέσος ετήσιος κύκλος εργασιών δεν ταυτίζεται με το μέσο ετήσιο κύκλο εργασιών ύψους 1.630.260,10 που δηλώνεται με την υποβληθείσα εκ των υστέρων διευκρινιστική υπεύθυνη δήλωση του παρεμβαίνοντος, όπως βασίμως ισχυρίζεται ο προσφεύγων.

52. Επειδή, περαιτέρω, προς απόδειξη του δηλωθέντος στην από 4.4.2019 διευκρινιστική υπεύθυνη δήλωση μέσου ετήσιου κύκλου εργασιών, ο παρεμβαίνων υπέβαλε για το μέλος «.....» τα ακόλουθα στοιχεία:

- για το έτος 2015 αντίγραφο δήλωσης φορολογίας εισοδήματος στην οποία αναγράφονται ακαθάριστα έσοδα χρήσης 438.199,80€
- για το έτος 2016 αντίγραφο ισολογισμού στην οποία δηλώνεται καθαρός κύκλος εργασιών 406.898,74€ και
- για το έτος 2017 αντίγραφο ισολογισμού στην οποία δηλώνεται καθαρός κύκλος εργασιών 622.618,15€.

Εκ των ανωτέρω στοιχείων συνάγεται ότι για το μέλος «.....» και, άρα, για τον παρεμβαίνοντα ο μέσος ετήσιος κύκλος εργασιών ανέρχεται σε $438.199,80€ + 406.898,74€ + 622.618,15€ = 1.467.716,69€ / 3 = 489.238,897€$, ο οποίος είναι κατά πολύ μικρότερος από το δηλωθέντα στην από 4.04.2019 διευκρινιστική υπεύθυνη δήλωση και, σε κάθε περίπτωση, είναι μικρότερος από 497.000€ που αντιστοιχεί στο 50% της προεκτιμώμενης αμοιβής της σύμβασης (χωρίς ΦΠΑ) με αποτέλεσμα να μην πληρείται η απαίτηση του όρου 19.2 (α) της διακήρυξης.

53. Επειδή, στο πλαίσιο των διευκρινίσεων ο παρεμβαίνων προσκόμισε επιπροσθέτως στην αναθέτουσα αρχή τα ακόλουθα οικονομικά στοιχεία για την κοινοπραξία ..... :

- για το έτος 2015 αντίγραφο δήλωσης φορολογίας εισοδήματος στην οποία αναγράφονται ακαθάριστα έσοδα χρήσης 1.274.401,01€
- για το έτος 2016 αντίγραφο δήλωσης φορολογίας εισοδήματος στην οποία αναγράφονται ακαθάριστα έσοδα χρήσης 849.600,67€.

Περαιτέρω, στις ανωτέρω δηλώσεις αναφέρεται ότι το μέλος της ένωσης «.....» συμμετέχει με ποσοστό 33% στην κοινοπραξία .....

Αριθμός απόφασης: 786/2019

54. Επειδή, εκ των ανωτέρω διευκρινιστικών στοιχείων του παρεμβαίνοντα συνάγεται ότι, καταρχήν, για το έτος 2017 δεν αποδεικνύεται ο δηλωθείς στην από 4.4.2019 διευκρινιστική υπεύθυνη δήλωση ετήσιος κύκλος εργασιών 1.872.805,60€, καθώς τα μόνα υποβληθέντα για το έτος 2017 έγγραφα αφορούν το μέλος «.....» για το οποίο προκύπτει πολύ μικρότερος κύκλος εργασιών. Η δε υποβολή εκ μέρους του παρεμβαίνοντος το πρώτον με την παρέμβαση εγγράφων για τον ετήσιο κύκλο εργασιών του έτους 2017 της ..... προς απόδειξη της πλήρωσης του κριτηρίου του όρου 19.2(α) της διακήρυξης προβάλλονται απαραδέκτως, καθώς η ΑΕΠΠ δεν δύναται να αποφανθεί πριν από την προηγούμενη σχετική κρίση της αναθέτουσας αρχής.

55. Επειδή, περαιτέρω εκ των υποβληθέντων από τον παρεμβαίνοντα με τις διευκρινίσεις στοιχείων συνάγεται ότι η κοινοπραξία ..... έχει Αριθμό Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.) απολύτως διακριτό από τους επιμέρους Α.Φ.Μ. των μελών που την απαρτίζουν και, άρα, και από το μέλος της «.....». Ως εκ τούτου, και σύμφωνα με τα εκτεθέντα υπό σκέψη 44, η κοινοπραξία ..... έχει αυτοτελή νομική προσωπικότητα, ήτοι συνιστά οικονομικό φορέα «τρίτο» και διακριτό προς τον παρεμβαίνοντα. Επομένως, προκειμένου να ληφθούν υπόψη τα στοιχεία της εν λόγω κοινοπραξίας προς απόδειξη της πλήρωσης του κριτηρίου του όρου 19.2 (α) από τον παρεμβαίνοντα θα έπρεπε σύμφωνα με τον όρο 19.5 της διακήρυξης να υποβληθεί ξεχωριστό ΕΕΕΣ από την κοινοπραξία ..... στις ικανότητες της οποίας έπρεπε να στηριχθεί ως προς την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, ο δε παρεμβαίνων να δηλώσει στο ΕΕΕΣ του ότι στηρίζεται στην οικονομική επάρκεια της κοινοπραξίας αυτής. Ωστόσο, στην προκειμένη περίπτωση αφενός μεν ουδόλως ο παρεμβαίνων δηλώνει στα υποβληθέντα ΕΕΕΣ των μελών του ότι στηρίζεται στην κοινοπραξία ....., αφετέρου δεν έχει υποβληθεί στο φάκελο της προσφοράς του ξεχωριστό ΕΕΕΣ της επίμαχης κοινοπραξίας. Συνεπώς, εκ των υποβληθέντων από τον παρεμβαίνοντα στοιχείων δεν αποδεικνύεται η πλήρωση του κριτηρίου οικονομικής και χρηματοοικονομικής του όρου 19.2 (α) της διακήρυξης και, άρα, ο δεύτερος λόγος της προσφυγής πρέπει να γίνει δεκτός ως βάσιμος.

Αριθμός απόφασης: 786/2019

56. Επειδή με τον τρίτο λόγο προσφυγής, ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι η αναθέτουσα αρχή όφειλε να απορρίψει την προσφορά του παρεμβαίνοντος λόγω μη πλήρωσης του κριτηρίου τεχνικής ικανότητας του όρου 19.3 (β) της διακήρυξης καθώς ο προϋπολογισμός του γραμμικού έργου για το οποίο δηλώνεται ότι έχει εκπονηθεί μελέτη κτηματογράφησης δεν υπερβαίνει το ποσό των 100.000.000€.

57. Επειδή, στον όρο 19.3 (β) της διακήρυξης προβλέπεται ρητώς ως κριτήριο τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας απαίτηση εμπειρίας στην υπ' αριθμό 16 κατηγορία μελετών, ήτοι στις τοπογραφικές μελέτες. Ειδικότερα, η εμπειρία αυτή συνίσταται στο να έχει εκπονήσει ο συμμετέχων την τελευταία 15ετία μία τουλάχιστον μελέτη κτηματογράφησης (τοπογραφικές εργασίες, σύνταξη κτηματολογίου και πράξεων αναλογισμού), για γραμμικό έργο προϋπολογισμού μεγαλύτερου ή ίσου του ποσού των 100 εκατομμυρίων ευρώ, με προεκτιμώμενη αμοιβή μελέτης μεγαλύτερης ή ίσης του ποσού των 300.000 ευρώ. Σύμφωνα δε με τα οριζόμενα στον όρο 20 της διακήρυξης η πλήρωση του εν λόγω κριτηρίου σε περίπτωση ένωσης προσώπων αρκεί να ικανοποιείται αθροιστικά από τα μέλη της ένωσης. Περαιτέρω, με το με αριθμό πρωτ. Α/ΣΥΠ000/ΠΡ6/688/18.02.2019 έγγραφο της αναθέτουσας αρχής διευκρινίστηκε ότι :*«I. το άρθρο 19.3 αφορά σε προεκτιμώμενη αμοιβή μελέτης και όχι σε αμοιβή μελέτης. II. Η προεκτιμώμενη αμοιβή μελέτης στην κατηγορία 16 (μελέτη Κτηματογράφησης) πρέπει, βάσει των απαιτήσεων της Διακήρυξης του υπόψη διαγωνισμού, να είναι μεγαλύτερη ή ίση του ποσού των 300.000€. Επομένως εάν η εταιρεία σας συμμετείχε σε εκπόνηση μελέτης Κτηματογράφησης με ποσοστό συμμετοχής 50% σε σύμπραξη μελετητικών εταιρειών, για να έχετε δικαίωμα συμμετοχής στο διαγωνισμό θα πρέπει το ποσοστό συμμετοχής σας στην σύμπραξη να αντιστοιχεί σε προεκτιμώμενη αμοιβή μελέτης Κτηματογράφησης μεγαλύτερης ή ίσης του ποσού των 300.000€. III. Απαραίτητος όρος της διακήρυξης είναι η συμμετοχή σε Κτηματογραφικές Μελέτες γραμμικού έργου προϋπολογισμού μεγαλύτερου ή ίσου ποσού των 100.000.000€. IV. Η προϋποθέσεις εκπόνησης μελέτης Κτηματογράφησης προεκτιμώμενης αμοιβής μεγαλύτερης ή ίσης του ποσού των 300.000€ για γραμμικό έργο προϋπολογισμού μεγαλύτερου ή ίσου των 100.000.000€ ισχύουν σωρευτικά και όχι ανεξάρτητα η μια της άλλης»*.

Αριθμός απόφασης: 786/2019

58. Επειδή από την επισκόπηση της προσφοράς του παρεμβαίνοντος προκύπτει ότι στην παρ. Γ του μέρους IV του ΕΕΕΣ του μέλους «.....» και προς απόδειξη της πλήρωσης του κριτηρίου του όρου 19.3 (β) της διακήρυξης δηλώθηκαν τα κάτωθι δύο έργα:

I. «*Τίτλος έργου: «ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΎΔΡΕΥΣΗ ..... ΑΠΟ ΤΟ ΦΡΑΓΜΑ .....}*»

Στα πλαίσια του ανωτέρω έργου η εταιρεία συμμετείχε με ποσοστό συμμετοχής 10% στην «.....», ως Ανάδοχος στην κατηγορία των Τοπογραφικών μελετών και περιελάμβανε τον έλεγχο στις Τοπογραφικές εργασίες- Κτηματογραφήσεις και έλεγχο Πράξεων Αναλογισμού για Απαλλοτριώσεις στις κάτωθι περιοχές: -Περιοχή Εγκαταστάσεων Επεξεργασίας Νερού (Ε.Ε.Ν.) -Περιοχή υπερχειλιστή φράγματος ..... -Περιοχή έργων εκτροπής Υδάτων Οροπεδίου ..... -Περιοχή διέλευσης αγωγών πτώσης και παράκαμψης μικρών παροχών, διευθέτησης χειμάρρου ..... (από έξοδο -18- σήραγγας Οροπεδίου έως ταμιευτήρα .....). -Περιοχή διέλευσης αγωγού ύδρευσης (από Φράγμα ..... έως Ε.Ε.Ν.), περιοχή εισόδου-εξόδου της σήραγγας Σ1 και περιοχή εισόδου της σήραγγας Σ2 -Περιοχή διέλευσης αγωγού ύδρευσης (από Ε.Ε.Ν. έως .....) -Περιοχή διέλευσης αγωγού ύδρευσης ..... (από Ε.Ε.Ν. έως Δεξαμενή Δ6)

Βεβαίωση εμπειρίας Δ6/2254/15.11.2013

Ποσό 333.946.85 EUR (Euro)

Ημερομηνία έναρξης 24-04-2007

Ημερομηνία λήξης 15-09-2013

Αποδέκτες Δ6/ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΡΓΩΝ ΎΔΡΕΥΣΗΣ & ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ

II. *Τίτλος έργου: "ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΚΤΗΜΑΤΟΓΡΑΦΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΓΟ "ΎΔΡΕΥΣΗ ..... ΑΠΟ ΦΡΑΓΜΑ ....."*

Ποσό 539.750.00 EUR (Euro)

Ημερομηνία έναρξης 11-05-2005

Ημερομηνία λήξης 29-06-2006

Αποδέκτες Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε./ Γ.Γ.Δ.Ε./Γ.Δ.Υ.Ε./ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Δ6/ ΕΡΓΩΝ ΎΔΡΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΤΜΗΜΑ ΜΕΛΕΤΩΝ (B)».

Αριθμός απόφασης: 786/2019

Κατόπιν δε του από 29.03.2019 αιτήματος της Επιτροπής Διαγωνισμού προς τον παρεμβαίνοντα να δηλώσει τους προϋπολογισμούς των έργων για τα οποία εκπονήθηκε η μελέτη κτηματογράφησης, ο τελευταίος υπέβαλε τις με αριθμό πρωτ. Δ6/2254/15.11.2013 και Δ6/2256/17.9.2008 βεβαιώσεις της Διεύθυνσης Δ6 του Υπουργείου Υποδομών. Ειδικότερα, στη με αριθμό πρωτ. Δ6/2254/15.11.2013 βεβαίωση της Διεύθυνσης Δ6 του Υπουργείου Υποδομών αναφέρεται « ... Η παροχή υπηρεσιών του Συμβούλου Διαχείρισης αφορούσε στα παρακάτω έργα συνολικού προϋπολογισμού 169 εκ €:

α) Ύδρευση ..... από το φράγμα ..... Κατασκευή φράγματος .....» (1^η εργολαβία) -120 εκ €

β) «Ύδρευση ..... από το φράγμα ..... Εργασίες Εκτροπής/μεταφοράς υδάτων και κατασκευής αγωγών και διυλιστηρίων» (2^η εργολαβία) -49 εκ €. ...».

59. Επειδή, όπως και ο ίδιος ο παρεμβαίνων συνομολογεί στην παρέμβαση του, εκ της ανωτέρω βεβαίωσης προκύπτει ότι ο προϋπολογισμός του δηλωθέντος γραμμικού έργου (εργασίες εκτροπής/μεταφοράς υδάτων) είναι μικρότερος των 100.000.000€ και άρα δεν πληρείται η απαίτηση του όρου 19.3 (β) της διακήρυξης. Ωστόσο, ισχυρίζεται ότι εκ παραδρομής στην επίμαχη βεβαίωση αντιστράφηκαν οι προϋπολογισμοί των ως άνω έργων και ότι το γραμμικό έργο Ύδρευση ..... από το φράγμα ..... Εργασίες Εκτροπής/μεταφοράς υδάτων και κατασκευής αγωγών και διυλιστηρίων έχει προϋπολογισμό 120.000.000€, προς απόδειξη δε τούτου προσκομίζει την με αριθμό πρωτ. 801/4.6.2019 νέα βεβαίωση της ίδιας υπηρεσίας. Η δε αναθέτουσα αρχή στις απόψεις της αναφέρει ότι κατόπιν επικοινωνίας με τη Διεύθυνση Δ6, ήτοι με δική της υπηρεσία και μετά από έλεγχο που έγινε προέκυψε ότι πράγματι ο προϋπολογισμός, που αφορούσε το γραμμικό έργο για τη σύμβαση «Σύμβαση Παροχής Υπηρεσιών Συμβούλου Διαχείρισης για το έργο της Ύδρευσης ..... από το φράγμα .....», υπερβαίνει το ποσό των 100.000.000 €. Δεδομένου ότι σύμφωνα με το εδαφ. β' της παρ. 6 του άρθρου 79 του Ν. 4412/2016 και το όρο 22 της διακήρυξης η αναθέτουσα αρχή δύναται να λαμβάνει υπόψη δικαιολογητικά που ήδη διαθέτει, νομίμως η αναθέτουσα αρχή προέβη σε έλεγχο τον υποβληθέντων εκ του παρεμβαίνοντος εγγράφων και διαπίστωσε διαθέτει ότι το γραμμικό έργο που

Αριθμός απόφασης: 786/2019

έχει δηλώσει ο παρεμβαίνων πληροί την απαίτηση του όρου 19.3 (β) της διακήρυξης, ο δε σχετικός λόγος του προσφεύγοντος πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

60. Επειδή γίνεται δεκτή η εισήγηση.

61.Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή πρέπει να γίνει δεκτή.

62.Επειδή η παρέμβαση πρέπει να απορριφθεί.

63.Επειδή, ύστερα από την προηγούμενη σκέψη, πρέπει να επιστραφεί το παράβολο που κατέθεσε ο προσφεύγων (άρθρα 363 παρ.5 του ν.4412/2016 και 5 του ΠΔ 39/2017).

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την προδικαστική προσφυγή.

Ακυρώνει την με αριθμό πρωτ. Α/ΣΥΠ084/ΣΤ/οικ.2470/16.05.2019 απόφαση περί έγκρισης του από 16.04.2019 Πρακτικού αποσφράγισης –ελέγχου δικαιολογητικών συμμετοχής και οικονομικών προσφορών κατά το σκεπτικό της παρούσας.

Απορρίπτει την παρέμβαση

Ορίζει την επιστροφή του παραβόλου στον προσφεύγοντα ποσού 4.967 ευρώ.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε την 2^α Ιουλίου 2019 και εκδόθηκε στις 22 Ιουλίου 2019 στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ Χ. ΚΑΝΑΒΑ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΛΙΑΚΑΤΣΙΔΑΣ